

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Ami füstbement...

Budapest, december 2.

(v.) Három napig volt Széll Kálmán Bécsben, — vajjon mit hoz magával baza? Ezen a kérdésen rágódnak a klerikális lesipuskások, abba vetve végső reménységüket, hogy talán megsebződött felülről az a nemes vad, akit ők alulról sehogy sem tudnak eltalálni. Legutóbb is, hogy le akartak vele számolni, ő bánt el velük kegyetlenül. A neki szánt golyók nemcsak hogy nem is érintették, hanem ércből való jelleméről visszapatantak oda, ahonnan jöttek s hogy hol tettek kárt, az kiderült abból a tompa nyögésből, mely a „leszámolás“ után a néppárti csalitból hallatszott. E kudarc után egyetlen vigaszuk az volt, hogy támadásuk visszaverése közben Széll Kálmán olyan irányban szólta el magát, amely kihívja a legfelsőbb körök rosszallását. Eleinte titokban állították ezt, majd pozitív reménykedéssel biztatták fel magukban ezt a borongós, sejtelmes vágyat, utóbb ki is kottyantották sajtójukban. S most szorongva lesik, sértetlen állapotban tér-e vissza Bécsből Széll Kálmán. Ha megsebesült, hajrá, akkor megindul ujult hévvel a hajtóvadászat s meg sem áll mindaddig, amíg a zsákmány le nem kerül. Am ha nem sérült meg egy hajzásala sem, akkor, ő akkor szörnyű mód siralmas lézzen a parlamenti lesipuskások állapota.

A kérdések kérdése tehát az, hogy Bécsben mi történt. Bevaljuk töredelmesen, halovány sejtelmünk sincs arról, ami történt. De tudjuk, hogy mi az, ami nem történt, — s ez talán elegendő lesz a klerikális kíváncsiság kielégítésére. Széll Kálmán három napig volt Bécsben s ez egész idő alatt egyetlen egyszer sem volt magánkihallgatás ő felségénél. Tudjuk a lapok jelentéseiből, hogy az idejét mivel töltötte: értekezett a közös miniszterekkel, tanácskozott az osztrák kormány elnökével és résztvett ezekkel együtt egy koronatanácsban. Ime a három

napi bécsi tartózkodás története. E hetvenkét óra alatt tehát a magyar miniszterelnök egyetlen percig sem volt négy szemközt együtt a királylyal. Ha nem csal emlékezetünk, Széll Kálmán kormányrajutása óta ez az egyetlen eset, hogy ő felsége a Bécsben időző magyar miniszterelnököt nem fogadta magánkihallgatáson. S ha erre csakugyan jól emlékezünk, akkor annak, ami ezuttal elmaradt, megvan a maga igen nagy, szinte tűntető jelentősége.

Miben állhat ez a jelentőség? A király és miniszterelnöke akkor vannak együtt, ha van egymásnak mondanivalójuk. Mi következik hát abból, hogy a király Széll Kálmánnal négy szemközt e három nap egyikén sem találkozott? Nyilvánvalóan az, hogy Széll Kálmánnak nem volt mit terjesztenie ő felsége elé s hogy a királynak sem volt közölnivalója Széll Kálmánnal. Azt hisz zük, józan észszel e tünethöz semmi egyéb nem olvasható ki. Kétfélet kell tehát feltenni. Vagy azt, hogy amit a néppárt maliciózus éllel Széll Kálmán elszólásának nevezett, az nem következett semmiféle kimagyarázást a korona s a legfőbb alkotmányos tanácsadó között. Vagy pedig azt, hogy ami köztük elintézendő volt, az már a bécsi utazás előtt teljesen el volt intézve.

E két eset mindegyikében pocsékká válik a néppárti berkekben elátkozó lesipuskások kétségbeesett reménykedése. Nem vesztegetünk időt és tentát annak a kutatására, melyike következett be a két esetnek. Ha nem történt magyarázkodás, akkor egyáltalán nem volt incidens. Ha pedig történt, akkor az incidens a legkisebb mértékben el volt intézve már a bécsi út előtt. Nekünk mindegy, emigy történt-e, vagy amugy; mert az eredmény mindenképpen az, hogy a koronának a magyar kormányelnökhöz való viszonyában hajszálnyi változás sem állott be. Ha csak annyiban nem, hogy a felséges urnak Széll Kálmánhoz

való bizalmát és vonzódását talán még fokozta az a férfias erő és nemes lendület, amellyel a miniszterelnök megtámadott jelleméért és állásának tekintélyéért sikra szállott.

Az elmaradt bécsi magánkihallgatásnak ép észszel nem található más magyarázata. S biztosíthatjuk a néppártot, hogy bolond uton jár, aki egybeült és egyebet keresgél.

Ezek után felszólítjuk a klerikális tábor, ne álljon meg a fele uton, hanem tartson még egy — leszámolást. Szakítson valahára az az a bohó illúzióval, hogy konkolyt tud hinteni a korona és a miniszterelnök közé. A trón magasságáig a klerikalizmus apró cselzővéseinek pókhálósálai nem tudnak felszövedni. S akit a magyar nemzet jóságos végzete arra a trónra ültetett, az a fenkolt lelkű aggastyán épp ama tulajdonságokért helyezi bizalmát ebbe a tanácsosába, amelyek miatt a néppárt Széll Kálmánt ostromolja.

A mai kormányzati irány a maga szilárd szabadelvűségével a nemzeti erő összejűjtését s e révén a magyar királyság hatalmas szilárdulását biztosítja. A mai kormányzati módszer pedig a maga törvényiszteletével és szigorú alkotmányosságával elégedettséget varázsol a magyar nemzet lelkébe. Hogy a néppártnak ez nincs így, azt könnyen megértjük.

De hogy koronás fejedelmünknek gyönyörűsége telik az ország ilyenmü közállapotában, azt legyen szives a néppárt valahára megérteni. Mondjon le hát a klerikális csapat arról a reményről, hogy az ő cselvetései révén Széll Kálmán felülről fog megsebződni. Hiába tekint epedve a trón felé ez a fakciózus csapat: szövetségesül az alkotmányos szellemű és lovasias lelkű királyt soha nem fogja megnyerhetni.

TÁRCA.

Arieccino dalaiból.

Látlak vidám társaságban,
A szemedben napsugár van,
Ajkadon játszó mosoly...
Oh tudom, hogy hazudol.
Ez nem te vagy!

Az utcán kart karba fonva
Rámosolyogsz Pierrotra,
Hozzásimulsz lopva, lágyan,
Ugy mentek az éjszakában.
Ez nem te vagy!

De ha megjössz kis szobádba,
Zokogva berulsz az ágyra.
A jókedved, kacagásod
Égető, bús könyre váltod.
Jaj, ez te vagy!

Pásztor Árpád.

Temetőben.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: ifj. Hegedűs Sándor.

A temetőben jártam, a sírok körül. Nem volt szép idő, inkább csunya, borongós őszi hangulat és hozzá hideg. En nem szeretem a hangulatokat,

mert hamar rabjukká teszik az embert s aztán alig lehet kiszabadulni abból, mert ez a hangulat-kód nyomasztólág rál a kedélyre. Elvágytam a temető-kertből, elég volt a bolyongásból ebben a esőndes tartományban; azért a kopár esontá vedlett fák közül kiiparkodtam a rét felé. Ugy gondoltam, a hátsó kapun kijutok a sírkertből s aztán az új ligetnek veszem utamat, ott már szép utakat vágtak a sétálóok számára — azon aztán haza jutok én is. És egy napra akkor újra vége lesz ennek a céltalan bolygó életnek, amely a végzettől számomra adatott. Gyorsan mentem, a sírkövek gyorsan maradoztak mellettem, a fák is eltűnődezték rendre, a bokrok gyűrűtek, az utakon nem volt már friss kavics-töltés, a sírok régi hantolásuk voltak és úgy lerogytak már a földbe, hogy alig látszott, hol van a föld és hol a sírhant. Az egész hely elhanyagolt volt már, hisz ide nem temettek sok év óta senkit, megtelt ez a környék és foladták a gondozását.

Egyszerre elakadt az út is előttem, nem volt semmi körülöttem, csak egy régi sírmező, melyből a fejkövek álltak ki és más semmi. Teljesen eltévedtem, nem tudtam, merre menjek, aztán sőtétetni is kezdett már. A távolban a sírok között egy pár alakot pillantottam meg, amint egy csoportban állva tanakodtak.

Egy pillanat alatt elhatároztam, hozzájuk megyek és átgrávná a sírhalmokat, siettem feléjük. Ez volt egyike a legrosszabb érzéseknak, amit eddig ismertem, ez a sírok való sáta. Mindig valami hideg futott át a hátamon és azt gondoltam, hogy a mélyben fekvő halott megharagszik rám, amiért átlépek sírjukon. Azért mindig úgy magamban bocsánatot is kértem tőlük,

ne haragudjanak, amiért átlépek rajtuk, de az utat tévesztettem el és azok felé a jó emberek felé megyek, akik ott a távolban álldogálnak. Mikor közelükbe értem, megijedtem azoktól az emberektől, olyan furesák voltak és gyanakvólag néztek reám. Meg akartam nyugtatni őket, az utat keresem, csak azért zavarom munkájukban. Az egyik azt felelte:

— Azt mi nem tudjuk, nem az a mi gondunk most. Ha licitálni akar, tartson velünk, ha nem, akkor elmehet arra, amerre éppen akar!

Csodálkozva kérdeztem:
— Licitálni, de hát mire licitálnak maguk?
Rámkiáltott az egyik:

— Hiszen látja, ezeket a sírokat folszántják, ami sírkő még ittmarad, azt dobra újtjuk, ha akar, vehet egyet, valamire talán használhatja!

Nem feleltem, de úgy megijedtem, aztán belül a lelkemben olyan rossz volt valami: Istenem, ezek sírköveket licitálnak! Hát még ezt is lehet értékesíteni, hát igazán mindennek csak pénz az alapja, a többi csak az idealisták hazugsága?

Miért nem maradhat az a kis darab annak a szegény halottnak, hisz már csak azon át tudjuk, hogy valaha ő is járt a földön. Most azt is elviszik, aztán a föld ráncot sem vet ott többé, ahol ők nyugosznak. Ugy éreztem, hogy mégis csak az az egyetlen, ami visszamarad az élet után, amit rövidreptű éltünk nyomán alkotunk. Egyik azt éneklí verseiben, hogy boldog volt, a másik végigsíratja szerencsétlen életét, aztán ezek az örömdalok és síró énekek nemzedékről nemzedékre szállnak, mikor már az, ki azt eldalolta, még porlakban sem létezik.

BELFÖLD.

Szél Kálmán miniszterelnök ma este Rátótról a fővárosba érkezett.

A holnapi ülés. Rövid megszakítás után a képviselőház holnap folytatja tanácskozásait. A holnapi ülés napirendjére az indennemény kivül ki van ugyan tűzve a horvát pénzügyi provizórium is, de nem valószínű, hogy erre is sor kerüljön. A néppárt ugyanis hosszabb vitát akar provokálni, melyben azonban nem igen számíthat a többi ellenzéki párt támogatására. A Kossuth-pártból eddig csak Komjáthy Béla, az Ugronpártból pedig csak Lovász Márton felszólalása van jelezve.

A tűzértség új felszerelése. A pénteki koronatanács alkalmából több lap azt a véleményt nyilvánította, hogy az illetékes katonai körök az új ágyúkkal való felszerelés kérdésében már határozottak s hogy most már csak az új ágyúk megrendeléséről lehet szó. Ez a hír nem telet meg a valószínű, sőt teljesen kizártnak kell azt tekinteni. Ami a gyorstűzű ágyúkat illeti, a mezei tűzértség már nem az ágyúcsövek anyagának, hanem a lafetta-rendszernek megválasztása a főkérdés. A kétléte lafetta-rendszer közti választást okvetlenül hosszabb ideig tartó kísérleteknek kell megelőzniük, úgy hogy a jövő ősz előtt semmi esetre sem lehet várni a kérdés eldőlését. A másik ok, amiért az új ágyúk kérdésében döntés még nem történhetett, az, hogy a haubitok alkalmazását még a csapatoknál nem próbálták ki, sőt a lövegeket csak öt vagy hat hét múlva fogják a csapatok közt kiosztani. A lövegekkel való kísérletezés is legalább kilenc hónapot vesz igénybe. A hegyi-ágyúk kérdésében sem történhetett még meg a döntés, mert ezekkel az ágyúkkal sem tejezték be a kísérleteket.

Ivánka Oszkár és az Alkotmány. Ivánka Oszkár országgyűlési képviselő a következő nyilatkozatot közölte a szerkesztőségünknek:

Az Alkotmány december 1-én számában Emlékezésünk regióról cím alatt a világos oldattal, hogy engem nemzetiségi ügyekkel megvádoljon, azt, írja, hogy 1896 szeptember 28-án az egyesült ellenzék, vagyis a nemzeti párt, néppárt és a nemzetiségiek közös értekezletet tartottak Németben, melyet az egyesült ellenzék elnöke, Ivánka Oszkár hívott egybe.

Ezután közli Slatik György tudósítását, melyet az ezen értekezletről a *Narodny Noviny*nak küldött.

A *Narodny Noviny*ban megjelent ezen közleményről máig sem volt tudomásom. Ez nagyvárosban Slatik György ur egyéni fellegásának és óhajának megnyilatkozása.

Minden gyanúsítással szemben azonban szükségem tartom kijelenteni a következőket:

Hontvármegyes nemzeti pártot nem ismerem. Vannak egyes emberek, kikről némeylek azt állítják, hogy panszlávok. Ezek nagyobb részben már teljes nyilvánossággal maguk titokzatosk ezen vád ellen. Slatik György jelenlétemben is többször kijelentette, hogy ő jó ló, de nem panszláv, hanem igaz magyar hazafi. Az értekezleten a Slavikkal hasongondokodásuk közül csupán *Lehotiky* korponai ügyvéd

Ugy fájt a lelkem, amikor ezt az árverező hadat elnéztem és mindig, mikor egy sírkövet eladtak és azt kitépték a földből, azt hittem, felkiált valaki alulról:

— Ne bánítsatok!

En is szerettem volna rájuk kiáltani:

— Nyomorult hiénák, pusztuljatok innét!

De oly győnge és erőten voltam, mint talán még soha életemben. Nem menekültem el mégsem innét, valami arra ösztönzött, hogy az emberek után menjek, valami fájó sejtetem, valami titokzatos öszön, vagy nem tudom mi. Követtem az árverező népet, csak azt tudom. Egy sírkő előtt álltam, mikor utólrtem őket, megnéztek a kő anyagát, megmérték a magasságát, aztán megkezdtek a munkát. Körüljártam a sírkövet, fehér márványból készült, tetején egy kis kő állott, azt fátóly takarta be, egy márvány fátóly a végig omlott az egész kövön, egészen le a talapzatig. A fátólyáncok között, a kőlap középtáján egy kis sima hely maradt még, arra volt felírva a földalatti üreg lakójának neve. A név maga elmosódott, csak annyit bírtam kibetűzni még: „Helénke!” E szó alatt a vésett írás olvasható volt még: „Husz évet élt s boldog szereltemben élte utolsó éveit!”

Az árverezés elnöke kis paplécájával ráütött a kőre:

— Ki ad többet érte?

S a többiek elkezdtek alkudni szegény Helénke sírkőre fölött. Ugy fájt nekem, hogy ezt a szegény teremest meg akarják rabolni ettől a kis kömlekétől, azt a kis Helénkét, „ki boldog szereltemben élt!” s ma már nincs senki, senki, aki elfőjjen érte és elvigye innét, hogy fel ne szánítsák földhantolt sírját esontjai fölött. De legjobban az hatott rá, hogy boldog szereltemben élt, aztán meghalt oly korán s most eltűnik minden emléke a földről ily ridegen. Nem vártam végig az utolsó

volt jelen a többiek *Makovits* korponai apát, *Pehatsék* litvai esperes, *Weisz* hejybeli plébános stb. mind velem teljesen egyenlő érzésű magyarok.

Az értekezleten hoztam a következő két kérdés intéztetett:

1. Végrehajtandóknak tartom-e a nemzetiségi törvényt?

2. Revizionista vagyok-e?

Az elsőre azt feleltem, hogy egy országgyűlési képviselő sem mondhat mást, mint hogy minden törvényt, amíg az fennáll, végre kell hajtani. Egyben hozzátettem, vegyék tudomásul, hogy — ezek voltak szavam — *sovinstia magyar vagyok* és ezen kérdésben teljesen azon álláspontot valom magaménak, melyet *Horánszky* párt nappal előbb *Szepszin* beszámolóbeszédében kifejtett.

A másodikra az volt válaszom, hogy én az egyházi-politikai törvényeket ellenzem, de revizionista oly értelemben, hogy az állam és egyház valamint a felekeztek közötti háboruszkodást állandósítsuk, nem vagyok.

Jelöltetésem után pár nappal kiadtam programomat több ezer példányban magyar és tót nyelven. Ez a program, mely a jelzeti kérdésekről ugyanezeket tartalmazza, nálam bárki által megtekinthető.

Atyámat, *Ivánka* Zsigmondot a hontmegyei régi szabadalvüparti egyik lapja vádolta panszlavizmussal. Ezért sajtóbírószálgilag marasztalta le. Az *Alkotmány* óvatosabb. Ennek gyanúsítását a nagyközönség ítéletére bízom.

Ivánka Oszkár.

A pénzügyminiszteri expozé. A félhivataltos *Pol. Corr.* egy budapesti távirata a *Lukács* László pénzügyminiszter expozéja ellen bizonyos oldalról felhangzott kifogásokkal foglalkozik és azt mondja:

A jelhozott közgazdasági és közjogi természetű érveket mind megdönti egy argumentum, amely a parlamenti gyakorlaton alapszik. A képviselőház ugyanis évről-évre megszavaz bizonyos törvényeket, amelyek a költségvetési előirányzat keretén kívül eső jelentékeny kiadásokat okoznak. Ezek a kiadások például 1900-ban 207 millió koronát tettek. Ha a pénzügyminiszter a költségvetési előirányzat összeállításakor nem venné kellőn figyelembe ezt a parlamenti gyakorlatot és nem álltaná be a költségvetésbe a bevételüket valamivel kisebb és a kiadásokat valamivel nagyobb összegben, akkor nem maradna egyéb hátra mint hogy ezeket az előre nem látott szükségleteket függő adósságokkal tejezde. Amellett csakis a kifogásolt pénztári készleteknek köszönhető, hogy a pénzügyminiszter, amint a legutóbbi 45 milliós beruhaszti szükségletnél is láttuk, abban a helyzetben van, hogy nyugodtan bevárhatja a kölcsön megkötésére legkedvezőbbnek mutatkozó időponot, időközben pedig az azonnal fogantatosítandó beruházások költségét rögtön tejezheti. E helyzet előnye annyira nyilvánvalók hogy a pénztári készletek esetleges kamatvesztéséggel szemben figyelembe sem jöhet. Még inkább elhibázott dolog ezt az észszerű és sikeresnek bizonyult büdzsetelő módszer mindenféle átiokoskodással alkotmányellenesenek és a parlament ellenőrző jogával ellenkezőnek feltüntetni.

A margittai mandátum. Tudvalevően a margittai választás ellen, melynél október 2-án *Órley* Kálmán szabadalvüparti jelölt kapott többséget, a kerület függetlenségi pártja, melynek *Szatmári* Mór hírlapíró-társunk volt a jelöltje, petíciót adott be a Kuriahoz. Mint nekünk *Nagyváradról* írták, a megyei körökben a legélelnebb érdeklődéssel kísérik ezt az

kikiáltást, odakiáltottam egy kétszeres számot, mint amilyenekkel az alkuszok küzdöttek. Egy-szerre esőnd lett a tömegben s az elnök az én javamra leütötte Helénke sírkövet. Rögtön a pénzért jött, nagyon bizalmatlan volt. Kifizettem; akkor nyajas akart lenni és udvariasan tudtomra adta, holnaputánig rendelkezhetem a kövel, ha addig el nem vitétem, eladják újra, másnak. Annak, aki jön. Megköszöntem figyelemzetését, arra ők elvonultak és én magamra maradtam sírköveimmel.

Magam sem tudtam, mit teszek majd véle, odüültem a kő mellé és úgy magamban szegény Helénkét akartam kiengesztelni, hogy ne vegye zokot, amiért elviszem ezt a követ a feje fölé, de hiszen ezek a szivtelen emberek úgy is elhordták volna azt. Nem fogom rosszra használni sem. Csak elviszem, — elviszem a magam számára. Hisz az ő élete épp az ellenkezője az én életemnek. Ő élt boldog szereltemben és abban az édes illúzióban is halt meg. Engem pedig ez életben mindenki bítegetett, megcsalt. Jó lesz majd ez a kő az én fejem fölé, szépen megfordítjuk s aztán a hátlapjára felírjuk az ellenkezőjét. Itt is egy darabig a nevem fog fényeskedni, de aztán lekopik erről is a cifra írás s csak annyi marad meg talán: Sándorka. Alatta pedig az én kis versem, életem képe e pár sorban:

Élt és élte hosszúat átszenvedte,
Mert igazán soha senki sem szeretle!

Hazafelé mentem, az alkony ködje sűrűn nehezített már a tájra és ez a szomorú milicu felszakította fájdalommat. Keserűséggel telt meg az ajkam, avval a keserűséggel, mely lelkemből fakadt. Nem volt annak egy bunis hangja sem, én részemről sohasem hazudtam érzelmeket, nem olyan nővésű az én lelkem benseje. Nem tudtam

ügvet, s az érdeklődés annál inkább fokozódik, minél jobban közeledik december 13-ika, mely napra a petíció első tárgyalását a Kuria kitűzte. Egyébiránt már azzal az eshetőséggel is foglalkoznak, hogy a margittai választást megsemmisíthetik, s erre esetre már új szabadalvüparti jelölteket is emlegetnek. A többi közt szó van *Beöthy* Pál oszféfai főszolgabíróról, néhai *Beöthy* Aigernon fiáról.

Pártértekezlet. Az országgyűlési néppárt má délután 5 órakor ifj. *Zichy* János gróf elnökelete alatt értekezletet tartott, melyen az indennemítésről s a horvát pénzügyi egyezmény meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatokat vették tárgyalás alá. Az értekezlet elhatározta, hogy egyik törvényjavaslatot sem fogadja el és a tárgyalás során nagyobb vitát indít.

Megsemmisített mandátum.

— A Kuria első ülésének. —

Budapest, december 2.

Szombaton kezdte meg a Kuria a galgóczi választás ellen beadott petíció tárgyalását. Az ítélet meghozatala mára maradt. S a Kuria határozatát ma délelőtt hirdette ki *Faisz* Andor, a választási tanács elnöke. A kihirdetést nagy hallgatóság várta s mozgolódás támadt, mikor az elnök *ő felsége a király nevében* az 1899: XV. t. c. 3. §-ának 1. szakasza alapján báró *Gagerw* Miksa galgóczi mandátumát érvénytelennek jelentette ki, végrehajtás terhe alatt kötelezvéen Gagernt, hogy a fölmerült költségek fedezetére tízenöt napon belül ezer koronát fizessen. A petícionálók képviselőjének a Kuria ezer koronát, báró Gagernt képviselőjének pedig ötszáz koronát állapított meg.

Az érdekes ítélet megokolása ez:

Fodor József és társai a választást az 1899: XV. törvényeikk 3. szakasza alapján azért támadták meg, mert Gagernt Miksa báró a magyar állampolgárságot 1899. évi november hó 15-én kiállított honosítási okirattal szerezte meg és 1901. évi január 22-én tette le a honpolgári esküt, tehát az 1879: L. törvényeikk 15. §-a alapján csak 10 év elteltével lehet a törvényhozás tagja és e szerint képviselővé megválasztható nem volt.

Gagerw Miksa védője felhozta, hogy Gagernt Otto báró, Miksa atya, porosz alattvaló volt, 1852-ben osztrák katonai szolgálatba lépett s 1864-ig Magyarországon lakott, itt nősült s itt alapított családot. Egyrészt tehát elvesztette porosz állampolgárságát, másrészt pedig a hadsereg kötelékében, a magyar államban eltöltött, 10 évnél hosszabb szolgálattal és folytonos itt tartózkodással megszerezte a magyar állampolgárságot. Gagernt Miksa báró tehát, aki Hadházán pillantotta meg a napvilágot, mint magyar állampolgár született s a magyar állampolgárságot már lezármazásával megszerezte s ezt nem vesztette el azzal, hogy atya 1855-ben osztrák állampolgárságot szerzett, mert az 1879: L. törvényeikkben nincs oly rendelkezés, melynél fogva a kiskorúak is elvesztik honpolgárságukat, ha atyjukkal ki nem költöznek. Felhozta a védő, hogy

megnyugodni, sem semmiképpen megérteni, mit vétettem én a világ ellen, hogy a legtöbb ember természetből kötelességének gondolja azt, hogy engemet üldözzön. Ugy mikor arról van szó, hogy engemet szerencsétlenné kell tenni, akkor még a legkomikusabb ugra-bugra alak is otthagya mesterségét és higyeleju fejét azon tőri, hogy tegyen engemet szerencsétlenné.

Mit vétettem én az embereknek, vagy ez volna a végzetem? — Oh nem! A végzet oly lelketlen soha sem lehet, amely rosszak az emberek. Mostan már nincs máson, csak végtelen keserűségem, fájdalom énekm és az a sírkő, amelyet az imént szereztem. És ez elég! Mert addig fogok énekelni, amíg milliók lelkébe visszhangot nem lelnék az én dalaim s addig fogok küzdeni, míg könyveimbe beleszorítom lelkem különös erejét. S abból nemzedékről-nemzedékre szállva, minden generációval egyszer újra születek. Hiszem s tudom, ha igaz a tűznyelvek regéje, akkor bensőmben egy ily láng lobog; ez igazta lelkem, unszolja énem; alkotni vágyok — ez minden szemvedélyem.

Nem félek semmitől, szembeszállok minden-kivel, hadd huzzák rám a sirtakarót, onnét is kitépszom a föld fölé. Az a kis sirhalom Helénke sírkövével enyém lesz majd, egyedül az enyém. S bárki jön oda zaklatni engemet, visszautasítom s elzavarom.

Mert bármi módon elhal is testem, annyi erő mindig marad esontkezemben még, hogy kinyulok onnét s ha koszorút hoz nekem, ki megcsalt, s megöltö lelkemet, léptem koszoruját sírom tetejéről s abból egy levélke — esküszöm! — síromon nem marad, mert utána hajtóm: „Vidd a koszorudat, ez is csak olyan, mint ígért-szavad!”

báró Gager Miksa Hadhízárn soroztatott, itt katonai szolgálatot teljesített, Bácsmegegy törvényhatóságának tagja és rendes esküdt is volt s ebből azt következteti, hogy az ő magyar állampolgársága általánosan elismertett. Tehát csak tévedésből tett lépéseket az állampolgárság megszerzése iránt.

A Kuria a védelem érveinek mérlegelése után tényként megállapította, hogy báró Gager Ottó magyar állampolgárságot nem szerzett. Az 1879. L. t.-cikk a magyar állampolgárság megszerzéséhez az itt tartózkodáson kívül megköveteli, hogy az a külföldi, aki magyar honosságot akar nyerni, erre irányuló akaratát tényleg kifejezze és magát valamely belső község kötelékébe fűvétesse, vagy valamely belső község a fűvételet kiállításba helyezze. Báró Gager Ottó, mint porosz alattvaló, 1852-ben lépett a hadseregbe, tehát nem önként, hanem katonai hatóságának kényszerítése folytán volt itt, s ninosen igazolva, hogy valamely község őt kötelékébe felvette volna, vagy e felvételt kiállításba helyezte volna. Báró Gager Ottó itt tartózkodásának tehát nem tulajdonítható oly joghatály, mely a magyar állampolgárságot eredményezné. De szándéka sem volt a magyar állampolgárság megszerzése s mindaddig, amíg az osztrák állam kötelékébe való fűvételetét kérte, magát porosz alattvalónak tekintette, ami kitűnik abból, hogy az osztrák állampolgárság elnyerését végezt Stockerau községben nyert illetőséget. De nem tekinthető az 1879. L. t.-cikk 48. §-ának 2. bekezdése értelmében sem magyar állampolgárnak. Magyar állampolgár a törvény szerint csak az, aki öt év óta a magyar korona területén lakik és belső községben az adózók lajstromába be van vezetve. A körvényezők képviselője ezt Gager Ottóra vonatkozólag tagadta s a védelem érzékeny bizonyítékokat nem szolgáltatott, sőt azt sem mutatta, ki hogy Gager Ottó valamely község adozói közé fel volt véve. Azt a kilogást, hogy katona léte nem fizetett adót, elidogni nem lehet.

Az előadottak vezették a Kuria-t annak a megállapításához, hogy Gager Ottó magyar állampolgár sohasem volt, tehát a leszármazással állampolgárságot nem szerzhetett s ekként ő reá mint-hogy a gyermek atyja állampolgárságát követi, az 1879. t.-cikk alkalmazást nem nyerhet. Nem alapos a védelem azon érveide sem, hogy Gager Miksa báró mindig magyar állampolgár volt s hogy honosságát tévedésből folyamodott. Az sem változott a dolgon, hogy megbélyegzési tag volt és esküdtisztságot végzett, mert ezek a hatóságoknak oly rendelkezései, melyek a magyar állampolgárság bizonyítására alapul nem szolgálhatnak. Kétségtelen tehát hogy báró Gager Miksa a honosságot csak 1899. november 15-én nyerte el és 1901. január 22-én tevén le a honpolgári esküt, csak az eskü letételétől számított 10 év múlva lehet a törvényhozás tagja.

Ennélfogva a Galgócsón 1901. október 2-án megtartott választást az 1899. XV. törvények szakszaki rendelkezéséhez képest érvénytelennek kellett kimondani, miről a képviselőház elnöke hiteles másolatban értesítetni fog.

KÜLFÖLD.

Az ausztriai helyzet. A Koerber-kormányának az a fenyegetése, hogy a képviselőházat feloszlatják, megintéte haladást. A mostani helyzet mellett bizonyosnak látszik, hogy a költségvetési provizóriumot karácsonyig alkotmányosan elintézik. Valamennyi párt indítványtevői ugyanis beleegyeztek abba, hogy a betervezett sürgős indítványok tárgyalását elhalasztják. Ennek következtében a kormány a képviselőház mai ülésén már betervezi a költségvetési provizóriumot.

Bécs, december 2.

A képviselőház mai ülésén a kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatot nyújtott be az ipartörvény VI. címének módosításáról, illetőleg a vasárnapi munkaszünetéről. A törvényjavaslat szabatosan meghatározza a kereskedelmi segítségnyújtást fogalmát a magasabb rendű szolgálatra alkalmazott személyekkel szemben és a kereskedelemben alkalmazott munkásoknak a napi munka befejeztével legalább tíz órai szakadatlan szünetet biztosít meg elő déli szünet mellett. Az üzlethelyiségeknek este 9 órától reggel 5 óráig a kereskedelmi forgalom számára zárva kell lenniük. A törvényjavaslat azonkívül a vasárnapi munkaszünetről is rendelkezik.

Az igazságügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be amely az orvosok által alkalmazott személyek továbbá magán-gyógyintézetekben szolgált személyek és magán-személyeknél alkalmazott betegápolók szolgálati viszonyait szabályozza. A törvényjavaslat a szabályozásra továbbá a magániskolákban és nevelő-intézetekben alkalmazott személyek, ugyancsak valamennyi nem állami, tartományi vagy községi intézetnél alkalmazott tanítók

és szolgák, végül a magán-személyeknél alkalmazott magántitkárok, utitársak, felolvasók, társalkodónok, háziasszonyok stb. szolgálati viszonyait. Mindezeknek az alkalmazottaknak a törvényjavaslat egyhavi szolgálati idő után betegség vagy baleset esetén kórházi, élelvi szolgálati idő után négyheti fizetést biztosít.

Bécs, december 2.

A képviselőházban ma a kormány háromhónapos költségvetési provizóriumot terjesztett elő. A baloldali elnökei sürgősségi indítványt terjesztettek be, amelyben a költségvetési provizóriumnak megtrévidített tárgyalását kívánják. Miután a belügyi, földmívelési, pénzügyi és igazságügyi miniszterek több interpellációra válaszoltak, az ülést berekesztették. A legközelebbi ülés holnap lesz. Napirendre tűzték: a költségvetési provizórium első olvasását.

Bécs, december 2.

A kormánynak sikerült elérnie, hogy a benyújtott sürgősségi indítványokat visszavonják s így már holnap sorra kerül a költségvetési provizórium első olvasása. A csehiek felszólalást intéztek Koerber miniszterelnökhez s tiltakoznak az ellen, hogy félhivatalos részről minduntalan a parlament feloszlatását hirdetik.

Khinal változatok. A khinai császári udvar fontos döntésre szánta magát. Mint ugyanis a *Standard* jelenti Tien-Csinből, császári rendelet jelent meg, amely *Pucsun trónörökösét, akinek rossz magaviselete a császárt megbántáskoztatta, megfosztja a trónörökösétől.* Hír szerint *Janglu* mindenképpen rajta volt, hogy az udvart lebeszélje arról, hogy már most visszatérjen Pekingbe. Ugyanennek a lapnak egy sainghai távirata megerősíti *Pucsun* kitagadásának a hírét, amelynek oka állítólag az, hogy *Pucsun* fia *Tuan* hercegnek, az utolsó zavarások szerzőjének. *Pucsun*nak a hercegi címet adományozta a császár, de egyuttal megparancsolta neki, hogy a palotát rögtön hagyja el. *Sangsejt*, a császár volt gyámját, londoni, római és brüsszeli követé neveztek ki.

A kolumbiai forradalom vége. Egy coloni távirat jelenti: *A General Frinzen* kolumbiai hadihajóról 700-nál több katonát szállítottak partra. Csütörtökön *Barera* tábornok, aki egy kis magaslattal szállott meg Buena Vista mellett, éppen utat készült törni az erdőn keresztül, amikor a konzervatívok egyszerre hátulról és előlről megtámadták. *A harc a fölkelők teljes vereségével végződött,* aminek következménye *Colón kapitulációja* volt. Az útközben sok tiszt esett el a kormány-csapatok részéről. Azt hiszik, hogy Colón feladása a panamai kerületben majdnem halálos döfést adott a fölkelők ügyének, noha kétségtelen, hogy a hegyek között újra megkezdődik a guerrillaharc. A kolumbiai kormány ismét cenzurázza a táviratokat.

Az újvámtarifa a birodalomgyűlésen.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Berlin, december 2.

A birodalomgyűlésen ma kezdődött a vámtarifa-javaslat első olvasása, amelyről a pillanatban senki sem tudja, hogy meddig fog húzódni. A miniszterek, államtitkárok kivétel nélkül megjelentek; a pártok teljes számban vonultak fel és a karzatok zsufolásig megteltek. A képviselők nyugós táborán meglátszott annak a hónapok óta tartó szenvedélyes agitációnak a hatása, amely a társadalom minden rétegére áterjedt.

Senki sem várt a kormány részéről meglepő nyilatkozatot, mert előrelátható volt, hogy az első olvasás alkalmával csak éppen az álláspontját fogja kifejezni a kormány, de mégis volt egy nagy meglepetés: a birodalmi kancellárnak alig tíz percig tartó beszéde, amelyről általános az a vélemény, hogy amilyen rövid, éppen olyan jelentéktelen és semmitmondó volt. Nem kevésbé keltett csalódást *Thielmann* államtitkár beszéde, amely mindössze tizenöt-husz percet vett igénybe.

Ballestrem elnök 1 óra 20 percek megnyitja az ülést. Erre időmelekedett helyéről *Bülow* birodalmi kancellár és a szövetséges kormányok nevében bemutatta a házban a vámtarifa-törvény tervezetét.

Hangsúlyozta hogy a benyújtott tarifa-tervezet, a legfontosabb és legjelentősebb tárgy, amely a birodalomgyűlésen ebben az ülésszakban foglalkoztatni fogja sok évi terjedelmes és gondos előmunkáknak az eredménye. A mezőgazdasági és ipari termelési és fogyasztási viszonyok alapos tanulmányozása után a gazdasági bizottságban egyesült képviselők a költségek kereseti ágakból való sok szakértő bevonásával terjedelmes és értékes anyagot állítottak össze. Ez anyag alapján az illetékes birodalmi hatóságok a sok tekintetben ellenkező érdekek leikismeretes mérlegelése mellett állították össze a tervezetet. A császár ő felsége jóváhagyásával ezt a tervezetet a szövetségtanács tárgyalásainak alapjává tettük. Miután már

juliusban a nagyobb szövetséges államok vezető miniszterei között a tarifa lényegesebb pontjaira nézve megegyezés jött létre, a szövetségtanács beható tárgyalás után hozzájárult a törvényjavaslatához mostani alakjában.

A tervezet a német gazdasági élet szükségleteiből fakadt valamennyi jogos érdeknek lehetőleg egyenlő figyelembe vételét mellett első sorban számot vet azokkal a kívánásokkal, amelyeket a mezőgazdaság a védelem fokozása iránt hangoztatott s a melyeknek jogosságát a közjó által megszabott korlátok között senki sem vonhatja kétségbe. A javaslat az iparnak is orvoslást akar nyújtani ama hiányok tekintetében, melyek az érvényben lévő tarifa kezelésénél az idők folyamán mutatkoztak. Végül e javaslat a más államokkal folytatandó kereskedelmi szerződési tárgyalásoknál a jobb jegyvert van kívánva szolgálati. Ez a javaslat tehát nem jelenti a letévést a tarifaszervezők politikájának utjáról. (Közbeiktatások balról.) *Csak várják be legalább, hogyan fut tovább a nyul.* Mindenesetre a szövetséges kormányok körében az az erős szándék áll fenn, hogy a német kivétel érdekében ezt a politikát a jövőben is kövessék, természetesen fenntartva az a kétségtelen jogunkat (Élénk tetszés jobbról és a középén), hogy saját belátásunk szerint határozzuk meg azokat a határokat, ameddig számos német érdek feloldozása nélkül elmehtünk. E tervezet tárgyalásával a szövetséges kormányok megtették a magukét vámtarifának rég tervezett reformjának létrejöttét. Most e t. házban áll, hogy a maga részéről megvizsgálja ezt a javaslatot és azt a szövetséges kormányokkal közösen munkálkodva törvényre tegye.

Uram, e tervezet benyújtásánál a szövetséges kormányok tudatában voltak egy ily feladat messzeható jelentőségének a nemzet gazdasági életére nézve, valamint a megoldás rendkívüli nehézségeinek is. Majdnem minden fontos kérdésben vitában állanak egymással a különböző irányok a tudományban, ugy mint a politikai életben. A szövetséges kormányoknak e szerint e kérdésben is erős küzdelemre kell elkészülvén lenniük mégis azt hiszik, hogy ezzel a tarifával meg van adva az alap, amelyen a mezőgazdaság, az ipar és a kereskedelem szükségleteire nézve jó védbástya és méltányos kiegyezés hozható létre ha a népképviselő nem tagadja meg fölük segítségét. A mezőgazdaságot, uram ismét első helyen említettem, mert a szövetséges kormányokkal együtt meg vagyok győződve arról hogy az a birodalom sok részében hosszú idő óta különösen nehéz helyzetben volt, míg az ipar és a kereskedelem a legutóbbi évtizedekben aránylag kedvezően fejlődtek és ezért a mezőgazdaságnak ama nagy jelentőség mellett, mely a nemzet védős és tápláló ereje szempontjából megilleti. (Bravó! jobbról és a középén.) meg kell adni mindazt a védelmet és segítséget mely gazdasági összéletünk feltételeivel összeegyeztethető. Méltányos kiegyezést beszélt. Aki oly sok nehezen összeegyeztetett követelésekkel szemben többet helyezne kiállításba, annak büvös erőkkell kellene rendelkeznie, amelyenekkel a szövetséges kormányok nem rendelkeznek, vagy frivól módon illúziókat kellene amelyeket nem realizálhat. Németország sem nem iparádalm sem nem tisztá agrárállam, hanem mind a kettő egyszerre. A szorgalmas közkeletű érdekében, melyek a gyárakban és a közlekedésben, viszont szárazon találnak foglalékot, gondolunk kell arra, hogy biztosítsuk és megkönnyítsük részesedésüket a nemzetközi árucserében. Minden telős államférfinak komoly törekvése kell, hogy legyen, hogy a külfölddel folytatandó tárgyalásoknál a most megállapított feltételek mellett kereskedelmi szerződéseket hozzon létre. Ily politika által válték a szövetséges kormányok előmozdítani a nagy tömegek munkáját a városokban és a falvakban, és ezzel a népjólétet.

Uram, tanácskozásaink és ezzel a házi vizslya, amelyben hiszem, nem lesz hiány, idegen illeik halatára, a külföldi halatára fog lefolyni. Az egyes érdekek minden harca mellett, az elméletek és pártvélemények minden vizslyája közt egyrészt maradunk tudatában annak, hogy mi itt saját ügyeinket azaz a nemzeti összélet tárgyaljuk. (Tetszés.) mely kétségtelen jogunk, és másrészt ne feledjük el, hogy a külfölddel szemben csak akkor léphetünk fel zárt sorokban és keményen, ha e t. ház beszédeiből és határozataiból mindig és mindenütt kiviláglik a közjó eszméje, a nemzeti eszme. (Élénk tetszés.)

A birodalmi kancellár után *Thielmann* államtitkár szóval fel. A szónok a miniszteri padból kezdett beszélni a tíz nagy nyugtalansága közt, úgy hogy fejteteitét egyáltalában nem lehetett meghallani.

Ballestrem elnök kéri a szónokot, hogy kissé centrálisabb helyet foglaljon el. (Nagy derűtség.)

Báró *Thielmann* erre a szöszékre megy és a Ház folytonos nyugtalansága közt folytatva beszédét, jogosulatlanul tartja azt a szemrehányást, hogy számos osztály nem vétetett figyelembe, *felemelt gabonavámok dacára* a kormány meggyőződése szerint *lehetőségessé lesz Oroszországgal és más államokkal kereskedelmi szerződéseket kötni.* A vámtarifa mostani tételeit is csak hosszas tárgyalások után állapították meg. Meg kell azokat változtatni, hogy a megváltozott követelményeknek eleget tegyünk. Reméljük, hogy az Egyesült Államokkal is megegyezésre jutunk.

Schwern-Löwits (konzervatív) pártja nevében hálásan elismeri azt az ariepellőgást, amelyen a tervezet épült, mindenkéltől pedig azt a módot, amelyen a birodalmi kancellár ma a tervezetet megokolta és elismerte, hogy a kancellár különböző hivatalbeli elődeitől. A tervezet a tényleges viszonyok jobb ismeretén és helyesebb méltatásán épült fel. Mindig azon a nézetem volt, hogy a mezőgazdasággal szemben

történt nagy mulasztások nem a tényleges viszonyok pusztá félreismerésén, hanem a jóakarát hiányán alapultak. Delbrück tanár szavai teljesen valók, hogy a mezőgazdaság képes volna ledeezni a nép gabonaszükségletét, még ha a jövő században a lakosság megkéttszereződnek is. A szónok fenntartja magának, hogy a bizottságban több indítványt terjeszsen elő, nevezetesen a gabonavámok megfelelő felemelése tárgyában. Pártjának a tarifa új módosításához ragaszkodnia kell, hogy a tervezet rá nézve elfogadható legyen. Ragaszkodunk kell ahhoz — ugymond — hogy minden mezőgazdasági termékre nézve minimális határ állapítsák meg. Ragaszkodunk kell vámautonomiánk fenntartásához. Ellene vagyunk vámjaink minden szerződéses megkötésének, amennyiben ez meg nem felelő magasságban történnek.

Molkenbuhr a konzervatívok ellen fordul, akik szemére vetik a szociáldemokratáknak, hogy ezek nem pártolják a mezőgazdaság védelmét. Amit azonban a konzervatívok védelemnek neveznek, azt a szociáldemokraták a tömegek kizsákmányolásának nevezik. A munkások azt tartják, hogy a mostani politika végérőlja mindig a munkások kizsákmányolása volt. Tiltakozik az ellen, hogy a nemzeti munka védelmének cégre alatt a nemzeti munkásokat kiszípolozzák.

Ezután a tárgyalást holnapra halasztották.

Berlin, december 2.

Félhivatalosan jelentik: Bülow birodalmi kancellárnak a vámtarifajavaslatra vonatkozó nyugodt, átgondolt és minden hevessége mellett is mérsékelt fejtegetéseit a centrum, a konzervatívok és nemzeti liberálisok parlamenti köreiben nagy meglepéssel fogadták. A baloldalt az tartotta vissza az ellenkezéstől, hogy a kancellár kitevett a tarifaszereződés politikája mellett nyilatkozott.

A déliafrikai szabadságharc.

Budapest, december 2.

Több angol hírforrás azt jelenti, hogy újvén tájára békekötés várható, amely véget vet az angol-boer háborúnak. Ugyanezek a hírforrások azt mondják, hogy a boerok már belefáradtak a hároméves küzdelembe s utat egyengetnek a békekötés felé. Ez magyarul annyit jelent, hogy tulajdonképpen az angolok fáradtak bele a harcba s ők egyengetik az utat a béke felé. Salisbury beszédének multkori hivatalos korrekturája, az óriási hadiköltesén, amelyet most már sürgősen fel kell vennie Angliának, végre Chamberlain melankólikus kijelentése, hogy belefáradt a politizálásba, megannyi adat, amely a béke felé való törekvése bővebb világosságot vet. Ma a következő híreket kaptuk a háborúról:

London, december 2.

A Times jelenti Pretóriából mult hó 30-áról: A Fokgyarmatban a katonai helyzet főérdekesége nyugaton koncentrálódik. A boerok, akik ott hónapokon át bejárták a gyarmatot most a vasúti vonalon túl fekvő oly területre szorították vissza, ahol könnyebben elrejtőzhetnek az angolok elől. Az angolok hadműveleteit a terep minősége a vízhiány és a vasut távolsága nehezítik. Most hir szerint ezek a boerok észak felé törtek át. Nyilvánvaló azok a nehézségek, melyekkel elfogásuk jár. 13 külön kommandóban vannak és bár az angolok mindent elkövettek, hogy dél felé szorítsák őket, még sem lehetett megakadályozni, hogy az angolok megjelenésekor elmeneküljenek. A boerok 1500-an vannak és sok fokföldi jelű kiteri őket.

Hága, december 2.

Egy ideérkezett jelentés szerint az angol tisztek, nehogy a boerok fölismerekék őket, közkatona ruhát és kard helyett pálcát viselnek. Mikor a boerok elfognak egy-egy angol csapatot, a tisztek letépi gallérjukról a tiszti jelvényt, hogy a boerok őket is közkatónáknak nézzék és jobban bánjanak velük. Hogy mennyire gyűlölik az angol katonák tiszteiket, azt bizonyítja az a tény hogy ha a tisztek ellenzik a megadást, saját katonáik lövik őket agyon. Ez az oka annak, hogy annyi tiszt van az elesettek közt, bár a boerok nem tudják őket megkülönböztetni a közkatónáktól.

A pretóriai Vörös Keresztnél óriási készlet élelmiszer és ruhában van összehalmozva. Könyöradományok sebesült és beteg katonák számára. Am ezeket az adományokat csak pénzért adják ki és pedig olyképpen hogy a vásárolt tárgy árát levonják az illető zsebéből. Így például egy pár harisnyának az ára 2 shilling és 6 pence, egy ingé 4 shilling és 6 pence. Egy katona az általa vásárolt ingén egy cédulát talál, amelyre az adományozó angol hölgy sajátkezűleg írta rá: A Vörös Kereszt vagy a kórházak vagy a katonák számára. Az illető katona e cédulára hivatkozva, visszakövetelte a pénzt, de azt a választ kapta, hogy a könyöradományokat felsőbb parancsra adják el pénzért. Azóta minden ajándékot gondosan átvizs-

gálnak s ha valami megjegyzést találnak rajtuk, azt eltávolítják.

London, december 2.

A Morning Post brüsszeli értesülése szerint legközelebb tárgyalások lesznek fejezősünet és békekötés iránt. Hir szerint e tárgyalások érdekében Vilma hollandiai királynő Franciaország és Oroszország támogatásával közben fog járni az angol kormányal. A Krügerhez érkezett legújabb hírek szerint a boerok élelemben, lőszerekben és fegyverekben nagy hiányt szenvednek.

Fokváros, december 2.

Sir Gordon Sprigg miniszterelnök beszédét mondtott, amelyben kiemelte, hogy a Fokföldön harcban álló angol sereg 18.000 emberből áll, a kiknek háromnegyedrészre lovas. A kormány a hadvezetőséggel karöltve jár el. A helyzet az országban napról-napra javul. Az ellenséget és a lázadást lassankint elnyomják. A nagy haderő fenntartásának óriási költségei minden esetre nagy terhet rónak az országra, de a kiállítások nem rosszak, noha nagy költséget kell majd fölvenni.

London, december 2.

Tegnap a Hydeparkban Buller érdekében népgyűlés volt, amelyben főleg iparos-egyesületek vettek részt zászlóval és zenekarral. A gyűlés nyugodtan folyt le és olyan határozatokat hozott, amelyekben Buller tábornoknak rokonszenvét fejezi ki.

Hága, december 2.

A kormány tárgyalást kezdett Angolországgal a boer asszonyok és gyermekek tömeges szállítása ellen. A francia kormány támogatja ezt az indítványt.

HIREK.

Civilizáció.

Mi a civilizáció?

Mindenekelőtt szó, amelynek betűi mögött sokféle fogalom tud rejtőzködni és csupán könyvekben jelenti azt, amit etimológiai eredetéből következtethetünk. Ezek a több értelmű szavak a világtörténelem legnagyobb veszedelmei, mert hangzatos jelölői sok tévedésnek, bűnnek és gáznak.

IX. Pius pápa mondta egyszer:

— A felbolygatott világrendet helyre állítanók, ha visszaadnók minden szónak eredeti értelmét.

Ebben az esetben például az európai államok nem mondhatnák, hogy tengerentuli gyarmataikban a civilizációt terjesztik, hanem be kellene vallaniok, hogy fosztogatnak, rabolnak és meztelenül primitív népekről lehúzzák a bőrt. Kamerunban például a civilizáció terjesztése azt jelenti, hogy a németek palmaolajat, kaucosokot, elefántesontot és kakaót visznek ki, — és behoznak helyette puskát, szeszitalokat és európai lupanarrendszert.

A históriából tudom, hogy nagy államokra nézve a vég kezdetét jelenti a tulterjedési gyarmati politika, bár ez a vég soká várta magára, ha az állam egészséges. De hiába töröm a fejemet, miért van az, hogy az európai ember barommá válik abban a pillanatban, amikor vadaknak civilizációt hirdet.

A kameruni szerecsen majdnem egészen meztelenül jár és csak az ágyéka körül visel köteléket. Már nem állat, mert fekete bőre ismeri a szemérmességet, de még nem rafinált, gonosz ember, mert nincs zsebe; Atta Troll a megmondója, hogy mit jelent a zsebe.

A meztelen szerecsennel szemben áll az európai ember, akinek van zsebe. Milyen védtelen, megható alak vele szemben az óriási, naiv, fekete gyermek, akármilyen civilizálatlanul vérengző és vad. Ha a szerecsennek is lenne zsebe, kevésbé rettenetes a kép, mert úgy vélem, hogy nincs borzasztóbb dolog annál, mint hazudni a könnyenhibözék és lopni olyantól, akinek nincs zsebe.

Ezek borzasztó bűnök. És itt van az a pont, ahol némi magyarázatát találok, miért is válik bestiává az európai, — akár portugál, akár spanyol, angol vagy német — a civilizáció zászlaja alatt? Az már úgy van: gyü-

löljük azt, aki ellen vétkezünk, annál inkább, mentől nagyobb a bűnünk.

Ilyen gondolatok járnak eszemben, amikor a következő telegrammot olvasom:

Kamerunban több német kereskedőt szerecsenek ellen elkövetett kegyetlenkedés miatt a bíróság elé állították. Egy Wiltenbach nevű kereskedőt, aki egy szerecsen karóra huzott, öt évi fegyházra, egy Keltenich nevű, aki egy szerecsen kezét petroloummal löntötte s azután meggyújtotta, három évi fegyházra, egy Haeslop nevűt, ki egy szerecsen fiut ostoresapásokkal megvakított, nyolc havi börtönrre ítélték.

Tehát mit tettek keresztény németek a szerecsenekkel? Rémületes kínzások, gyötrelmek, amelyek Európában — ugy szólván — lehetetlenek. Elvégre méreggel, késsel, törrel itt is gyilkolnak, de karóra huzni, — nem, ez nem esik meg. Van nálunk is brutális büntetés, de a legádázabb harag sem ad akkora fantáziát senkinek se, hogy büntetésül kitalálja: löntöm a rossz fiu kezét petroloummal, aztán meggyújtom, stb. Tehát az az idegen föld vadállati kegyetlenséget olt az európai szivbe. Mert ne tessék számlálgatni, hogy itt csak három esetről van szó. Praedisponált az ilyesmire a talaj, a honnan ez a kegyetlenség kisarjad.

Aztán azzal sem vigasztalódhatunk, hogy imhol a gonosztevek elnyerték büntetésüket. Hiszen bűnhődnek, de a törvény, amely rájuk sujt, olcsóbb portékának nézi a szerecsen életét, mint az európai testvérét. Halálbüntetés helyett öt évi fegyház . . .

Elképzelem magamnak a jelenetet, a mikor azt a szegény szerecsen karóra huzták. Bóg, őrít, sir, állati módon, hisz közel még az állathoz. Borzasztó a primitív emberek sírása; hallottam tavaly előtt egy beteg, öreg szerecsen sírni, — még most is összeszorul a szívem, ha rá gondolok. Elemi hatalom az ő fájdalom. Véres szemmel bámul ki a guineai öbölbe: itt kötöttek ki a fehér emberek, akik most urai a szerecsen hazának és karóra huznak szerecseneket, akik nem válnak be engedelmes szolgának. Ez a keresztény német európai szolgáját ilyen hibéért otthon — legrosszabb esetben — pofon vágta volna. A dolog többi része pedig a rendőrkapitány elé kerül.

Mert mifelénk megint más a civilizáció. Nachtigall, a híres utazó, aki Kamerunt Némethoz csatolta, nyolc évig vándorolt a Szudánban, ahová európai ember még be nem tette a lábát. A tudós-világ már-már halottnak hitte, amikor egyszerre előkerült és többek között a következő csudás vallomást tette:

— Mint vad ember éltem vad emberek között. És megfigyeltem magamon, mint változik át izlésem minden tekintetben. A fekete asszony szépségét, akitől előbb undorodtam, egyszerre csak az esztétikának abból a látószögéből néztem, ahonnan a benszülőttek. Izlésem, erkölcsöm akklimatizálódott . . .

Ime, Kamerun annektalóját elfogta a fekete föld hatalma, nem terjesztett civilizációt, de jómagam lett szudáni. Es őt nem huzták karóra a szerecsenek.

Ki tudja, hátha emberhez méltó civilizáció csak egy van, az amelyet minden fajra külön tulajdonul kényszerítenek rá a viszonyok? Mert annyi tény, hogy az európai civilizáció vad népek között még mindig erkölcsatlansággá vált.

(G—ly.)

Budapest, december 2.

— BUDAPESTI NAPLÓ. November 30-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tiszteit olvasóinkat, akiknek az előfizetése czen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hir. Fraknói Vilmos püspök, a muzeumok és könyvtárak országos felügyelője ma Budapestről hosszabb tartózkodásra Rómába utazott.

Távolított alatt a főfelügyelőség ügyeit Szalay Imre min. tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója fogja intézni.

— **Uj kaszárnya Bécsben.** Ma volt ötvenhárom esztendeje, hogy ő felsége az osztrák császári trónra lépett. Ezen a napon ünnepiesen letették a király nevével viselő baumgarteni landwehr-kaszárnya zárókövét. A kaszárnyát Bécs város építette. Az ünnepségen jelen volt a király, a főhercegek, a katonai méltóságok, Koerber miniszterelnök, Pientak miniszter, a helytartó, a polgármester a két alpolgármesterrel és a község tanács tagjai. A polgármester beszédére a király ezt válaszolta:

— Szívesen teljesítettem azt a kérésüket, hogy jelen legyenek a bécsi honvédkaszárnya épületének zárókövetélén és megelégedéssel veszem, hogy a község ezzel a hatalmas épülettel egészséges és megfelelő otthont teremtett az álttani honvédsapatonak. Mindazoknak, akik e mű létrehozásában közreműködtek, ezennel elismeréssel fejezem ki.

A király szavai után Belopotoczky tábori vikárius felszentelte a zárókövet, mire ő felsége és a főhercegek aláírták az okmányt. A polgármester kérésére előbb ő felsége tette meg a szokásos három kalapácsütést, utána a főhercegek és a méltóságok. A király azután megnézte a kaszárnyát, legteljesebb megelégedést fejezte ki és a közönség örömrivalgása között visszatért a városba. A kaszárnya megtekintése előtt a polgármester bemutatta ő felségének a kaszárnya építőit akiket a király nyájasan megszólított.

A bécsi rokkantak-házában ma hagyományos módon ünnepelték meg a király trónraléptének évfordulóját. Ünnepies mise után, amelyen többek között Ottó főherceg képviselőtében szolgálatátó kamarás, gróf Chorinsky is jelen volt, kilenc rokkant katonának tiszteletdíjat adtak, Gebauer altábornagy pedig beszédet intézett hozzájuk, amelyben leüldetés szavakkal emlékezett meg a király trónraléptéről és arról a gondoskodásról és szeretetről, amelyet a haderő iránt általában tanusit.

— **Magyar invázió Bécsben.** Ezuttal békeségesebb, mint amilyen volt például a Mátyás királyé. A magyarok közül sokan azt hiszik, hogy a bécsi kenyér fehérebb és puhább, mint amelyet idehaza sütnék és Bécsben telepednek meg. A császárváros azonban az újabb időben nagyon megnövekedett az idegeneknek azt, hogy polgárjogot szerezzenek. Egész esomó nehéz formalitáshoz és nagy díjakhoz köti a polgárjog megszerzését. Tegnap gyűlést tartott néhány száz olyan bécsi lakos, akinek nincs módjában az, hogy eleget tegyen ezeknek a követelményeknek s a gyűlésen az egyik szónok elmondta, hogy hogyan nyilatkozott ebben a kérdésben Lueger. Kijelentette neki a polgármester, hogy a polgárjog megszerzésének megnehezítésére azért van szükség, hogy gátat vessenek a magyarok tömeges inváziója elé. Aki bécsi polgár akar lenni, fizessen.

— **A kis-jenői vadászatok.** Kis-Jenőről jelentik nekünk: Tegnap este 7 órakor érkezett meg külön vonattal József főherceg vendégeivel, akik között voltak József Ágost főherceg, Augustus főhercegnő, Fülöp orleansi herceg, Zichy grófnő udvarhölgy, Unterauer József uradalmi titkár, Cziráky és Szapáry grófok, Révay és Landolf bárók, Gromon Dezső államtitkár, Ludvig elnökgazdátó, Kelez, Klubosiczky, Szentiványi, Monicour Gaston, Bornemissa és Vécsy bárók, akik mindmennyian vadászatra jöttek ide, amely ezuttal hosszabb ideig fog tartani. E hó 3-ikán érkezik ide Koburg Fülöp herceg és 4-ikén Urbán Iván főispán is résztvesz a vadászaton. Libits Adol udvari tanácsos jószágkormányzó már szombaton reggel érkezett, hogy a fogadás előkészületeit megtegye. A vadászatra vonatkozólag a következő megállapodások történtek: december 2-ikán Feset: nyul és fácán, e hó 3-ikán Fekete-Gyarmat: nyul és fácán, 4-ikén az Ágyai erdőben és 5-ikén a szintyei erdőben vaddisznó vadászat lesz. 5-ikén a bánkúti pusztán és 7-ikén a somosi erdőben nyuira és fácánra vadásznak az előkelő vadászok.

— **A pápa beteg.** Londonból táviratozzák nekünk: A Manchester Guardian római értesítése szerint a pápa néhány nap óta nagybeteg. Az orvosok konstatálták, hogy az ereje fogy és hirtelen katasztrófától tartanak.

— **Furjes Zsigmond kitüntetése.** Kolozsvárról táviratozzák nekünk, hogy Furjes Zsigmond egyetemi tanárt udvari tanácsossá történt kinevezése alkalmából számosan üdvözölték. Wlassics Gyula miniszter személyesen gratulált. Az egyetem orvosi fakultása délelőtti testületileg tiszteltgét Furjes Zsigmondnál, aki Szabó Dénes orvoskari dékán üdvözlését meleg szavakkal köszönte meg.

— **Kossuth-szobor és Kossuth-Társaság.** A Kossuth-emlékbizottság Lakatos Miklós elnöklésével tegnap este látogatott értekezletet tartott és elhatározta, hogy Kossuth Lajos születésének századik évfordulója alkalmából nagyszabású országos ünnepet rendez. A nagy országos ünnepség tervezetében leg-

nagyobb jelentőségű az a mozgalom, amelylyel a bizottság legalább is azt akarja elérni, hogy a létesítendő Kossuth-szobornak az alapkövét mihamarabb tegyék le. Elhatározta, hogy ez iránt állandó akciót lejt ki a fővárosnál, mely a szoboralapot kezeli, az országgyűlésnél és a kormányznál. Megállapodott az emlékbizottság abban is, hogy külön alapszabállyal bíró Kossuth-Társaságot alapít, amelynek célja a Kossuth-kultusznak irodalmi és egyéb alkalmas módon való terjesztése lesz.

— **Kitchener jubilálhatna.** Ha ugyan kedve volna rá. Ennek a jubileumnak tudniillik csak úgy volna valami értelme, ha az ünnepi lékomához leülthetné Botha Lajost és De Wetet is, ilyenformán becsulva meg bennük a hadifoglyot. Míg azonban ezek az urak nemcsak hogy szabadon járnak, hanem sokadmagukkal járnak szabadon és alkalomadtán el-elpöfölik az angolokat, jobb lemondani az ünneplésről. A jubileumra az lenne a titulus, hogy éppen egy esztendeje annak, hogy az angol kormány leküldte Kitchener Dél-Afrikába Roberts helyébe. A hozzáfűzött nagy reményeket azonban semmiképpen sem váltotta be, sőt az összes eredménye az a háború viselésének, hogy fáradt. Ezt hivatalosan is konstatálják már róla s valószínűleg nemsokára fölváltják. Otthon majd olyan ünnepséggel várják szintén csak hivatalosan, mint amilyenben Robertnek volt része. Kap talán elismerést is, sőt pénzeszkét is, a közvéleményt azonban már nem lehet tovább is elámitani. Anglia végre tisztában van azzal, hogy a hivatalos harsonának minden üvöltése dacára is ma még rosszabbul állanak Dél-Afrikában az akciák, mint egy esztendővel ezelőt. Sőt idehaza is rosszabbul állanak, mert a művelt világ rokonszenve teljesen elfordult Angliától. Ez nem olyan veszteség ugyan, amit kilogrammokban lehetne mérni, de talán még súlyosabb. — Kitchener azonkívül, hogy elrendelt, megengedett vagy eltűrt sok hihetetlen embertelenséget, hogy a háború sorsát olyanképpen akarta eldönteni, hogy a boer férfi kezéből az asszonya és a gyermekei kinzásával akarta kicsavarni a fegyvert, két pozitív eredményt ért el a hadviselésben. Az egyik az, hogy a vasúti vonalakat lehetőleg biztosította a boerok támadásai ellen és pedig olyanformán, hogy védett őrházakat építtetett a vonalak mellé. Ezeket tüzérség nélkül nem bántatják a boerok s ha meg is támadták, az őrházak telefonnal vannak egymással összekötve. Ezen gyorsan segítség után lehetne nézni. A másik eredménye szintén közgazdasági természetű, amennyiben abból áll, hogy az aranybányák vidékét erős őrségekkel látta el. A bányákat tehát tovább művelhetik. A hadjárat sorsa azonban ezzel nemcsak hogy nincs eldöntve, hanem odáig jutott, hogy most már minden valószínűség szerint a sokkal mozgékonyabb és kevésbé lekötött boerok vannak előnyösebb helyzetben s nem a tulnyomó, de sáncai mögé szorított angol haderő. Szóval: — Kitchener jubilálhatna, ha kedve volna rá. A mai állapotok között azonban aligha ünnepel.

— **A pápa a görögkatholikus magyarokhoz.** A görög szertartású katolikus magyarok országos bizottságának elnökéhez Vaszary Kolos bíboros hercegprímás a következő leiratot küldte:

Méltóságos uram! Tegnap vettem Rampolla bibornok ur ő eminenciájának levelet, melyben úgy ő szentsége, mint a saját nevében köszönetet mond a görög szertartású magyar katolikusok jubileumi zárandoklatát megörökítő emlékkönyv megküldéséért. A bibornok ur értesítése szerint a szentatya szívesen vette a neki küldött példányt és apostoli áldását küldi mindazoknak, akik az emlékmű kiadása körül fáradoztak. Mígdon van szerencsém ezeket méltóságodnak örvendetes tudomására hozni, maradok kiváló tisztelettel: Vaszary Kolos, bibornok hercegprímás.

— **Tanárok mozgalma.** Temesvárról telegrafálják: A délvidéki polgáriskolai tanári kör választmányja ma délután Temesvárott a körhöz tartozó összes polgári iskolák képviselőinek és számos érdeklődő tanítványnak jelenlétében rendkívüli ülést tartott. Célja volt az értekezletnek, hogy a polgáriskolai reform tárgyában felmerült jelenségekkel szemben teendő lépéseket megbeszéljék. Elhatározták, hogy dr. Kovács Jánosnak, akit bizonyos körök méltatlanul támadtak meg, mint a polgáriskola érdekei legagilisabb védőjének bizalmat és elismerést szavaznak. A központi egyesület felkéri, hogy a polgári iskola ügyét erőlyesebben képviselje. A vidéki tanári körök körlevelében kéri fel, hogy a karácsonyi központi választmányi gyűlésen valamennyi iskola képviselve legyen, hogy e társaság méltányos érdekeit megóvhassák, hogy a polgáriskola ügyének társadalmi uton propagandát csináljanak. Végül megállapították a pünkösdi, Orsován tartandó közgyűlésnek tárgyszorozatát.

— **A Klotild-egyesület új elnöke.** A Klotild-egyesület Gaál Jenőné vezetésével küldöttségileg utazott a fővárosba Albert grófnéknak az elnöki tisztelet, aki azt örömmel fogadta el. A választás kétszázötvenlél egyhangú lesz.

— **A Goluchowski barátja meghalt.** Goluchowski Agenornak, a külügyminiszternek, gyermekkorában egy Szuhanek Mihály nevezetű fiú volt a játszótársa. Híres régi lengyel családnak a gyermeke, akinek a szülői azonban már elszegényedtek, ő meg már éppen csak a nevet örökölte. Fiatalkorában a csendőrséghez került s a Bach-korszakban Magyarországra, Jankovácra vezényelték. Magyar földön nagyon megszerette a magyar szót, beletörődött a viszonyokba is és amikor aztán egy magyar lány is akadt, aki éppen hozzá illett, kilépett a csendőrségből és csizmadia lett. Hamarosan megtanult magyarul s vésnégre kuruc negyvennyolcas lett az öreg politikus csizmadia. A külügyminiszterrel azért fenntartotta a barátságot s ha nem is sűrűn, de leveleztek néha. Azonban mint minden földi jónak, ennek a barátságának is vége szakadt. Az öreg csizmadia hűlen lett a barátjához, meg a faluhoz és az asszonyhoz. A napokban meghalt.

— **Adventi istentiszteletek.** A tegnapi vasárnapon, december elején kezdődött az új egyházi év és egyuttal a karácsonyt megelőző adventi időszak. A fővárosi katolikus templomaiban ez időszak alatt minden reggel hajnali misét vasárnapoként pedig ünnepi szentbeszédet tartanak. A fővárosi hívó közönsége mindjárt az első napon nagy számban ke-reste föl a templomokat.

— **Bolgár emlék II. Sándornak.** A párisi orosz követség papsága tegnap szentelte föl II. Sándor cár emlékszobrát, amelyet Ferdinánd fejedelem rendelt meg Bulgária felszabadulásának évfordulójára. Az emlékmű II. Sándort abban a helyzetben mutatja be, amikor a hálás bolgár nép üdvívalgásai közepette Bulgáriába megérkezik. A cár kíséretében vannak III. Sándor, az akkori trónörökös Nikolajevics nagyherceg, Skobelev, Gurko és Ignatiev.

— **A zsidó templomok nyelve.** Molnár János országgyűlési képviselőnek azt a vádját, amelyet legutóbbi beszédében hangoztatott, hogy a budapesti zsidó templomok közül csak egyben van magyar istentisztelet a német mellett, most hosszabb közleményben cáfolja az Egyenlőség című zsidófelekezeti hetilap. Főbb adatait a következőkben ismertetjük:

Mindenekelőtt megjegyzni, hogy az istentisztelet nyelve minden zsidó templomban kizárólag a héber, a Molnár azt vádja tehát csakis a hitszónokait nyelve vonakozhatott. Erre nevez pedig ezeket mondja el az Egyenlőség:

Kezddük az újjussági istentisztelettel. A Dohány-utcai, a Wessély-utcai, a budai és óbudai templomokban minden szombaton tartanak újjussági istentiszteletet. Ezen az istentiszteleten 15 éves főmálása óta soha német beszédet nem mondtak, pedig minden istentisztelet hitszónoklaltal jár. Ezeket a hitszónokokat tisztán és kizárólagosan magyar nyelven mondták el. De a lelnöttek istentiszteletén sem tartottak még soha német hitszónoklatot sem a Wessély-utcai, sem az Munkácsy-utcai, sem a Fásorban lévő gyönyörű új templomban. A prédikáció e három templomban kivétel nélkül magyar. Magyar és német a hitszónokai a Dohány-utcai, Rombach-utcai, Röck Szilárd-utcai, budai, ujlaki és ó-budai templomokban. Azaz, ha azt mondjuk, hogy magyar és német, az úgy értendő, hogy németül is prédikálnak, de főképpen magyarul. A prédikációknak alig egyharmada német, a többi magyar, tisztára magyar.

Csupán csak németül csak két zsidó templomban prédikálnak Budapestén. A Vasváry Pál-utcai egyetemes és az Orozy-léle házban levő orthodox-templomban. Több zsidó templomban egyáltalában nem prédikálnak Budapestén. Tizenegy zsidó templom közül mindezek után háromban kizárólagosan magyar a hitszónok az, hatban főképpen magyar, de németül is prédikálnak, míg keetőben tisztán német a szövegek nyelve. Ez az igazság, tisztelt képviselő ur, már pedig ez egészen más, mint az, amivel a budapesti zsidókat megvádolni méltóztatott hogy t. i. csak egy budapesti zsidó templomban prédikálnak magyarul is, a többiben kizárólagosan németül.

Szembeállítja ezenkívül az idézett lap a római katolikus és görögkeleti templomok, valamint iskolák nyelvi viszonyait a zsidó felekezet templomaival és iskoláival, a kormány hivatalos jelentésének alapján s kimutatja, hogy mind a három felsorolt keresztény felekezetnél rosszabbul áll a magyarság ügye, mint a zsidó felekezetnél, amelynek iskolái közül 98 százalék a tiszta magyar, holott a római katolikus iskoláknál csak 67, a görögkeletiéknél csak egy fél százalék az arányszám.

Ezeket az adatokat mi is hiteleseknek és érdekeseknek ismerjük el, de azért fenntartjuk azt a mult-kori megjegyzésünket, hogy a fővárosi zsidó templomok magyarizálásával nem vagyunk megelégedve, éppen azért, mert a zsidó felekezet a kálvinista után a legmagyarabb az országban és a magyar főváros művelt zsidóságának zöme maga kívánja leginkább, még pedig teljes joggal, a budapesti templomok teljes magyarságát.

— **Ingyen kenyér.** A kenyérszótó-boltok forgalma vasárnap 9850 adag volt. Ebből a Podmaniczky-utcai boltban 6622 adagot, az óbudai új kenyérszótó-boltban 2758 adagot osztottak ki. November havában kiosztottak összesen 116381 adagot. Ujabb adagoktak: Budai Goldberger Samu 100 koronát, Kúdelka Károly 10 koronát és Schreyer József 20 koronát.

— **A óél érdekében.** Szegénység, nyomorúság Párisban is van, s a tél beálltával a szűkölködők serege ott is erősen megnövekedik. S a hatóságok, az emberbaráti intézmények, úgy látszik, ott sem rendelkeznek a szükséges anyagi eszközökkel, hogy megakadályozzák a szegénységnek azt a zord télen minden szerencsétlen embert, aki tehetetlen jómagával, s éhen veszne, ha másoktól nem karolnák. Szóval, a tél beálltával sok pénzre van szüksége Párisban a köztételkötőknak, s hogy ez a pénz előkerüljön, arról gondoskodik a francia eszprit egy ötlettel. Ugy volt eddig valahogy elterjedve, hogy a jölelki ember akkor jár el szépen, ha eltitkolja az adakozását, s valamiképpen gyanus az, akinek a jötekményeit a nyilvánosság előtt fidesérik. Akadt most már Párisban egy ur, valami Chaudard nevű, aki fordított egyet a dologra s nagy apparátussal, lapokban és élőszóval hirdetni kezdte az idén, hogy dehogyan is kell titkolódnia a jötekményével. Sőt nagyon is ki kell rukkolni azzal, hogy ki mennyit áldozott a jötekmények oltárán. És hogy lássák, hogy mennyire nem szégyenli magát, a nyilvánosság minden eszközével tudtára adta a világnak, hogy ennyit meg ennyit adott erre meg arra a nemes célra. Ilyen módon például százharomzár frank került ki a pénztárából az idén karácsonyi adakozásokra. Igaz, hogy dus tőkés ez a Chaudard ur, de százharomzár frank sem megvetendő összeg. Dicsérték is érte az összes lapok és ő ezt nem röstelte. Gondolta magában, inkább tarták őt szemérmelen strébernek, de azért — és ez a fő — a jötekmények biztosan nyert. Gondolta aztán Chaudard ur, hogy a többi milliómos között ezek után majd csak akad néhány, akire átragad az ő példája, főként mivel az újságok olyan igen nagydn megdicsérik azt, aki nem sajnál néhány ezer frankot a szegényektől. És Chaudard egészen jól számított, az ő nyomában csakugyan szépen adakoznak a gazdag emberek. És jó volna az ő mozgalma révén teljesen nyilvánossá is tenni a jötekményeket. Mert aki némileg járatos a gyűjtések és adakozások iskolájában, tudhatja, milyen aránytalanságok mutatkoznak az egyes adományok és az adományozók között akkor, ha nyilvánvaló, hogy az adakozás nem kerül napvilágra. Egy kis hírlapi nyugtázás sokszor nagy kényelmetlenséget okozna olyik túlságosan óvatos jötevőnek. Igaza van Chaudard mesternek: — Csak ki a világhosszra a jötekményekkel! Abban semmi szégyen nincs s a fő, hogy a jó cél egy csipetnyi kárt se szenvedjen. Volt egyszer egy brazilai császár, Don Pedro, ez építetett egy csuda szép kórházat, ennek a honlokzatára ez volt ráírva: „A hiszég — az emberiségnek!” Épült pedig ez a kórház abból a sok pénzből, amely begyűlt bárói, grófi és hercegi címekért. S a császár nem sokat titkolózott. Azt mondta:

— Adsa, nesze!

Tudniillik kímálta a címeket s kérte érte a pénzeket. És erre sokan talán azt mondhatnák, hogy ez egy kicsit mégis csak csunya volt a császártól.

De a kórház felépült.

— **Francia jezsuiták Magyarországon.** Ungvári levelezők arról a sajtószertelen hangzó hírről értesít, hogy *Messiónyi* szatmári püspök közvetlenül utján meg akarja venni *Schwartz* Bernáinak Hapra községben lévő kastélyát. Az adakozások nagyban folynak. A püspöknek állítólag azért van szüksége a hapraui kastélyra, mert francia jezsuitákat akar Magyarországon letelepíteni s lakásul ezt a kastélyt szemelte ki számukra.

— **Házasság.** *Gattin* Henrik fővárosi vállalkozó folyó hó 8-án, vasárnap déli fél órákor tartja esküvőjét *Winter* Hedvig kisassnnyal, *Winter* Herman nagykereskedő leányával a Dohány utcai zsidó templomban.

Etenmann Erich e hó 8-án vezeti oltárhoz Veszprémben *Singer* Ilonka kisasszonyt *Singer* Már leánnyal.

— **Giászünnepek.** A Pesti Irmellia Nőegylet mindkét árvárvetete elhunyt alapítóinak és alapítványozóinak emlékére évenként rendezni szokott giászünnepeket ma délután tartották meg, ezuttal először a Jókai-utcai új leányárvaház dísztermében, az egyleti világszámú, valamint a gyászoltak rokonaiból álló nagyszámú előkelő közönség jelenlétében. Az emlékvényen gyertyák égtek, mindegyik egy-egy alapítványozó emlékének szentelve. A tekerőbe öltözött 120 árvalányi orgonakísérettel mellett elénekelt a „Halottak emléke” című gyászdalt, mire *Lazarus* főként a templomi karral megható imát mondott. Ezután dr. *Kohn* Sámuel hitszónok mélyhatású gyászbeszédben emlékeztet meg az elhunyt jötevőkről egyenként, és miután egy árvalányka még társnői nevében bála-imát mondott az elhunytak lelkiüdvéért a szép ünnepeket véget ért.

— **Huszonöt millió hagyaték.** Moszkvában ma meghalt *Titov* nagyiparos, akinek egész Oroszországban kiterjedt gyártelepei voltak. Mint moszkvai táviratunk jelenti, *Titov* huszonöt millió rubelt hagyott örökösire.

— **A lengyelek üldözése.** *Lemberg*-ből táviratozzák: A városba nagytermében tegnap ezernél több asszony gyűlést tartott, amelyben tiltakoztak a poroszországi lengyel asszonyok és gyermekek üldözése ellen. Báró *Spaethart* német konzul tegnap elutazott *Lemberg*-ből. Elutazását összejövedelmébe hozzák a legutóbbi lengyeli eseményekkel.

— **Irgalom Háza.** A gyógyíthatatlan betegek *Irgalom Házának* küldöttsége a minap tisztelgésre jelentkezett *Szöll* Kálmán miniszterelnöknek mint belügyminiszternek, hogy halálját nyilvánítsa az új intézmény számára engedélyeztet segélyért. Távolítottában *Gulner* Gyula államtitkár fogadta a küldöttséget és biztosította arról a jóakarairól, amelylyel egy a miniszter, mint a kormány részéről az intézmény.

— **Hajókatasztrófia.** *San-Francisco*-ból jelentik, hogy a *San-Salito* és a *San-Rafael* hajók, amelyek *San-Francisco* és *San-Salito* között közlekednek, tegnap este a sűrű ködben összeütköztek. A *San-Rafael*, amelyen kétszáz utas volt, tíz perc alatt elsüllyedt. Az utasok nagyrésztét fővette a *San-Salito*, amely nem rongálódott meg nagyon. A *San-Salito* az összeütközés után folytatta útját *San-Francisco* felé. Azt hiszik, hogy legalább husz utas a vízbe fullt, az elsüllyedt hajó kapitánya azonban azt hiszi, hogy egyik utasa sem vesztette életét.

— **Tengerek felett.** Egy kisest elhallgatott a hír *Santos-Dumont*-ról, akinek némi huzavona után, de mégis kiadták *Henri Deutsch* százezerfrankos díját. Ezt a szép összeget azért a csekélységért kapta tudvalevőleg, hogy körülhajtotta az Eiffel-tornyot, s arra a helyre tért vissza szivaralaku léggömbjével, ahonnan elindult. Sok kellemetlenség, balsiker után érte el ezt a dicsőséget, a díjnyerő útját is nagyon megkritizálták néhány másodperenyi késedelem miatt, de azért mégis *Santos-Dumont* a léghajózás legnagyobb hőse. A legelső ember, aki számottevően igazgatni tudja a levegő hajóját a maga tetszése szerint. A dicsőség nagy volt, úgy látszott, mintha kissé pihenni akarna a babérain *Santos-Dumont*. Csak hogy erről szó sines, *Santos-Dumont*-nak az, amit eddig elért, csak egy kis talpalatnyi terület, amin sok újabb reménységgel veheti meg a lábát. Neki az Eiffel-torny körül uti csak egy kis kóstoló, az igazi nagy cél, ami egy merész léghajós szívét csak hevítheti, a legmesszibb távolság, hegyek, völgyek és a mi fő — a mérhetetlen tengerek felett. És most azért akar tovább buvárkodni és küzdeni, hogy ez sikerüljön neki. Fáradságot nem ismer, az anyagi kockázat neki semmi. Ez a pontja a dolognak rá nézve nagyon jelentéktelen. Ő maga pénzes ember, oly annyira, hogy abból a sokáig vitatott százezer frankból egy sou-t se használt fel a saját céljaira, hanem odaadta Páris szegényeinek. A pénz egyébként csak úgy dül hozzá. A brazilai kormány kétszáz ezer frankkal támogatja vállalkozását, utabban pedig a monte-carlo-i fejedelem állt be mellé mecenásnak. Oh, a rulet-herceget is izgatja a probléma, s ime, itt a jó alkalom, amikor megmutathatja, hogy a sok millió játék-pénzből áldoz ó nagy eszmékre, nemcsak közéletre is. Ugyancsak gondjába vette *Santos-Dumont*-t a vállalkozásával. Felállított neki nagy hidrogen-gyárat, egész telepet a tenger partján, s hogy meglegyen a teljes kényelme, még pompás gőzhajót is beszállított a rendelkezésére. És *Santos-Dumont* meg tovább merészt utján. Kutat, számít, tökéletesíti léghajóját, s legközelebb már készül egy *kétvezéskilométeres* utra *Monacó*-ból *Korzika*-szigetére. Ha ez sikerül, akkor már a Földközéptenger fölé emelkedik, hogy átjusson *Afrika*-ra. És végül nem akar már ismerni semmi akadályt, nem riad vissza az Óceánoktól sem. És akkor az Atlanti Óceán végtelen hullámsivataga felett repül majd léghajóján és meg-meg egyenesen *Brazília*-nak, hogy megmutassa, mennyire nem veszett kárba az a kétszáz ezer frank, amit rá bíztak...

— **Eszkevény sikasztó.** A bécsi léghajózási részvevő társaságnál sikasztást fedeztek fel. *Fieber* Sándor irodafőnök a múlt hónapban elhittette a hivatalnokokkal, hogy Csáktornya utazik s néhány nap múlva visszatér Bécsbe. Elutazását követő nap táviratilag tudatta a társasággal, hogy Sopronban van s azóta nem adott életjel magáról. Ma átvizsgálták a pénztárt s rájöttek, hogy 5000 korona hiányzik.

— **Halálozás.** *Bécs*-ből jelentik nekünk: *Fecsey* Vilma grófnő csillagkeresztés hölgy tegnap nyolcvankét éves korában meghalt.

Ózveg *Klein* Lipótné, született *Brief* Sali hosszú szenvedés után életének 64. évében meghalt. Temetése kedden lesz *Garam-Szentkereszt*-en, hol férje mellé helyezik örök nyugalomra. Az elhunytban *Kerecz* Nándor édesanyját gyászolja.

— **Mensa Akadémika.** A *Mensa Akadémika* Egyesület egyre terjeszti áldásos működését. Az 1900/1901. folyamán kiosztott 134 ebédvacsora, 623 ebéd, 558 ídeled és 10 vacsora havi segélyt, azaz a múlt év folyamán kiadott 18.720 ebédjegyet és 1728 vacsorajegyet 20.448 korona értékben 159 diák számára. Az idén október és november hónapokban kiosztott 32 ebéd és vacsora, 78 ebéd, 216 ídeled havi segélyt, azaz 6541 ebédjegyet és 960 vacsorajegyet 4644 korona értékben, összesen 160 diáknak.

— **A leégett gépgyár.** Az első magyar gazdasági gépgyár részvénytársulat leégett gyártelepén ma délelben tizenkét órákor tartották meg a tűzrendőri vizsgálatot. A bizottság megállapította, hogy a tüzeset napján a munkások a gyárban csak délután négy óráig dolgoztak, csupán a leégett épület első emeletén lévő lakatos-osztályban dolgozott egyenlőhagy lakatos akiknek sürgős munkájuk volt. Itt hat óráig tartott a munka. A tűz a második emeleten levő mázolóosztályban csak ezután keletkezhetett. A bizottság a tűz keletkezésének okát nem tudta megállapítani és a vizsgálatot *Fömmel* kerületi kapitány folytatja, aki ki fogja hallgatni azokat a munkásokat, akik a mázolóosztályban dolgoztak és másokat. Az épület építéséhez is hozzá fogtak a napokban addig is még elkészülőnek, a megrendelt gépeket a gyár más osztályaiban készítik, hogy az üzem semmi lemaradást ne szenvedjen. A kárt a bizottság hozzávetőleg kétszáz ezer koronára teszi, amely teljesen megtérül, mert a gyár biztosítva van.

— **Segítség a szegényeknek.** *Vasárnapi kocsis* jellegű *Árnyék* 4 korona 20 fillért kaptunk a *Podmaniczky*-utcai kenyérszót-bolt javára. A *Breitner* Lipót *Óbudai* kávéházban szórakozó *Tren*-*deri*-társaság 3 koronát küldött hozzánk az *Óbudai* kenyérszót-bolt javára. Az adományokat rendeltetési helyükre juttattuk.

— **Betörések** Az éjszaka betörők járják *Zeidemann* Bertalan *Kerepesi*-ut 13. sz. alatti dohányüzemében s onnan 40 korona készpénzt, 10 darab osztályosjegyet, 1 darab *Vöröskereszt*- és 2 darab *bazilika-sorsjegyet* loptak el. — Tegnap délután tolvai, kulcsalcsal fejezték *Jung* Péter útszerkesztő *Német*-utca 31. szám alatti lakását, ahonnan 80 korona készpénzt és egy ezüst órat eloptak. A betörőket nyomozza a rendőrség.

(x) **Strofiák** császári és királyi udvari lényképzés. *Dortya*-utca 9. Budapest. Az egyetlen elsőrendű tényirka, mely a földszinten van. A közelgő karácsonyi ünnepek ajándéka aquarell-, olaj-, valamint összeállított csoportképet, pillanatnyi gyermeklövőket és leguabb *Van-Dyk* jövevények (hölgyeknek különösen előnyösek). Újdonságok: *metallin*- és *emal*-képek. Felvételek rossz időjárásnál is 9-4-ig. *Temperament* öltözészek.

(x) **Kérjünk** mindenütt *F. M. K. E.* vagy *E. K. E.* gyűjtőt.

(x) **Eredeti mikulások** *Kertész Tódorná*.

FŐVÁROS.

(*) **Csarnok a Kálvin-téren.** Dicsőre fog várni a Kálvin-térnek az a pompás csarnok, melynek építést a főváros terve vette. Tizenöt méter hosszúságú épület lesz az majolikákkal kirakott falakkal s körülbelül tíz méter magas csúcson végződő kupolával. A csarnok, melynek ornamentikája izléses s rendkívül dús lesz, *Czifler* Győző tanár terve szerint épül. Nagybbr részt a közúti vaspályatársaság várcsarnok foglajja majd el, de helyet kerítenek benne két illemhelynek is, továbbá egy szobának a villamos vasúti rendező s a telefonfülké számára. Lesz azonban még egy kis reaktor is a csarnokban. Az építési munkálatoknak azonban van még egy akadály. A Pesti Hazai Takarékpénztár egyesület annak idejében, mikor a Kálvin-téri szökőkutat építette, határozatlan az a feltételt kötötte ki, hogy a főváros ne építhesse a tere dísztelentő illemhelyet. A terve vett csarnok azonban éppenséggel nem fogja eloszlítani a Kálvin-térét s így valószínű, hogy a takarékpénztárnak nem lesz a dolog ellen kifogása.

(*) **A vasgyárak és vasgyárak.** A *belügyminiszter* ma két leiratot küldött a vasgyárak a hazai vasgyárak és gépgyárak támogatása érdekében. A miniszter arra utal, hogy a gyárak pangása miatt nagy veszedelem, hogy a munkálatlanok száma növekszik. Fölhívja a miniszter az ország valamennyi törvényhatóságát, hogy a vas- és gépgyárak által végrehajtott minden közmunkát soronkívül mielőbb rendelkeznek meg. A gyárak megfelelő biztosíték mellett szívesen adnak fizetési könnyítéseket s vállalkoznak arra, hogy a terve elkészítésére szakembereket adnak. Másik leiratában azt kívánja a miniszter, hogy az összes tüzoltárszereket hazai gyárban rendeljék meg.

(*) **Az Erzsébet királyné-uti villamos.** A kereskedelmi miniszteriumban ma délelőtt *Mándy* Lajos miniszteri tanácsos elnökléte alatt megtartották az Erzsébet királyné-uti új vasút engedélyezési tárgyalását. Az összes kérdések a székesfőváros képviselőivel egyetértőleg szabályoztattak. Megállapították hogy a vasutépítés a tavasszal az építéssel egyidejűleg történjék. A közúti vasút képviselői kijelentették, hogy minden intézkedést meg fognak tenni arra, hogy az új vonal hamarabb a közforgalomnak átadható legyen.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

SZÍNHÁZ, ZENE.

**** Estély a Lipótvárosi Kaszinóban.** A Lipótvárosi Kaszinó, ez az egyetlen előkelő fővárosi társas-kör, mely irodalmi és művészi eseményeinkkel állandó kontraktusban van, abból az alkalmából, hogy Operaházunkban *Trisztán és Izolda* oly nagy sikert aratott, diszes helyiségekben lényesen esélyt rendezett az igazgatóság és a dalműben szereplő művészek tiszteletére. Az estélyen megjelent irodalmi és művészi világunk színe-java, — az Operaház művészei pedig *Máder* Raoul helyettes igazgató vezetése alatt. A második fogásnál *Egger* Gyula köszöntötte föl a kaszinó művészeit, akik lényesen alakításokkal oly nagy dícsőséget szereztek a fővárosnak. Viharos eljénzés követte azt a pohárköszöntőt, amely *Ruszt* József, a kaszinó előkelő vezérseleme egészségégre hangzott fel. *Márkus* Miksa szerkesztő lelkes köszöntőben éllette *Máder* Raoul, az Operaház kitűnő helyettes-igazgatóját, aki válaszában a kaszinóra üritette poharát. Nagy ünneplésben vett része *Abrányi* Emilnek, a szövegkönyv kitűnő fordítójának is, valamint *Mihalovich* Ödönnek, a *Zeneakadémia* igazgatójának is, akit dr. *Márton* Miksa lelkesen fogadott köszöntőjében méltón ünnepléssel, mint *Trisztán és Izolda* jelen sikerének előmozdítóját. Az előkelő társaság a kora reggeli óráig kitűnő kedvben maradt együtt.

**** Hangverseny.** Fényesen sikerült hangverseny rendezett ma este a Royal-teremben *Kemény* Rezső tanár, a jeles hegedűvirtuóz, akinek nemcsak művészetét már régóta becsülik zenei körökben. Gyönyörű tónusa, virtuóz technikája és mindenekelőtt igazi költői ízlésgáza, amelylyel a klasszikusokat és a modern szerzőket tolmácsolja, a legnagyobb elismerésre méltó. *Thomán* István, a zongorának ez az igazgatója, aki minden külsőségtől menten tisztán az ismétlésre hatásra törekszik, a maga erejével adott külön jelentőséget a mai hangversenynek. Külön kell megemlékeznünk *Herzfeld* Viktor poetikus *Intermezzójáról*, amely ma nem először gyönyörködött a közönségünkkel.

**** Operaház.** Az első két előadásban oly osztatlan sikert aratott *Trisztán és Izolda* előadását harsogóan csak a 12-ikére tűzhető műsorra az igazgatóság mert az első két előadás írádalmiainak kiábrázolására keelő időt kívánt nyújtani a közreműködő művészeknek. Az Operaházban holnap *Warmuth* Ignac vendégléptelével a *Bajazzók*-at adják, a vendégművész Canio szerepét játssza. Az opera után *Máder* R. a *Piros cipő* című balette kerül színpadra, melyben a főszerepet *Schmidke* G., a második képből előforduló pas de deux-t *Balogh* Sz. és *Cammarano* táncolják.

**** Szécsi Ferenc darabja.** *Szécsi* Ferenc a *Vigszínház* volt jeles dramaturgia, három egyfelvonásos vígjátékot írt. A már előre nagy érdeklődést keltő egyfelvonásosok még ebben az évadban a *Vigszínház*-ban fognak bemutatásra kerülni.

**** A Vigszínház bemutatója.** A *Vigszínház* szerdai újdonságában nem színházi pályáról, hanem a szabadkőművesek hasonlónevű gyülekezői helyéről van szó. Mulatságos, de senkit sem sértő módon tárgyalják ebben a darabban a szabadkőműveseket és az okát, a turesa helyzeteket, amelyekbe *Lipóczy* (Hegedűs) Gyula, jut, aki szabadkőművesnek mondja magát, holott nem az. Kiválóan hálás szerep ezenkívül a nőimittátor szerepe, akinek *Szerény* Zoltán ábrázolásában két felvonáson át nőruhában kell járni kézimunkát végezni, táncolni . . . stb. A női főszerepeket *Nikó* Lina, *Gazi* Mariska, *Fábián* Kornélia és *Aranyosi* Janka játsszák. Utóbbiak ez lesz az első szereplése a *Vigszínház*-ban.

**** A Kukuska reprize.** *Lehár* nagy sikert aratott dalművét, a *Kukuskát*, felelevenítik a *M. Kir.* Operában. A dalmű reprize új szereposztással e hónap 8-án lesz.

**** Hírek a Népszínházról.** Holnap kedden, valamint szombaton, *Pianquette* operettje, a *Teréz kapitány* kerül színpadra a címszerepben *Küry* Klárával; csütörtökön és vasárnap este pedig *Moldován* Gergely új népszínművét adják elő negyedszer és ötödször a címszerepben *Blaha* Lujza asszonyval. Itt említjük meg, hogy *Moldován* Gergelynek, aki kolozsvári egyetemi tanár, darabja első előadására *kolozsvári tiszteletbeli és barátai* pompás babékoszort küldtek nemzetiszínű szalagokkal.

**** Vendégfellépés és jótékonyocsló előadás a Magyar Színházban.** A Magyar Színház keddi előadásán a *Színházok*ban *Feld* Olga kisasszony fog vendégszerepelt. A fiatal művésznő *Mimi* szerepét játszva, amelyet a Városligeti Színházban nagy sikerrel kreált. Ezt az előadást a Magyar Színház igazgatósága az Országos Színész-Egyesület Nyugdíjintézete javára rendezi. A Színész-Egyesület elnöksége ugyanis felkérte az összes igazgatókat, hogy az öreg színészek s illetőleg a nyugdíjintézet javára színházaiukban előadást rendezzenek. *Leszkay* igazgató jó példával járva elől, kedde már ki is tűzte a jótékonyocsló előadást.

**** A Nemzeti Zenede hangversenye.** A Fővárosi Vigadó nagyertermében ma este tartotta meg a Nemzeti Zenede első zenekari hangversenyét *Gobbi* Alajos tanár, zenei elnök vezetésével. A hangversenyre diszes közönség gyűlt össze, amely élvezettel hallgatta végig a változatos programot. A hangverseny során *Gobbi* tanár újabb jelét adta az ő kiváló zenepedagógiai képességeinek. A növendékek, akik zongorán, hegedűn, illetőleg cimbalmon produkáltak magukat, mindannyian tetszést arattak, különösen sikere volt *Márkus* Lilynek, aki *Liszt* Rhapsodié ospagnolját adta elő zongorán *Bussoni* zenekari kísérete mellett.

**** Hegyi Aranka gyöngékedése.** *Hegyi* Aranka egészségi állapota ismét olyan gyöngőre vált, hogy e hét folyamán kitűzött állapota még nem tartható meg. A műsorban ennél fogva némi változás áll be, amennyiben a vasárnap délutánra kitűzött *Cigánybáró* helyett a *Lili* kerül színpadra *Küry* Klárával. Egyébként az előadások rendje ugyanaz marad, mint a kiadott műsorban. Szerdán és pénteken a *Katalin* kerül színpadra, *Germain* hadnagy szerepében *Küry* Klárával s *Katalin* cárnó szerepében *Zilaháné* S. Vilma asszonyval.

**** Színházi statisztika.** Az Operaház és a Nemzeti Színház november havi előadásainak bevételéről ma jelent meg a hivatalos kimutatás. E szerint az Operaház november havi 23 előadásának 54.749 K. az összes bevétele, (októberben 42.978 K.), egy előadás átlagos bevétele tehát 2.380 K., (októberben 2.262 K.) A Nemzeti Színház 30 esti és 5 délutáni előadásának 66.841 K. a bevétele, (októberben 73.008 K.), egy esti előadás átlagos bevétele 2.041 K., (októberben 2.186 K.), egy délutáni előadás átlagos bevétele 1.117 K., (októberben 1.483 K.) Az Operaházban legnagyobb ház (3.951 K. 95 f.) a *Trisztán és Izolda* első előadásán volt; a Nemzeti Színházban a *Bor* előadásán volt a legnagyobb napi bevétel (2.789 K. 31 fillér.)

**** Az országos Dalégyesület választmánya** december 7-ikén, szombaton délután rendezt ülést tart a központi városban. Az ülés a legközelebbi Temesvártól megtartandó országos dalünnep előkészítésével fog foglalkozni. A választmány az előadandó férfiakra pályázatot írt ki, amelyre igen sok pályamű érkezett be. Ezeket a mostani ülésen megbirálják és kijelölik az előadásra szánt darabokat.

**** A Magyar Színház bemutatója.** A Magyar Színház személyzete a *Florodóra*-val immár teljesen elkészült de a szerdai bemutatóg fönnmaradó időben is szorgalmasan próbál, hogy az idei színházi év kimagasló eseményének ígérkező angol operett zenei szépségeit és scenikai hatásait minél teljesebben érvényre juttassa. *Fedák* Sári, akinek szerepe alkalmas arra, hogy egyik jelenetében a színésznő tetszésére bizott betétet énekeljen, érdekes újdonsággal lép itt a közönség elé, amennyiben egy erősen drámai hatású balladaszerű dalt ad elő, címe: *A szomorúfűz*, *Mérey* Adóli és *Huszár* Jenő szerzeménye. *Ledofsky* Gizella, aki egyben mint párisi utcai énekes leány jelenik meg, francia szövegű dalt ad elő. A tömeges előjegyzések után még fönnmaradt kevés számú jegyet a színház pénztára s a *Bárd*-cég jegyirodái árusítják.

**** A próba-dáma.** *Feld* Máttyás, akinek a tolla már sok kitűnő bohózatot teremtett meg, most új darabot nyújtott be egy fővárosi közsínházhoz. A darab címe *A próba-dáma* és első felvonása stílusosan egy nagy fővárosi női divatüzlet a *Holzer*-cég helyiségében játszódik le. A bohózatban annak a sok leánynak az életéből vett tarka, vidám epizódokat mutatja be *Feld* Máttyás, akik a fővárosban a nap meghatározott óráiban szint és üdéséget adnak az utcai életnek.

**** Náday Kolozsvárt.** *Náday* Ferenc, a Nemzeti Színház kitűnő művésze, két estén át vendégszerepelt a kolozsvári Nemzeti Színházban. A kitűnő művész pénteken a *Nők barátjában*, szombaton pedig az *Agglegényekben* lépett fel. Mindkét est valóságos ünnepszámba ment a kolozsvári színházban, mert *Megyeri* igazgató ugyszólván elszoftalta már a közönséget a jó vígjátékoktól és drámáktól, amennyiben a főszínyt az operettre helyezi, szakítva a kolozsvári Nemzeti Színház régi tradíciójával. Az *Agglegényekben* a vendégszereplő művészen kívül, akit a közönség mindkét napon elhalmozott szeretetének jeleivel, *H. Novák* Irén, a kolozsvári társulat kitűnő fiatal művésznője vált ki, aki Antonietti játszotta olyan eredeti művészi fellegással, amilyent még nem láttak a kolozsvári színpadon. A fiatal művésznő egyik legszebb sikerét aratta ebben a szerepében s a kolozsvári közönség ujjong meggyőződött arról, hogy *H. Novák* Irén, aki különben — mint tudósítónk írja — *Megyeri* igazgató szűkebbültsége miatt a tavasszal kénytelen megválni a társulattal, a kolozsvári Nemzeti Színházban pótolhatatlan úrt hagy maga után. Különben a közönség körében mozgalom indult meg, amelynek célja az, hogy ezt a kitűnő művésznőt még áldozatok árán is tartsa meg az igazgató, mert minden fellépése valósággal ünnepszámba megy a kolozsvári Nemzeti Színházban. Ugy értesülünk egyébként, hogy *H. No-*

vák Irén asszony művészi erejét a közel jövőben egyik legelőkelőbb fővárosi színházunk készült lekötöni a maga számára s meg vagyunk arról győződve, hogy a fiatal művésznő bármelyik fővárosi színházunk büszkesége lesz.

**** Premier Szabadkán.** Zajos estét vannak mostanában a szabadkai színházban. Nagy sikerrel adták elő *Szobenburger* Károlynak, az ottani főgimnázium egyik érdemében megőszült tanárának, történelmi színművét, amelynek címe: *Bottyán generális*, s a darab azóta egyre telte házakat csinál. A szerzőt a lelkes közönség számtalanszor a lámpák elé hívta az első előadás s tiszteletli babékoszort, a gimnáziumi ifjúság pedig ezüstkoszorút nyújtott át az ünnepeit szerzőnek. A szereplők közül kiváltak *Baróthi* a címszerepben, továbbá *Kresz* Irma, *Kapocsi* Izabella és *Márton* Miklós. A kitűnő rendezés *Fereny* rendező érdeme.

**** Jelenet egy olasz színházból.** Az olasz közönség ismeretes arról a szokásáról, hogy a színházban hangosan szerez diszkurálni. Az olasz publikum ebből a szokásából a következő mulatságos kis jelenet fejlődött egy vidéki olasz színházban, *Rovedero*-ban. *Tannhäuser*-t adják s a zenekar éppen a partitúrának egy pianissimoját játszotta, mi közben az egyik páholyból egész tisztán lehetett hallani a következő szavakat:

— Bemutatom önnek a völégényemet.
Tango karmester, akit ez nagyon bosszantott, erre megtördült ülésében és harsogó hangon kiállította fel a páholya:

— Nagyon ürvendek a szerencsének.
Es tovább dirigált, mintha semmi sem történt volna.

**** Operaelőadás a Telefon Hírmondóban.** Ma este a Telefon Hírmondó előfizetőinek szórakoztatására a nagy. kir. Operaház előadását fogja közvetíteni. Előadásra kerül a *Bajazzók*, Leoncavallo drámája. Canio (a színpadon *Pagliari*) szerepében *Warmuth* Ignacé, aki e szerepben mutatkozik be Operaházban. A *Bajazzók* után a *Piros cipő* adják, melynek zenéje szintén hallható lesz a kagylókön keresztül. Az opera közvetítése után a rendes esti felolvasás következik, melynek keretében a legújabb híreket olvastatja fel a beszélőiség szerkesztője, majd annak bevégete után 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Érike- és az Élete-kavézaházból közvetít a Telefon Hírmondó.

A főhercegasszony darabja?

— Egy rejtelmes bécsi színmű. —

Budapest, december 2.

A bécsi *Császári Jubileumi Színház*-ban a múlt csütörtökön *A szegényfölt* cím alatt egy új darabot adtak elő, melynek óriási sikere volt s amelyről a darab bemutatóját megelőzőleg egyes bécsi újságokban közlések jelentek meg, melyek azt adták hírül, hogy *A szegényfölt* című, *Anzengruber* elbeszélése után írott darabot egy a királyi családhoz tartozó magasállású hölgy írta, aki *Jora* álnév alá rejtőzött s aki nem óhajtja, hogy inkognitóját szellőztessék.

Igy indult neki az általános érdeklődést keltő darab multesüörtörtői bemutatójának.

Az érdekes bécsi darabról, még érdekesebb szerzőjéről fogva, mi is több ízben megemlékeztünk. Most utólag azonban kiderül, hogy nincs kizárva annak a lehetősége, hogy a főhercegasszony érdekes inkognitójával valaki kissé tulmerész játékot ültözött s az érdekes inkognitót csak arra a célra használta fel, hogy darabja iránt nagyobb érdeklődést keltsen. Egy mai bécsi újságban ugyanis érdekes cikket olvastunk, mely a rejtelmes bécsi darab szerzőségének a kérdéssel foglalkozik, s minthogy az a színházi ügy különben is nagyobb érdeklődésre tarthat számot, közreadjuk a bécsi újság nem érdektelen leplezését.

Bizonyos idővel ezelőtt írja az újság, több bécsi lap azt a hírt adta közre, hogy egy magasállású hölgy dramatiszálta *Anzengruber*nek *A szegényfölt* című elbeszélését s hogy a darab egyik bécsi színházban — már akkor a *Császári Jubileumi Színház*-at emlegették, — fog bemutatásra kerülni. Mikor ez a hír napvilágot látott, a darab kézírása még nem volt *Müller-Gutenbrunn* igazgató kezében, de *Gründorf* Károly, az *Anzengruber*-örökösök gyámja, már bejelentette volt egy ilyen darabnak az átadását. Néhány nappal később meg is jelent a színházban a kézírással és megmondta az igazgatónak, hogy a darab szerzője egy a császári családhoz tartozó főhercegasszony. A darabot, mondta, *Bubna-Littitz* grófiné adta át azzal az utasítással, hogy a *Jubileumi Színház*-ba nyújtsa be. A darabot azonban elolvasták és elfogadták előadásra. *Müller-Gutenbrunn* igazgató azonban követelte, hogy nevezze meg előtte a szerzőt, mert elvinnie nem ad elő olyan darabot, amelynek szerzője előtte ismeretlen. A felvilágosítás azonban megtagadott s egyúttal közölték az igazgatóval, hogy már lépések történtek *Buhovics*nál, a *Deutsches Volkstheater* igazgatójánál, hogy a darab ebben a színházban kerüjön színpadra. *Müller-Gutenbrunn* igazgató, az elő az alternatíva előbe állítva, vagy elvesztíti a darabot, vagy pedig

előadatra anélkül, hogy szerzőjét ismerné, az utóbbira határozta magát. Ezt annál könnyebben megtette, mert időközben *Gründorf* együtt *Bubna-Littitz* grófné is megjelent nála és a grófné egész világos célzásokat tett arra, hogy a darab szerzője a császári család egyik ura tagja. A szerző nevét azonban vonatkozott megnevezni. *Gründorf* azonban kijelentette, hogy sok összejárás körülményből azt a megjegyzést merítette, hogy a darab szerzője senki más mint — és itt egy a császári családhoz tartozó főhercegszony nevét nevezte meg.

Bubna grófné egyáltalán arra kérte az igazgatót, hogy engedje meg, miképp a darab szerzője, aki az ő társaságában fog megjelenni, a sötét nézetéről végig nézze a darabnak egy próbáját. Ezt a kérést az igazgató természetesen teljesítette is. *Bubna* grófné végre a darab főpróbáját választotta mint olyat, melyet a szerző végignézni óhajt. Az utolsó pillanatban azonban ezt a látogatást lemondták. Csak *Gründorf* jelent meg a főpróbán, abban a reményben, hogy be fogják mutatni a szerzőnek.

Müller-Guttenbrunn igazgató ezek után annak a megjegyzésnek adott kifejezést, hogy *beszapták* s hogy az egész tilkolozást csak *reklámcélnél* használták fel s közelebbi felvilágosítást kért *Gründorf*-tól, aki a darabot átadta. *Gründorf* nem adott választ, de a magasalásu szerzőnőre vonatkozó hitét nem adta fel. A bemutató estéjén, miután a darab harmadik felvonása a legzajosabb sikert aralta, *Gründorf* megjelent az igazgató páholyában és közölte vele, hogy „jó hírei vannak. Minden tisztázódni fog”. A bemutatót követő napon pedig a következő táviratot küldte az igazgatónak: „Nincs becsapva. Állítanom igaz. Teljes felvilágosítás meg.”

... Eddig a darab rejtelmes kulisszatörténete, melyhez a bécsi újság még néhány nem érdektelen életrajzi adatot közöl a rejtelmes színházi ügyben szerepelt *Bubna-Littitz* grófnéről. A grófné leányneve *Schubert* Laura, és tagja volt a *Laube-léle Stadttheater*nek. Később gróf *Littitz* nőül vette. A grófné egyik leánya *Littitz* kisasszony név alatt két évvel ezelőtt a bécsi *Burgszínház*hoz volt szerződötve s kevés időre rá *Dörmann* Felixhez ment nőül. Sokan *Dörmann* és *Bubna* grófnét gyanúsították a darab szerzőségével, de a *Dörmann* házaspár dematálta a hirt s kijelentette, hogy *Bubna-Littitz* grófnéval nem is érintkezik.

Az osztrák császárvárosban a rejtelmes színházi ügy közbeszéd tárgya s remélik, hogy rövid időn világosság fog áradni a rejtelmes ügyre.

MŰVÉSZET.

□ **Tanulók a Múcsarnokban.** A fővárosi középiskolák tanulói számára az idei évre rendszeres tanulmányi kirándulási tervezetet dolgoztak ki. A tanulók ehhez képest most testületileg tanáraik vezetésével a Múcsarnok téli kiállítását tekintik meg. A képzőművészeti társulat a legnagyobb kedvezményben részesíti a diákokat.

□ **Nem kell ingyen telek.** A főváros két ingyen teleket ajánlott fel a képzőművészeti társulatnak, hogy azokon műterembérezet építsen. Ez ajánlatot azonban oly feltételhez kötötte a tanács, hogy bizonyos idő múltával a főváros tulajdonába menjenek át a bérházak. A képzőművészeti társulat most választott az ajánlatra. Köszönetet mondott a fővárosnak a jóindulatáért, de egyben kijelentette, hogy megszabott feltételekbe bele nem mehet s ez okból az ajánlatot egyszerűen visszautasította. A társulat egyébként már épített a Gellérthegy alján műtermeknek való bérházat s így nincs is szüksége a főváros ajándékteleire.

□ **Női iparművészeti kiállítás.** A most megnyitott női iparművészeti kiállítás védőségeit az erre felkért *Andrássy* Aladár grófné, *Habay* Jenőné szül. *Cebrián* Róza grófné és *Pejasevich* Katinka grófné elvállalta.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Babarczy Schwartzert Ottó felolvasása.** A békésvármegyei egészségügyi egyesület a békésvármegyei központi bementásával kapcsolatban olyó hó 30-án tartotta Gyulán évi közgyűlést és nyilvános felolvasó ülést, melyet érdekessé s a békésvármegyeiek előtt különösen nevezetessé tett az, hogy dr. *Babarczy-Schwartzert Ottó* tartott nagyrészt felolvasást *Excursio psychiatria tere* cím alatt. Ez alkalomra Békésvármegye egész előkelő közönsége gyűlt össze a megyeháza dísztermében s a tudós felolvasót számosan kísérték le Budapestre is, köztük: *Horánszky* Lajos, *Rátz* István tanár, dr. *Rátz* Ernő, *Krisztingovich* Ede, *Gáspár* Pál, *Hartenstein* Zsigmond, *Sipos* Antal, *Hadassy* Emil, *Tillmann* Lajos, dr. *Molnár* Károly stb.

A felolvasó-ülést dr. *Fábrý* Sándor kir. tanácsos

alispán, az egyesület elnöke nyitotta meg nagyrészt beszéddel, melyben a társadalomnak az egészségügy iránti kötelességeiről értekezett; utána dr. *Zöldy* J. megyei főorvos olvasott fel az utazásról, végül *Babarczy Schwartzert Ottó* majdnem egy óráig tartó felolvasása következett, mely mindvégig leköltötte a figyelmet és elragadta a hallgatóságot érdekes eszmemenetével és szép stílusával. Ismertette az egészségügy történetét, élénk színekkel rajzolta meg a lélekvilág abnormitásait, az elmebetegnek a társadalomhoz való viszonyát, kötelességeiket a betegekkel szemben s meggyőző érvekkel lejtette az intézeti ápolás előnyeit stb. A felolvasást díszes banket követte, melyen a tudós felolvasót valóságos ünnepekkel. Vasárnap délelőtt volt a 600 ágyra berendezett közkórház bemutatása, melynek megteremtése dr. *Fábrý* Sándor alispán érdeme. Nyolc épületből áll az ország a vidékének legnagyobb kórháza mintegy 10 holdnyi területen, melyek közül a 350 beteg befogadására alkalmas gyógyintézet és a főépület kétémeletes. A kórháznak külön kápolnája, artézi kutya van, a modern higiénia összes követelményeinek emellett tartásával épült.

○ **Az izraelita magyar irodalmi társulat** e hó 3-án délután 6 órakor a hitközségnek Sip-utca 12. szám alatt levő dísztermében érdekes felolvasó ülést tart. A következő sorozattal: 1. dr. *Weissburg* Gyula: A zsidó szektákról. 2. *Felki* Sándor: Gyermekmesék (kötetmények); előadja *Rózsahégyi* Kálmán, a Nemzeti Színház tagja. 3. *Gerő* Ödön: A magyar zsidó templom. — Vendégeket szívesen látnak.

Zrinyi és Macchiavelli.

Budapest, december 2.

A tudományos akadémia I. osztályában ma *Kőrösi* Sándor középiskolai tanár felolvasta *Zrinyi és Macchiavelliről* írt nagybetsű tanulmányát, amely *Gyulai* Pál ajánlatára bocsátott a tudós hallgatóság elé. A felolvasó már nyolc évvel ezelőtt rámutatott arra a hasonlatosságra, mely *Zrinyi és Macchiavelli* között van. A zagrábi könyvtár arról tanuskodik, hogy *Zrinyi* nemcsak *Macchiavellit*, hanem a *Macchiavelli-irodalmat* is alaposan ismerte. A két író egybevetéséből kitűnik, hogy *Macchiavelli* műve és marandó művelő hatással volt írónkra. A díszes hallgatóság nagy tetszéssel adózott a felolvasónak, aki annyi szeretettel és tudással merült el régi irodalmunk jelesének tanulmányozásában. Az érdekes tanulmány egy töredékét közöljük az alábbiakban.

Állami életünk legválságosabb korszakában, midőn egyrészlől a német hatalom, másrészlől a török terjeszkedése, de még ezeknél is inkább a belső egyenetlenség végromiással lenyegették hazánkat, *Zrinyi*, a költő, államérftu és hadvezér, tüneményesül ihletéssel megismeri a veszedelmet, melyben nemzete forog. Borzalommal látja, mint rohan kelet és nyugat felől egy-egy rettenetes sárkány a magyar hazára; égő fájdalommal érzi, mint sorvasztja a kőzeledő jenevadak izzó lehellete a gyantulanul alvó magyart. A veszedelem láttára érces hangjának zord, benséges erejével rákiált a mély álomban szenderegőre: „Hallj meg engem, élő magyar ihon a veszedelem, ihon az emésztő tűz!” De lángszava mintha pusztában kiáltó szóként veszne el; h három felség alatt három országban megoszott nemzet halja a szót, de tettre még nem serken.

A törökverő hadvezér, a daliás főur szabad hazáról, egységes, független, erős, hatalmas nemzeti államlról szól a magyar néphez: Vallásos villongásunkat — ugymond — ellenségeink mesterségesen felhasználják, hogy egymás iránt gyűlöletet szítsanak szívünkben; magyar a magyart, testvér a testvért marcangolja. Javuljunk meg! Javítsuk meg az erkölcsiben elzüllött köznemességet és jobbagyságot! Töltsük meg egymás iránt való szeretettel, keresztényi erkölccsel szívünket! Szeressük a hazát jobban önmagunknál! Egyesüljünk hazánk védelmére! Teremtünk nemzeti hadsereget! Akkor aztán majd elűzhetjük kenyértermő rónánkról a törököt; akkor majd megőrizhetjük legféltettebb jogunkat, szabadságunkat és nem kell örökös tartományként a német birodalomba olvadnunk.

S hogy profétai ihlettségű szavai necsak az elmét és szívet, hanem a képeletet is megragadják, kobza éreburjain megszólaltatva a magyar hazaszereget és vitézség hősi énekét, a halhatatlan szigeti vértanu példáján mutatja meg nemzetének, hogyan kell a hazát szeretnünk, hogy kell a hazának mindenünket, éltünket is feláldozni.

Sokan elbűvölten hallgatták a lángszavu hős énekét, szöszátát; mindenki csodálta fényes tehetségét, lelkességét; de senki sem tudta képzelete magas szárnyalását tekintetével követni, senki sem volt képes mélyreható államérftu belátástól sugalmazott eszméit felolgni. A nemzet és egyáltalában a kor még nem volt megérve eszméi betogadására.

Három-négy emberöltővel *Zrinyi* előtt épp ily hazafai aggodalommal, épp ily lángoló hazaszeretettel hirdette Olaszország klasszikus lángjén a szabadságtól megfosztott Firenze tanácsának számkivetett jegy-

zője, a modern történetírás és államtudomány atyja, *Macchiavelli*, hogy Olaszország szolgaságának, darabokra szaggatott voltának, erkölcsi romlottságának az idegen uralom az oka. Ily romlott nép csak egységes, erős, független nemzetlé válna lehet ismét jó erkölcsűvé. Ezt az erős, egységes nemzetet tehát minden uton-módon, még erőszakos eszközökkel is meg kell teremteni. A hazát lelki üdvösségünknek is jobban kell szeretnünk. Erőskezü förtűt kell az ország élére állítani, aki nem hitvány, erkölcsileg, testileg elzüllött zsoldosokra, hanem saját legyvereire, az erős, egészséges népre, nemzeti hadseregre támaszkodva, megszabadítja majd az országot az idegen uralomtól, a franciáktól, spanyoloktól s különösen a német császártól és minduntalan fenyegető hadaitól. Az így visszhódított országot azután a népek kell szabadsággal, nemzeti hadseregének erejével s a köz- és magánerkölcs ápolásával ismét megszilárdítania és felvirágoztatnia.

1513-ban, san-casciano magányában írta le ez eszméket a firenzei bölcs. Szép álmai megvalósulásáért azonban egész életében hiába küzdött, fáradozott. Álom volt az egész, legalább *Macchiavelli* kora szempontjából; de jóvendőmondó álom, melyet saját kora még nem tudott kihüvelyezni, melynek jóslatai azonban az idők folyamán épp úgy, mint a *Zrinyi*éi, következetesen beteljesednek.

Vajjon ismerte-e *Zrinyi* a *Macchiavelli* műveit? Hatottak-e reá eszméi és mesteri előadása és mily mértékben?

Ezekre a kérdésekre részben megfeleltém már. Nyolc évvel ezelőtt egy tárcacikk szűk keretében rámutattam, hogy *Zrinyi* prózai művei tárgyának megválasztásában *Macchiavelli* ihleti; hogy mesterével a nemzeti hadsereg eszméjére, a tisztí kellekek minőségére, a katonaság gyűjtésére és fegyelmezésére, a tüzésérg nyílt csatákban való hasznának tagadására nézve teljesen megegyezik s hogy mindezek ellenére *Zrinyi* művei oly marandó hatást gyakorolnak lelkünkre, minőt csak eredeti mű és határozott írói egységiséggel szokott az olvasóra gyakorolni.

E rövidke cikk tartalma azóta behatolt irodalomtörténetünkbe is. De azért *Zrinyi* nagy alakja iránt, mint a hogy már első tanulmányomban is kifejtettem, mindaddig nem rőtűk le tartozásunkat, míg a *Macchiavelli*vel való összehasonlítást rendszeresen és részletesen végre nem hajtjuk. Mert érezzük ugyan, hogy *Zrinyi* minden tekintetben tudatos, önálló, eredeti tehetség, de tüneményesül adatai csak akkor bontakoznak ki igazi nagyságában, is-tán, világosan szemünk előtt, ha tudjuk, mit tett át az emberiség ezredékeken át gyűjtötte tapasztalatainak és ismereteinek tárházából, a költői vagy írói rend előző nagyságaiból és mennyiben gyarapította, fejlesztette ő maga az *Aristoteles*től és *Vegetius*tól kezdve a humanistákon és a *rinascimento*-korbeli olasz diplomáciai követek levelein át *Macchiavelli* természetes fejlődésükben észlelhető eszméket. Ki kell tehát mutatnunk, mily hatást gyakorolt *Macchiavelli* *Zrinyi*nkre tartalom és forma tekintetében, hogy azután meghatározhassuk mily hely illeti meg írónkat az eszme- és formafejlesztés és termelés birodalmában.

Kőrösi Sándor.

VIDÉK.

— (**Kramolin főispán bucsuja.**) Pozsony város közgyűlése ma tudomásul vette, hogy *Kramolin* Viktor nyitrai főispáná történt kinevezése olytan lemondott törvényhatósági bizottsági tagságáról és általános tünetető éhenés közben jegyzőkönyvbbe iktatta *Kramolin* Viktornak 12 évi városi képviselőisége alatt szerzett érdemét. *Kramolin* Viktor főispáni installációján, mely e hó 9-ikén lesz, Pozsony városát a polgármester, *Molecz* Dani országgyűlési képviselő és *Günther* Vilmos királyi tanácsos fogja képviselni. A közgyűlés ezek elhatározása után *Somlyay* Kálmánt, gróf *Pálffy* János uradalmi ügyészét városi főügyészé választotta, és végül elfogadott egy indítványt, mely szerint Pozsony városa a *közönségenkénti tithos szavazás* behozatalát és a *választói census* leszállítását fogja a képviselőháznál peticionálni és több törvényhatóságot fel fog hívni, hogy ehhez a petícióhoz csatlakozzék.

— (**A brassói választók lajstroma.**) *Brassó*ból táviratozza tudósítónk: A vármegye fegyelmi választmánya ma itét a választók névlistájának összeállításánál elkövetett mulasztások doigában, amely ügyben egy brassói küldöttség járt októberben a miniszterelnöknél. A fegyelmi választmány egyhangu határozatával *Himesch* polgármestert 100 korona, *Hertel* jegyzőt pedig 600 korona pénz bírságra ítélte.

EGYESÜLETEK.

(A Budai Polgári Kör) dr. Darányi Ignác védelmére alatt január 18-án a budai vízgáz összes teremben fényes bált rendez a II. kerület szegény iskolagyermekének felruházása javára. A rendezőbizottság már megalakult; előnöke dr. Ludvik Elemér lett; alelnök: Seimes Márián; háznagyok: Hankiss János és dr. Litzkovicz Elemér; pénztáros: Oth Lajos; ellenőr: Duma Béla; jegyzők: Fándy József, Kallina Béla, Balassa Gusztáv, Mihálovits István. A bálon Radics Béla és a honvédeknek fogják szolgáltatni a zenét. A meghívókat a jövő hétfőnyomán küldik szét.

Nyílttér.

Byrolin és Byrolin-zsappan fölülmulbatalan és nélkülözhetetlen a bőr és szépség ápolására. Fényes bizonyítványok a legelső orvosi illatszerek-kódexekben és közvetlenül a gyárosnál.

Dr. Graf & Comp. Wien, VI. Amerling-sírasze 2.

Dr. FABINYI

specialista, v. kórházi szakorvos, rendel nemii betegségek, (hőlyagbajok stb.) ellen

d. e. 9-3-ig; este 6-8-ig

Bpsten, Erzsébet-körút 12., főemelet.

(Az e rovat alatt közzétettnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Teljes ülés a Kurian.** A királyi Kuria büntetőszakszakai ma délelőtti teljes ülést tartottak Fürösmary Béla másodelnök elnöke alatt. A teljes ülés tárgyat képezte: megvitatása és eldöntése a kolozsvári kir. ítélőtábla és a marosvásárhelyi tábla felülségi büntető-döntvényeiben észlelt ellentétesség okából a következő büntetőjogi vitás elvi kérdések: „Ki illetékes a B. P. 110 §-a értelmében midőn a vizsgálat teljesítésével a vádatnak a járásbírósgót bizza meg, a vizsgálat elrendelésére?”

A Kuria teljes ülése dr. Tarnai János kuriai bíró előadás alapján kimondotta, hogy a vizsgálat elrendelésére a járásbírósgó nem illetékes.

§§ **Peticio-tárgyalás.** A kir. Kuria II. választási tanácsa Wittmann János újszentannai képviselő mandátuma ellen beadott semmisségi panasz tárgyalásának határnapján 1902. március 7-ét tüzte ki Előadó Kelemen Mór.

§§ **A kisdőt kapu.** Bükkerty Gusztáv székessóvárosi tanító ez év május 10-ikén délután 3 óra tájban három leányával ki akart menni a Kerepesi-úti temetőbe felesége sírjához. Utközben, midőn a Mósnyó-utcai rendőrlaktanya kapujához értek, a javítás alatt álló nagy vaskapunak egyik, negyedfél méter-mázsás súly vas-szárnya kisdőt a Bükkertynek szép, 14 éves Erzsébet leányát maga alá temette. A nagy-súly vaskapu a szerencsétlenül járt leánykát fején fölé helyen elől súlyosan megsebesítette, hogy sérülései következtében hetekig feküdt a Rókus-kórházban. A szerencsétlenségnek voltaképpen az volt az előidézője, hogy a rendőrség nem tartotta szükségesnek a javítási munkálatok tartama alatt a kapu előtt a gyalogjárót a közönség elől elzárni. A vizsgálat a munkálatok vállalkozója, a Patzek és Wagner-cég ellen indul meg. Ez azonban igazolta, hogy ő Kiss István kőműves-segédet bizza meg a munkálatok vezetésével s így a törvényszék ezt helyezte véd alá gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétségé miatt. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőtörvényszéknél az Oláh András bíró elnöke alatt itélkező tanács. Kiss István vádolt azt vallotta, hogy a szerencsétlenség idején egy teherszálló, amely köveit volt megrakva, akart bemenni a laktanya kapuján. Ő nyitotta fel a kaput s e közben dől ki az egyik sarkaiból kiemelt kapuszárny. A bíróság a lefolytatott tárgyalás s dr. Gruber alügyész vádbeszéde után dr. Darvai Fülöp és dr. Vadász Manó védelme után Kiss István gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétségéért 10 korona 10- és 10 korona mellékpénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

§§ **Koszt, kvártély, szerelem.** Schwarcz Lajos asztalossegéd éveken át hittegete Weisz Sándor kereskedő Riza nevű leányát azzal, hogy nőül veszi. Ezen jóvendőbeli házasság reményében Weiszék magukhoz vették s ellátták minden földi jóval Schwarzot. A házasság megkötése elől azonban akadályt gördített az a körülmény, hogy Schwarznak be kellett vonulnia a katonasághoz. De ezért Weiszék gondoskodásában továbbra is bőven volt része. Minden hónapban jöttek a pénzesutalványok és csomagok, tevé-álmiszerekkel és ruhaneműekkel. Schwarz azonban három év alatt meggondolta magát, s mikor már arra került volna a sor, hogy Weisz Rizát az oltárhoz vezesse, hirtelen eltűnt a fővárosból s hazament Abádszalókra. Weisz Sándort, mikor itt fekereste és kérdőre vonta, Schwarz egyszerűen kinevette. Ez a nevetés ma hathavi börtönbüntetésére került a hűtlen Schwarznak, mert Weisz Sándor feljelentésére a

büntetőtörvényszék ennyire ítélte osalás büntetettéért. Az elítélt felebbezett.

§§ **Tisztul a levegő.** A budapesti büntetőtörvényszék ma két veszedelmes betörőbanda tagjait tette ártalmatlanná egynehány esztendőre. Ez év július 31-én éjjel Ruzsai Antal géplakatos, Konrád József kocsis és Csirke Sándor csavargó betörtek Maurer Jakab ékszerész király-utcai üzletébe s onnn mintegy 5000 forint értékű ékszereket loptak el. A lesben álló detektívek a vakmerő tolvajokat életveszélyes hajszá után a szomszédos házak tetején fogták el. A törvényszék — Szabó bíró elnöke alatt — a mai tárgyalás után Ruzsai Antal 4 évi, Konrád Józsefet 2 évi és Csirke Sándort 2 évi és 9 havi fegyházra ítélte. — A másik betörőbanda két helyen is követett el a nyár folyamán betörést. — Július 3-4 között éjjelen ösv. Stadler Istvánné Külső keresepi-úti trafikját fosztották ki. Innen a Garay-utca 20. számú házba törtek be s Pikler Armin és társa cégnek pálinkarakartárát dűszmálták meg. A törvényszék kétnapi végtárgyalás után a betörőket: Reimann József szabósegédet 2 évi fegyházra, Löbl Lajos fényképészségét 9 havi börtönrre, Géfin Géza lakatossegédet 1 évi 6 havi börtönrre, Prohászka Ferenc kártya/estőt 3 évi fegyházra, Wéinig (Weininger) József asztalossegédet és Mitten-dorfer Nándor szabósegédet egy-egy évi börtönrre ítélte. Dr. Gleichmann Lajos védő felebbezett.

TÁVIRATOK.

Berlin, december 2. A törvényszék a Vorwärts szerkesztőit, Schmidtet és Joht, Ketteler tábornok megsértése (hun-levelek) miatt hat, illetőleg hét havi fogságra ítélte. Az államügyesség 3, illetőleg 4 havi büntetést indítványozott.

München, december 2. A hesseni nagyhercegné leányával, Erzsébettel, anyjával, Mária szász-kóburg-góthai özvegy hercegnével és Beatrice nővérrel ma délelőtti a Nizza melletti Fabron-kastélyba utazott. A fejedelmi személyek csütörtök óta Münchenben időztek.

Zürich, december 2. Engadinban ma reggel leégett a híres Alpenrose-fogadó.

London, december 2. Liverpooi távirat szerint Goudie könyvelőt, aki meglopja a liverpooi bankot, ma Bootle külvárosban, ahol elrejtőzött, letartóztaták.

Az anyacárné Bécsben.

Bécs, december 2. Mária Feodorovna özvegy orosz császárné Gmundenből jövet Pétervárra való útjában ma este 7 óra 42 perckor Bécsbe érkezett. Capnist nagykövet az özvegy császárné elé Gmundenbe utazott. Kézzel a vonat megérkezése előtt megjelent a pályaudvaron 6 felsége a Keksholm testőrgranátoszred főnökének díszgyenruhájában az Andráss-rend szalagjával. A vonat megérkezése után Capnist nagykövet kiszállott: a király kezét nyújtott neki. A király a szalonkocsiba ment és szívvelyesen üdvözölte a császárnét és 2 perccel a vonat elindulása előtt távozott a kocsiból. A vonat 7 óra 50 perckor elindult. A császárné kendőjét lobogtatta a király felé, aki mindaddig tisztelgett, amíg a vonat látható volt. Ezután a király elbucszott Capnist nagykövettől és a kocsihoz kísérte Thyra cumberlandi hercegnőt, aki a császárnával jött és Bécsben maradt, azután a király Schönbrunnba hajtattott vissza.

A horvát-szlavon országos gyűlés.

Zágráb, december 2. A horvát-szlavon országos gyűlés mai ülését tíz és fél órakor nyitotta meg Gyurgyevics elnök. A beérkezett irományok között van egy háromhetes indemnitási javaslat, a Magyarországgal való pénzügyi egyezménynek egy évre való meghosszabbításáról szóló törvényjavaslat, az 1902-dik évi költségetes előirányzata és a zágrábi egyetemi hallgatók kérvénye, hogy a Zágrábban lelett vizsgálatokat ismerjék el érvényesnek Magyarországon. Napirend előtt az elnök fölhívja a két helyen megválasztott képviselőket, Krajcovicz osztályfőnököt és dr. Eggersdorferét, jelentsék ki, hogy melyik mandátumot tartják meg. Krajcovicz osztályfőnök a bródi, dr. Eggersdorfer a goszpieni mandátumot tartja meg, ugy hogy Belovárban és Klostaban új választás lesz. A bizottságok megválasztása után az elnök felhívta a bizottságokat, hogy alakuljanak meg és fél 12 órakor berekesztí az ülést. A legközelebbi ülés csütörtökön lesz. Napirend: a közös törvények kihirdetése és a regnikoláris küldöttség megválasztása.

Az anarkizmus ellen.

Berlin, december 2. Pétervárról táviratozzák a Localanzeigernek, hogy a múlt héten az orosz és a német kormányok jegyzőket intéztek az államokhoz az anarkizmus leküzdése céljából szükséges egy-öntötti rendszabályok életbeléptetése tárgyában.

Elfogott sikkasztó.

Belgrád, december 2. Zunicet, a megszökött poszegai postaigazgatót, aki tudvalevőleg 40 000 frankot sikkasztott, Flevljében, a novibazári szandzsákban elfogták. Mint a lapok jelentik, a mohamedán hitre tért át, hogy kiadatását megakadályozza.

Közgazdasági táviratok.

Genoa, december 2. Az itteni tőzsdén utimókor nagy nehézségek voltak, mert a piac összes spekulációja vasuti részvényekben á la baisse, járadékokban á la hausse irányult.

New York, december 2. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8.— (8.—), dec-re 7.57 (7.57). Mácruisra 7.57 (7.55). New-Orleansban helyben 7.5 (7.5). Petroleum: Stand white New Yorkban 8.85 (8.85). Stand white Philadelphában 8.60 (8.60). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.30 (1.30). — Zsir: Western steam 9.97 (9.92). Robe és Brothers 10.— (10.—). — Tengeri irányzata szilárd. Decemberre —.— (—.—) Mácruisra —.— (—.—). — Májusra 69.— (69.5/2). — Buza irányzata igen szilárd. Piros ősi helyben 85.— (83.1/2). Decemberre 82.— (80.1/2). Januárra —.— (—.—). márc-ra 84.1/2 (83.1/2). Májusra 83.1/2 (82.1/2). Gabona szállítási díja Liverpooiba 1/2 (1.—). — Kávé: fair Rio 7. sz. 6.7/2 (6.7/2). Dec-re 5.55 (5.50) Mácruisra 5.80 (5.80). — Liszt: Spring Wheat clears 2.95 (2.95). — Cukor: 3.1/2 (3.1/2). — On: 29.75 (29.75). — Réz: 17.— (16.7/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, dec. 2. (Terménytőzsdé.) (Zárlat.): Buza irányzata igen szilárd. Dec-re 74 — (73.—). Márc-ra —.— (—.—). — Tengeri irányzata szilárd Dec-re 62.1/2 (63.—). — Zsir: Decemberre 9.57 (9.57). — Januárra 9.55 (9.55). — Szalonna short clear 8.75 (8.60). — Sertésbuza: decemberre 15.30 (16.22). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

P. S. 1. Móra István Félégyházán született, most a zentai tanyákon tanító. 2. Problémája, melyet élénk tárt, egyszerű és könnyen megoldható. Kulcsa: a férfias nyíltság. Egy beteg, kedves és jó leány szeretni őnt. Be is bizonyítja, hogy nem a pénzért szereti. Őn nem viszonzja ezt a szerelmet s kegyes csalákkal csitigatta eddig annak a szegény gyermeknek a szívét. A szánalom nagy és tiszta érzés ugyan, de a kegyes család még sem vezethet célra. Őszintén mondja meg neki, hogy ne számítson önmre, mert őn nem szereti, s értesse meg vele, hogy a szerelmet nem lehet erőszakolni. Legyen kiméletes és legyen őszinte.

A dolog másik oldala, melyet őszintén ajánlunk figyelmébe, az, hogy gondolkodjék csak egy kissé arról a nagy értékről, mely egy jó leány ragaszkodásában és tiszta szerelmében van. Ez az érték olyan becses, hogy ha lángoló szerelmet nem gyújt is meg egyszerre, de örökké melegítő eleme lehet egy férfi életének. A mai viszonyok között ez az érték ritka érték, sok vagyonnal fölért, kimondhatatlanul becses, és lassanként olyan szerelmé támadhat belőle, amely lassan iszik, de örökké iszik, míg a másikajta szerelm egyszerre elég s utána pernyénél, emlékeknel egyéb nem marad, ha csak nem boldogtalanság. Bocsúlje meg nagyon ennek a szegény, szerszedő leánykának az őszinte, tiszta és becsületes vonalmát s próbálja szeretni őt. Az ilyen próbák olykor pompásan sikerülnek s boldoggá tesznek két embert. Két ember igazi boldogsága pedig nagy dolog, igen nagy dolog. Nagyobb, mint egy ugynevezett jó partie.

E. J. Semmi ok sincs azért megszólásra, egyébként a dolog a szokással sem ellenkezik.

B. S. Budapest. Annak a vállalkozásnak nincs szolid alapja, a nyilvánosság előtt ismeretlen a nevezett organum.

F. L. Budapest. 4. Női posta- és táviradai külön tanfolyam nincs s egyelőre nem is lesz. 2. A postakezelőnek azonban bármely posta- és táviradiahivatalnál kiképezhetik magukat. 3. Már régen meghalt.

Selencezhánya. A levelet méltóztassék a kiadóhivatal címére intézni, alahuza vastagon a jelét, amelynek címére továbbítandó. Külön boríték fölösleges, mert így a kiadóhivatal nem bontja föl.

Pontos előfűzető. 1. Azt a bajt csak valamelyes fertőzés okozhatja. 2. Ha nem gyógyítatja, veszélyes mérveket ölthet. 3. Csak orvos gyógyíthatja. 4. Jelentsé föl az illetékes posta- és táviradigazgatóságnál.

K. L. Budapest. Őn harmadszor kérdezi s mi is harmadszor válaszolok immár, hogy az bizony plágium volna, amiért esetleg alaposan megbüntethetnék.

B. M. Seps-Szt.-György. Semmitéle elődei nem voltak zsidók.

Sz. E. Újpest. Egy kis türelmet kérünk, beküldött cikke felől meg fogja kapni bírálatunkat.

L. J. Budapest. Évi 24 000 korona fizetése van.

KÜLÖNFÉLÉK

Ne menj tovább.

Ha a földön rózsá hever,
Ne menj tovább te mellette,
Töröd róla az út porát
S tűzd gyöngéden kebeledre.

Ha úgy érzed, hogy van egy szív
Amely érted lángol, dobban,
Közömbösen el ne siess,
Fájd magadhoz egyre jobban.

Ne menj tovább, ne menj tovább,
Hagyjad fébe vándorutad!
Jó az idő s könnyes szemed
Már hiába keres, kutat.

A rózsának gyöngye szirmát
Fagyos szellő hordá szerte,
És a szív már régen pihen
Kint a néma, csöndes kerítő.

Tenyeredben könnyes arcod.
Zúgja a szél: Késve, késve!
Ez az egy szó mily gyötrelm,
Hány életnek szenvedése.

Fekeli Sándor.

† II. Lajos és a cárné. A *Ruszkaja Sztarina* orosz havi folyóiratban *Bazarov* orosz pap érdekes visszaemlékezéseket ír II. Lajos bajor királyról.

— Mikor II. Sándor cár a hatvanas években Kissingenbe ment, ott egyszer találkozott II. Lajos bajor királlyal. Az akkor 23 éves fiatal király rendkívül szép ember volt s lelkesedéssel volt eltelve minden művészi szép iránt. Rendkívüli érdeklődést keltett mindenfelé, mert már akkor is voltak bogarai és különösségek. A járása például nagyon sajátos volt, a lábait jobbra-balra dobálta, folytonosan lekapdosta a kalapját s jobbra-balra köszöntgetett, még ha senki nem is volt a közelben. A mi cárnénkat nagyon szerette s azt is rebesgették — írja *Bazarov* — hogy szerelmes belé. Pedig a cárné jóval idősebb volt. Az orosz istentisztelet annyira tejszett neki, hogy mikor Kissingenből távozott, a bajor Mihály-rend II. osztályával tüntetett ki. Mikor egyszer reggel belépetem a házba, melyben cárnénk lakott, a király ott áldogált a folyosó, a cárné ajtó előtt s valamire várt. E pillanatban lépett ki a szobából *Storch*, a cárné magántitkára, aki szintén nagy meglepetéssel látta ott az új királyt.

— Parancsolta felséged, hogy a cárnénak bejelentsem? — kérdezte a titkár.

A király rendkívül zavartan válaszolt:

— Ó nem, hanem azt hittem, hogy ő felsége kísértél. El szerettem volna kísérni.

REGÉNY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK

(101)

— Ostoba lány! Mért is nem adja meg magad nekéd? Különb legényre egy sem talál.

— Ha felém hajlitanád a szíved, nagy fazeakat kapsz teli arannyal és gyöngyökkel. Barban dus szakmány esett.

— Gazdag vagy sólymoeskám, akár maga Jeremiás. Dícsőség is van elég. Azt beszéllek, hogy Ksrywonos is fél tőled.

A kozák megvetőleg intett.

— Mi haszna, ha a szíved fáj, sajog...

Hallgattak megint. A folyó partja egyre vadabb, sivárabb lett. A halovány holdfényben kísérteties alakot öntöttek a fák és a sziklák. Horpyna törté meg a csöndet.

— Itt vagyunk az ördög mezején. Jó lesz, ha összetartunk most valamennyien, közel egymáshoz.

— Miért?

— Nem valami biztos ám itt!

Megállították a lovaikat, s kisvártatva utólérték őket a hátul kocogók. Bohun fölállott a a kengyeiben, s benézett a nyugágy függönye mögé.

— Alszik?

Egy vén kozák felelt.

— Alszik, édesen, nyugodtan, akár a kis gyerek.

A jósnő odasugott Bohunnak.

— Altató italt adtam neki.

Bohun majdnem elnyelte szemével a szunynyadót.

— Csak menjetek lassan, óvatosan, hogy

Mikor *Storch* azt mondta, hogy ő felsége nagyon fáradtnak érzi magát s nem fog kísértélni, a király lassan távozott s megkérte őket, hogy erről egy szót se szóljanak a cárnénak.

† **Vörösmarty ismeretlen levele.** Czapáry László cisztercita tanár a *Széchényi-levéltár Hírlapban* Vörösmarty egy ismeretlen levelét közli, amelyet ifjúkori barátjának, *Pedcs* Károlynak írt. A levél így hangzik:

Pest, August. 14-én, 1824.

Hát te Krisztustagadó rossz gyermek, hol a parvarban jársz? Se híred, se hamvad, még levelet sem írsz. Talán csak valami Inocentus nyakadba kerítette a szerelem rudazó köteleit, hogy minden ösmerősüdről megfeledkezel, vagy ugyanarra magasan hordozod tejedet, hogy szegény földön lakozó barátaidat eszedbe sem veszed. Igaz, hogy magam is meglehetősen az ég felé lakom; de még sem annyira, mint ezelőtt; mert új szállásom van a Régi Posta-utcában Neumayer házának első emeletén 13-ik szám alatt. Azért előre megmondom, hogy régi szállásom ne keres; mert bizonyosan nem leszek otthon.

Elég az hozzá, hogy én ezt megírtam; de itt a bökkenő, az a kérdés, hogy vagy, hogy viseled magadat? Rettenetes vagy-e már a törvénytudományban? én legalább annyira elrettenescedtem, hogy, mióta azt a nyomorult *Compendiumot* elolvastam, majd semmit sem tanulok. S ha te is ilyen készüllettel maradsz, hidd el, oly cenzurát teszünk, hogy nem győzik végighallgatni — hallgatásunkat. De hiszen Szent-Mártonig akár belehalunk Isten nevében, annyit tanulhatunk. Hát hogyan vagy mégis, hogy kétszer kérdelek? Ird vagy mond meg; mert nagyon szeretnék tudni felőled. En ha ebül volték is, nem hiszem s ebből megint csak az következik, hogy kutyabajom. Néha ugyan lehajtom fejemet mint a verebeme esett farkas; de hisz az se baj; az is lehajtja, kinek orra vérezik.

Ujságot írnek; de magam magának néha elég ujság vagyok; ma kibukok bőrből, olyan melegem van. Bezegördöm is, mint a béka. Körülöttem csak úgy potyognak a szegény emberi állatok, kit a csuka esz meg, kit mi: engem nem bántanak; talán tudják, hogy egy is előbb utóbb fogukra kerülök. De az élet nem gyermekjáték, erről csut!

Talán akarod tudni, mit csinálok? Toltat! mert mindennap tíz elköpi a sok versírásban. Nem tudom, nyavalya-e bennem, vagy mi ki nem togovok beőle, s úgy elhizom tőle, hogy nemokára laposabb leszek a bankócedulánál. Már azt is gondoltam, hogy gonosz életre vetemedem; mert az hizodalmas; de a sok szerelmes vers égbe kiált, és az szörnyűség.

Isten ve ed, legalább csak addig is, míg vagy valami okosabbat írhatok, vagy megírtuk egymást.

Tisztelem szüleidet, hugodat, de Téged nem ám, hanem ha előkaplak, jól elverlek, az is a Tied lesz. Barátod, *Vörösmarty*.

† **A tea ártalmassága.** A párisi neurológiai társaság gyűlésén egy tudós kimutatta, hogy a sok tea élvezete káros az idegrendszerre. Persze csak olyan embereknél tapasztaljuk ezt, akik naponta 10–15 csésze teát fogyasztottak el. A hatás eleinte a hátereciken mutatkozik, gyors kimerülés és bi-

zonytalan járás az első eredmény. Némely testrészeiken az érzékenység teljesen eltömpül, másikon pedig túlságosan élénk. A szempupillák sem egyformán vannak kinyitva és bizonyos esetekben a szemrészkedés is bekövetkezett. Az orvosnak persze azt is kutatnia kell, vajjon nem egyéb bajok okozták-e eme tüneteket. Az is megtörténhetik, hogy ólom vegyül a tea közé, amit a legdonosabb osomogolás mellett sem lehet kikerülni, aminek a belekbe kerülése szintén okozhatja az idegeknek romlását.

† **A száj ápolása.** A száj ápolására vonatkozó tanulmányokat tett a lipcsei egészségügyi intézetben dr. *Röse* és a következő eredményekre jutott:

A fog- és szájápolás terén eddig nem különbözött meg kellő szigorúsággal a tulajdonképi gyógyszereket, amelyek a nyákhártya gyógyítására orvosi rendelkezésre használatosak, és a napi használatra szolgáló egészségértartó szereket. (Hygienikus-kozmetikus.)

A nyákhártya betegsége ellen legjobb orvosság a 40–60% alkohol. Erős bacillusirtó ereje van és jelentékeny artériás vérömlést okoz. Az erős artériás vérodaömlés gyorsan meggyógyítja a beteg szövetet.

Állandó naponkénti szájmossa a alkohol semmit sem ér. Nagy mértékben alkalmazva kronikus véredény-hiperémiát és a nyákhártya mirigyének összehusorodását idézi elő.

Hygienikus szerek csak a száj egészségének fenntartására valók. Ezeknek először is ártalmatlannak kell lenniük.

Minden fog- és szájápolásnak lényege a szájüregnek alkalmas fogkefével és szájjizzel való mechanikus tisztítása.

A mechanikus tisztítás, amellyel, hogy a tenyészgombák szaporodásának melegágyát, a nyálát és éte-maradékot eltávolítja, magukat a szájüreg felületén levő gombákat is nagyobbbrészt leviszi magával.

A gombairtó, ártalmatlan szájviz használata igen ajánlatos a szájbán tenyésző káros gombák elszaporodásának megállítására.

Jó szájmossa a következő tulajdonságai legyenek: 1. teljes ártalmatlanság a nyákhártyával szemben, a fogakra nézve, az egész szervezet ellen (ne legyen ártalmas); 2. elegendő antiszeptikus hatás; 3. jó íz és illat.

A legtöbb eddig ismert gyógyszer és hygienikus szer nem felel meg e feltételeknek.

A legtöbb szájviznek még a legkisebb hibája a csekély antiszeptikus működésű rossz íz.

Az a nézet, hogy az olyan szájviz, ami egyetemesen nem mérges és reakciói semlegesek (ártalmatlan a fogra!) a szájüregben nem okozhat káros hatást, tisztára téves.

A napi használatra ajánlott szá vizek nagyrésze

föl ne riaszszátok. Nézetek, a holdsugár is réamosolyog, az is csókolja az arcát.

A kozákok összeszűntek:

— Csöndben menjünk, föl ne riaszszuk.

Tovább haladt a menet, amely most már az ördögmezőre érkezett. Csupaszt terület volt ez a mező, egészen a folyó mentén, a holdsugár fehér sávokban ömlött el rajta és megtört a szerteheverő nagy fehér köveken. Néhol csak egy-két ilyen ormóttan kődarab fektűt, helyenként azonban egész rakás, mintha régen itt állott paloták és templomok romjai volnának. Néhol hatalmas kőlapok állottak, egyik végükkel a földben, mint a sarkkövek a tetemen. Nagy romhalmaznak tűnt ez a sok kő messziről. A Jagellók idején bizonyára pezsgett itt az élet, most azonban Barkovig csöndes, pusztá, kihalt volt a vidék, amelyen csapattostul járt a sok fenevad s éjjelente az elátkozott lelkek suhantak rajta keresztül.

Emelkedettebb síkon fektűt ez a mezőség, s talán felére kapaszkodtak föl a kozákok, amikor az eddig békésen lengedező szellő hirtelen viharrá erősödött. Busan bugó és veszedelmetjelőn borzongató fűtőléssel száguldott a szél és a vad kozákokat babonás félelem fogta el. Szentül hitték, hogy a romok mögűl s a kövek alól hörögés, nyögés hallatszik, majd kísérteties nevetés, sirás és gyerekvisítás. Megelevenedett az egész mezőség, titokzatos hangok egész özőne zudult feléjük. Magos, kőbevesző alakok léptek elő a kövek mögűl, csudálatos árnyékok suhantak körülöttük, a messzeségből sejtelmes apró világocskák villantak elő, mint a farkasok szeme, s a domb lábáról, ahol sürűbben heverték a kövek, ordítás és üvöltés kelt.

A fiatal kozákok borzongva kérdezték a tapasztalt öregebbeket:

— Vampirok huhognak így?

Azok óvatosan, halkán sugták a választ:

— Nem. Halottak szellemei járnak erre!

— Istennek szent anyja, irtalmazz nekünk! — mormogták mindannyian, levetétek süvegüket és leeresztet vetettek. A lovak is hegyezték fülüket és

félben horkoltak. Horpyna, aki a csapat élére állott, titokzatos, érthetetlen szavakat mormolt. Talán varázsigéket, gondolták a férfiak és észökbe jutott minden mese, amelyet eddig a kísérletekről és a szellemekről hallottak.

— Ha Horpyna nincs velünk, nem is jutnánk itt keresztül ép bűrel.

— Hatalmas varázslónő, annyi szent.

— Hanem a kapitányunk is derék ember. Nem néz se jobbra, se balra, mintha nem is hallaná ezeket a hangokat, olyan állhatatosan nézi a lengyel leányt.

— No, ha olyasmi történt volna vele, mint valamikor velem, majd az inába szállna a bátorsága, mondta az öreg örmester.

— Hát mi történt veled, Orwivny atyus?

— Hát éjszaka idején Reimenterovból Hulajpolba nyargaltam. Sirdombok mellett vitt az utam. Egyszerre érzem, hogy az egyik sűrűl valaki fölpatanki mögém a nyeregbe. Hátranézek, egy halotthalovány kis gyerek volt. A tatárok bizonyára rabzsolgaságba akarták huroolni az anyjával együtt, de utközben meghalt, mielőtt megkeresztelték volna. Villogott a szeme és nyöszörgött, egyre csak nyöszörgött. Azután a nyeregakaróról a nyakamra ugrott és egyszerre azt érzem, hogy a fülembe harap! Szentistenanyja, egy vampir! Szerencsém, hogy sok ideig szolgáltam Oláhországban, ahol több a vampir, mint az ember, tudtam hát hogyan elbánni vele. Leszálltam a lovaról és a kardomat a földre szurttam. Pusztulj vissza a földbe! kiáltottam azután. A vampir hörögött egyet, megragadta a pengét és végigeszott az éjén, le a föld alá. Akkor azután keresztalakra vágtam föl ott a gyepeket s tovább lovagoltam.

— Hát azután mért van éppen Oláhországban olyan sok vampir, öreg apó?

— Mert minden második oláh vampir lesz a halála után. Az oláh vampirok a legvadabbak is.

— És ki az erősebb? A kísértet, vagy a vampir?

— A kísértet az erősebb, a vampir a gonoszabbik. Ha a kísértet meg tud zabolázni, úgy

ártalmas a nyákhártyára, és azt chronikus gyuladása hozza. Így például a Kalium-hypermangan, Thymol, Tannin, Eukalyptus-Ratanha-Chinactinura, Formadehyd, Kosmin, Bórsav, Bórax.

Egészen ártalmatlan és nagy gombairtó erejű a test melegét előlő physiologiai konyhasó-oldat.

Harmadik helyen ajánlható a 2 percentes Nát-rumbiocarbonátoldat (Szóda.)

Legjobb a szájvizet langyosan használni.

A legerősebb antiszeptikus szer is csak igen rövid időre sterilizálja a szájüreget. És a testnek a szájüreget sterilizálása sokkal több kárt okozna, mint hasznát. A szájüreget tisztázására tehát nem fertőtlenítő, hanem antiszeptikus szert kell használnunk, ami a kártékony gombák tulságos elszaporodását meggátolja.

† A tulságos cukorfogyasztás veszélyéről.

A cukor a mindinkább használt mesterséges tápszerek közül előállításának technikai fejlettsége s így olcsósága folytán egyike a legelterjedtebbeknek. Pedig már régóta ismert dolog — minden tudományos vizsgálat nélkül is, — hogy a cukrot fogyasztó nyalánk gyermekek legtöbbször vérszegények és rosszulnók. Ennek az oka az, hogy a cukor nem tartalmaz vasat és meszt meg a természetes édességek, mint például a gyümölcsök a cukorral együtt ezt a két a szervezet felépítéséhez szükséges anyagot is nyújtják. A vas hiánya még nem olyan nagy baj, mert egyrészt más tápszerek, például a hus, bőven tartalmaznak; másrészt pedig éppen a csesemők szövetében sok vas van felhalmozva (éppen ezért van aránylag kevés vas az anyatejben.) Nagyon kevés azonban a méz hiánya a cukorban, mert a többi tápszerek sem tartalmaznak általában sok meszt.

Ez okból tanácsos a gyermekek és a felnőttek édesség-vágyát cukrok helyett édes gyümölcsökkel csillapítani. Ilyenek különösen: a füge, szilva, datolya, körte és szőlő. A méz sem tökéletesen megfelelő.

A fogak gyors és gyakori romlásának oka pedig nem azok megsérülése a cukor rágásánál vagy valami erjedési folyamat, mely a szájban fellép, hanem inkább a méz hiánya a cukorban. Emiatt gyengén fejlődik a fogazat, ugymint a csontváz egyáltalában. Ehhez járul még az is, hogy a cukor flurt sem tartalmaz, ami a természetes édességekben szintén van és a szervezet kifejlődésében valószínűleg fontos szerepet játszik.

Közegészségi szempontból azért, mint az *Uranium*-ban olvassuk, Bunge német orvosának azt ajánlja, hogy: a legnagyobb mértékben meg kell adóztatni a cukrot és csökkenteni a déligyümölcsök behozatali vámát; e mellett pedig minden módon elősegíteni a kertészetet és gyümölcstermesztést.

a szolgálóddá lesz, de a vampir az vérszopó. Hanem azért a kísértet parancsol néki.

— Horpyna meg a kísérteteknek parancsol.

— Ugy van, ameddig él, addig ur fölöttök. Ha nem így volna, nem is bizta volna rá a kedvesét a kapitány, mert hiszen a vampirok legjobban a lányok vérére szeretik.

— En pedig azt hallottam, hogy az ártatlan lányokon nines erejök.

— Kár lenne azért a szép pirosaru leányért! Csupa tej lehet annak a vére. A kapitányunk ugyancsak jól választott.

Owsviny esetintett a nyelvvel.

— En is ammondó vagyok. Aranyos egy lengyel lány.

A fiatal kozák szánakozott Helénán.

— En sajnálom a szegényt, apókám. Mikor adafektették az ágyára, összekulcsolta a fehér kezét és egyre csak így imádkozott: üss agyon, szurj le! de ne hibázzon a dofésed, ne kiméj!

— Jó dolga lesz a lelkenek!

Horpyna zavarta meg a beszélgetést.

— Hé, katonák! most jövünk a tatármezőre. Nem kell féltenek, egy évben csak egyszer veszedelmes itt az éjszaka. Azután következik az ördögcsor, ott a lakásom.

Kis várta kutyagatás hallatszott, s a csapat belépett a szakadékba, amely lejtősen, szinte merőlegesen vezetett le a folyóhoz, s oly szűk volt, hogy négy lovas sem fért el egymás mellett. A szakadék fenekén forrás csörgedezett, amelynek a holdfényben főlissilló vize szaporán futott a folyó felé. Hogy előbbre juttatja a csapat, szétnyitottak a sziklafalak is, s most már tágas tér maradt közöttük. Itt fölfelé vitt az út, hatalmas sziklafalak között. Alulról magas fák koronája látszott. Szélesödött volt, s a fák hosszú, fekete árnyékot vetettek a földre. Ahová azonban a hold sugárja esett, ott fehérszínű hosszukák, vagy kerek alakzatok látszottak, amelyeket a katonák babonás föltele emberi csontvázaknak és koponyáknak nézett.

(Folytatása következik.)

† **Hogyan irhatunk üvegre?** Erre a kérdésre ad feleletet egy vegyésznek következő utmutatása: 150 köbcentiméter spiritusban oldjunk fel 20 gramm barna lakkot. Ezenkívül feloldunk 35 gramm boraxot 250 köbcentiméter desztillált vízben és a keveréket lassan összevegyítjük azoknak egymásba való öntése által. A festésre elég 1 gramm methylenkék. Ilyenformán szép színű tintát kapunk, amellyel mindenféle üvegre irhatunk.

† **Tüdővész és részegkedés.** Eddig azt hitték az orvosok, hogy a tüdővész, valamint álatában a jelentékeny tüdőbajok robamosabban pusztítják el az emberi szervezetet, ha e betegséghez még a részegkedés is hozzájárul. A tüdőbeteg borizások öröme egy francia orvos, dr. Rose azt a téves hiedelmet megakarja dönteni. Dr. Rose kísérleti alapon mutatta be, hogy a szesz minosen és nem lehet ártalmára annak, akinek a tüdeje meg van támadva. Hogy mire jó ez a demonstráció, azt nem magyarázza meg a francia orvos, de hogy az orvosi tudomány eddigi állásfoglalása téves volt, mikor a tüdőbajos embereket a mértéktelen szesz-fogyasztástól eltilította és a káros következményekre figyelmeztette, ezt dr. Rose napnál világosabban beigazolta: — két tengeri nyulal. A két tengeri nyul közös sorsban részesült annyiban, hogy a kísérletező mind a kettőt beoltotta tüdővész bacillusokkal. Mikor a betegség már megfogamzott mind a két állatnál, akkor eltérő sors jutott osztályrészül nekik. Az egyik tengeri nyul aránylag nagy kvantum bort kapott az eledelbe keverve, a másik bormentes eledellel tápláltatott. Az egyik tengeri nyul folyton részeg volt, a másik állandóan józan. És végül — és itt csattan a tudományos demonstráció — mind a kettő egyidejűleg dögült meg. Hogy a két kis állat körülbelül egyszerre adta ki a párját, ez dr. Rose kontra-elméletének a diadala.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Leírózott magyarok. A magyar márványiparosoknak hallatlan leírózról ad hírt a *Magyar Úveg- és Ágyapipar* című szaklap. Magyarország tudvalevőleg rendkívül gazdag a legkitünőbb minőségű és legszebb színű márványfajtákban. Hogy a magyar földnek ez a megbecsülhetetlen kincse egyáltalán nincs kiaknáva és hogy roppant márványterületeink mellett is importára szorulunk, ebben is nagy része van az éhletlenségnek, amelynek most egyenesen csodálatos példáját mondja el az idézett szaklap a következőkben:

Belgium, mint a márványipar empórium, évente körülbelül 150 vagon márványt szállít Budapestre, ugyanennyit a vidéki magyar városokba. Elég tekintélyes kvantum, ha meggondoljuk, hogy Olaszország, Franciaország, Svéd- és Norvégország, Brazília és Ausztria összesen nem hoz annyit Magyarországra. A belga márványiparosok, mintegy tízezeren, kartellben vannak, ezt a szövetséget alaposan kihasználják, uralkodnak a piacot és ők szabják meg a márvány árát. Természetes, hogy piacok megtartására minden lehetőséget kihasználják és meszt véve, hogy a magyar márványiparosok a saját termékeik megvédelmezésére a megújítandó kereskedelmi szerződés alkalmából a belga márvány vámtarifájának tetemes felemelést fogják kérelmezni, akcióit indítottak ez ellen.

A budapesti szaktársak szeptember hónapban a következő levelet kapták:

Belga márvány-bánya tulajdonosok egyesülete.

Bouffoulx, 1901. szeptember 25.

T. c.

A belga márvány-bánya tulajdonosok egyesülete jelenti, hogy két kiküldöttje, *Berls* és *Geruzet* ur föl fogja önt keresni, hogy megbeszéljék önnel mindazt, amit közös érdekünkben valónak találunk.

Abban a reményben, hogy jó fogadtatásban fogja őket részesíteni, ajánlom megamat

tisztelettel

Guyaux Gusztáv.

Hogy a tervezett akcióinak sikere biztosítva legyen, egy kis bécsi segítséget is mozgósítottak, mint azt a következő levél bizonyítja:

T. c.

Van szerencsém a bécsi márványárnyvárook egyesületé nevében szives tudomására hozni, hogy annak két tagja, *Liebold* Lipót és *Richter* Albin, vasnap, október 6-án 9-11 óra között önt föl fogja keresni, hogy meghívja a márványbevitel tárgyában tartandó értekezletre.

Bécs, október hó 2-ikán.

A tárgy fontosságára való tekintettel a belga márvány-bánya tulajdonosok kiküldöttjei szintén Budapestben vannak és a tárgyalásban részt vesznek.

Szaktársaink barátságos fogadtatására számítva vagyok

tisztelettel

Schwarzinger Lipót,
elnök.

Az értekezletet 6-án a bejelentett idegenek részvételével csakugyan megtartották. A belgák és a bécsiek a presszió minden nemét fölhasználták, hogy célt érjenek. Kartellbe gyűjtötték a budapesti márványipar-érdekelteket, a kartellben kívül állókat vagy azt megbontókat átkokalt sújtották, a legmesszebbmenő kedvezéseket ígérték hiveiknek és elérték nemcsak azt, hogy egy igaz magyar hazafivá lett bécsi iparoson kívül a fölteleket valamennyien elfogadják, de azt is, hogy még ebből az ülésből a következő kérvény ment *Hege* Sándor m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez:

Nagyméltóságu miniszter ur!

Kegyelmes urunk!

A mély tisztelettel alulírott magyar márványipar-érdekeltek azon alázatos kérréssel járulunk nagyméltóságod elé, kegyeskednék oda hatni, hogy a Belgiummal 1902. évben megújítandó kereskedelmi szerződés alkalmával a most érvényben levő föltelek érvényben maradjanak, mert ezek felelnek meg legjobban a magyar márványiparnak.

Mély tiszteletünk kifejezése mellett maradjunk nagyméltóságodnak

kész szolgálói

(Aláírások.)

Ez a kérvény, amelyet a belgák magyarul megírva készen hoztak magukkal Belgiumból, ott fekszik a kereskedelmi miniszteriumban. Sőt a magyarok már azóta keservesen meggyőződtek osztrák és belga szaktársaik perfidiájáról is, akik holmi ígéretekkel a kérvény aláírása után már hallani sem akarnak.

Az idézett szaklap éhletlenségnek nevezi a budapesti márványiparosok eljárását és igazsá is van. Az éhletlenségnek ez a mértéke teljesen érthetővé teszi azt, amit eddig sehogys tudtunk fölfogni, hogy a budapesti építkezéseknél, még középületéknél is, nemcsak hogy külföldi márványt használnak, de gyakran egyenesen előírják a külföldi márvány kötelező használatát az építendő magyar állami közegek. Így történt ez például legutóbb a szépművészeti muzeum építésénél, ahol karszti márványt építenek be, a magyar márványbányatulajdonosok tiltakozása ellenére. És bármilyen abszurdum is, hogy *Budapestre Istriából* hozatnak gyengébb minőségű márványt, mikor a főváros szomszédságában is vannak jobb minőségű márványfajok — nem is szólva például Erdély és Biharmegye csodaszép márványairól — a legnagyobb abszurdumot is megmagyarázza a magyar márványiparosoknak most bebizonyult éhletlensége, amelynek nagyobb abszurdumot még elképzelni is bajos.

A betétkamatláb. A budapesti pénzügytelék avval a kérdéssel foglalkoznak, hogy a jövő év elejétől a betéti és pénztárjegyek kamatából 3 1/2%-ra szállítsák le. Ebben az ügyben ezen a héten konferenciát tartanak a pénzügytelék a Budapesti Giro és Pénztár Egylet helyiségében.

Az Országos Iparügyelet háziipari szakosztálya szombaton délután 5 órakor *Glyezy* Béla altábornagy elnökleite alatt ülést tartott. Az előző megnyitójában jelentést tett a legutóbbi ülés óta előfordult, a háziipart érdeklő fontosabb eseményekről. Az előző jelentést a szakosztály nagy tetszéssel és élénk helyesléssel fogadta. Dr. Kovács Gyula kir. tanácsos, szakosztály alelnök ismertette ezután a körmezbánya játékszerkészítő-háziipar fejlesztése érdekében történt kezdeményezést. *Bust* Dávid és *Gelléri* Mór igazgató leírózálása után a szakosztály elhatározta, hogy átiratot intéz Körmezbánya város tanácsához, továbbra is felajánlja támogatását a játékszeripar érdekében. Az alelnök ezután a máramarosmegyei háziipar fejlesztő bizottsághoz intézett miniszteri leírózt, majd az ugcsmegyei iparfejlesztő bizottság évi jelentését ismertette. A szakosztály mindkettőt örvendettes tudomásul vette.

Nagy fizetésképtelenség. *Barta* és *Berger* céglédi cég beszüntette fizetéseit. A passzívák 316.000 koronát tesznek ki, amelyből áruadósság 245.000 korona, pénzadósság 21.000 korona, giroadósság 50.000 korona. Az aktívák ezzel szemben csak 160.000 koronát tesznek ki, amelyből árukövetelés 120.000 korona, egyéb követelés 40.000 korona. A fizetésképtelen cég egyezkedésre törekszik.

Az Országos Iparügyelet összes szakosztályai kedden, december 3-án, délután 5 órakor az egyesület helyiségében (VI., Uj-utca 4. sz. I. emelet) teloalvo-ülést tartanak. A napirend tárgya: *Grieger* Gyula felhívása: *Kozmopolita* építészeti.

Első Leánykihazasítási Egylet m. sz. Folyó év november havában 1217 jutalékra írtak be és nászjutalékok leiben 50331 korona 76 fillért fizettek ki. Az 1901. évi január 1-től november 30-áig beírt összes jutalékrészek száma 12751 és a kifizetett nászjutalékok összege 506410 kor. 26 fillér.

Fizetési képtelenségek. A bécsi *Creditoren-Verein* a következő fizetési képtelenségeket jelenti: *Schwarz D. cég Budapest* (Károly-kaszárnya), *Knezek József* kereskedő *Wildenschwert, Krause Gyula* kereskedő *Nieder-Rochlitz, Glasel János* borbély *gyógyás Várna*, *Dávid Aron* kereskedő *Dukla*.

A Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság 4%-os szőlőkötvényéből — amelyek és amelyeknek kamat-szelvényei az 1896. évi V. t. c. 16. §-a értelmében most és a jövőre nézve minden bélyegkételezettség, illeték és adó alól mentesek és amely kötvényeknek törlesztése és kamatozása az állam által közvetve biztosítva van — a tegnapi megtartott sorsolás alkalmával kisorsoltattak:

10.000 koronás darabok: I. sorozat: 13 szám. II. sorozat: 133 153 168 szám.

2000 koronás darabok: I. sorozat: 28 29 34 48 70 77 116 119 120 147 293 297 363 377 447 542 553 580 586 786 751 754 786 903 946 956 1083 1088 1137 1146 1170 1186 1193 1198 1278 1314 1360 1362 1412 1643 1678 1779 1796 1801 1810 1846 1860 1896 1905 1913 1918 1987 1994 1997 2066 és 2203 szám. II. sorozat: 2363 2661 2703 2725 2734 2784 2834 2875 2884 2934 3096 3203 3653 3668 3694 3703 3711 és 3718 szám.

200 koronás darabok: I. sorozat: 21 31 50 176 281 297 301 310 331 379 381 431 447 481 500 550 558 638 703 1024 1048 1084 1098 1115 1165 1204 1254 1285 1297 1304 1319 1369 és 1419 szám. II. sorozat: 1505 1509 1544 1554 1568 1572 1598 1618 1619 1621 1622 1625 1648 2250 2288 2368 és 2388 szám. E kisorsolt kötvények kamatozása 1902. évi június 1-jén megszűnik s e naptól kezdve teljes névértékben, bélyeg- és költségmentesen fizetnek vissza.

Szeszárak. A kontingens nyersszesz ára *Buda-pestben* pénzben 42.— korona. Áruban 42.50 korona. *Bécsben* a kontingentált készáru 37.20 korona pénzben 37.40 korona áruban.

Liszt. (A *Budapesti Napló* tudósítójától.) A lefolyt hét ismételte a buzapac ellanybulása folytán eleinte nyugodt volt, szilárdabbá vált azonban a hét vége felé, amikor is a buza ára emelkedett. Kereskedők továbbra is időpár a korábbi kétések lebonyolítására szorítottak míg u.abb fizetek csak gyér számban követték. Külföldi részéről végre jelentetünk némi érdeklődést s nemely helyen a folytatott tárgyalások eredményre is vezettek. Takarmánycikkék változatlanok.

Átlagos budapesti jegyzések 100 kilogrammonként zsákostól:

Szám:	0	1	2	3	4	5	6
Ar kor.	27.—	26.20	26.40	24.60	23.90	23.20	22.20
		7	7½	8			
		19.70	17.10	11.10			
		Finom korpa:		Goromba korpa			
Ar:	korona	9.20					9.30
	Dara:		AB		C		
			27.00		26.50		

Vetőmagvak. (*Mauthner* Odön tudósítása.) *Vöröshere*mag A kivétel részéről va. amivel élénkebb érdeklődés mutatkozott az utolsó napokban, mindennek dacára az árak nem igen szilárdultak meg, mi ama körülménynek tulajdonították hogy e cikk majdnem minden termelő országából oly nagy mértékben kínálattik hogy egy általános jó termés teljesen igazolva van. Mielősteg megjegyendő, hogy ez idő szerint, mint látszik, egy a külföldi, mint a belidőli érdeklődés csak inkább távozósá végett történik. — *Lucernamag* Magyar áru iránt az érdeklődés erősebb és a kínált oly eredetű mag gyorsan vérebe talált. *Répmag.* Ugy látszik, hogy az árak elérték ama legacsonyabb jegyzést, mely vételeire serkent, mert ezen árak mellett nagyobb forgalom állott be. *Bükköny* jelenleg igen élénken kérték ezt cikk és igen magas áron fizetett. Hogy mennyiben tartják majd magukat ezen árak az a jövő kérdése. *Muharmag.* Néhány kocsiakomány alatt jegyzett árak mellett forgalmazott. *Haltacm* erősen keresetlik, miután most már nyilvánvaló, hogy ezen cikkben még sokkal gyengébb volt a terelés mint feltételezve volt.

Jegyzések 50 kilónként *Budapestben* érve: *Vöröshere*mag 42.—52.— K. — *Lucernamag* 43.—48.— K. — *Muharmag* 1.50—8.— K. — *tavaszi bükköny* 7.50—8.— K. — *téli borsó* — K. — *Valtacm* 14.50—15.50 K.

Budapesti konzum-marhavasár. December 2. Felhajtott 2211 darab ökrök 74 darab bika, 154 darab tehén. 1 bivaly, összesen 2440 darab szerb marha. Árjegyzések: Elsőrendű s.erd ökrök 43—61 koronáig, kivételesen — korona, másodikrendű 34—53 koronáig, silány 3—42 koronáig bikákért 48—54 koronáig, teheneikért 35—41 koronáig, bivalykért — koronáig métermázsánként. Mután a husogyszást és a hén igen gyöngye s a bécsi vevők érdeklődése szintén csökkent, az irányzat lanya volt, az árak változatlanok maradtak.

Juhvasár. (A budapesti marhavasárlói vásárpénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 1305 darab juh. — kecske. Jegyzett árak: Elsőrendű ürű 36.1-től 39.1-ig kivételesen — 1. — kg.-ként, (vagy 28—26 k.-tól — k.-ig páronként), középminőségű ürű 17.1-től 25.1-ig, kivételesen — 1. — kg.-ként vagy — k.-tól — k.-ig páronként, kosokért — 1-től — 1-ig kivételesen — 1-től — 1-ig vagy — k.-tól — k.-ig középminőségű gyapjas — 1-től — 1-ig kivételesen — 1 kg.-ként vagy — k.-tól — k.-ig páronként, kosok legjobb minőség — fillérig páronként — korona, kivételesen — korona rackajuhok — fillér páronként — korona szerial juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona anyajuhokért — fillér kgként (14— K.-ig páronként), kiselejtezett juhokért — fillér kgként (12.—14

korona páronként) kecskék — korona páronként. Dacára annak, hogy a főhajtás csekély volt, az előrehaladt időny miatt az irányzat lanya volt.

Budapesti sertés-konzumvasár. A terencvárosi petróleum-rakodónál lévő székes-lővárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1901. évi december 2-án Készlet 566 darab. Érkezett 1778 darab. Összesen 2344 darab. Eladott 2100 darab. Maradt 244 darab. Napi árak: 120—180 kilogramm súlyban 82—88 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 84—88 koronáig, 320—380 kg. súlyban 84—88 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 80—86 koronáig, Malac 70— korona. Az irányzat élénk.

Bécsi vágómarhavasár. December 2. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásárosmunkban ma megtartott vágómarhavasárra felhajtattott: 3315 darab magyar fajtaju, 649 darab galiciái fajtaju, 137 darab bukovinai fajtaju, 539 darab német fajtaju, összesen tehát 4652 darab szarvasmarha.

Gyöngye főhajtás mellett csak elsőrendű áru tartotta meg a multheti árt.

Jegyzések: 100 kilogrammonként élő súlyban: magyar hizőkkör I. minőségű 70—76 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 61—69 fillér, III. minőségű 52—61 fillér, galiciái hizőkkör I. minőségű 70—74 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 64—69 fillér, III. minőségű 56—63 fillér, német hizőkkör I. minőségű 78—85 fillér, kivételesen 86 fillér, II. minőségű 70—77 fillér, III. minőségű 60—69 fillér. Legelő ökrök 50—60 fillér bika és tehén 100 kilogrammonként 50—65 korona. Kivételesen 64 korona, 100 kilónként, fogyasztási adóval együtt.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, december 2.

A mai tőzsdén 25.000 métermázsza buza került forgalomba alig tartott áron.

Rozsot néhány fillérrel alacsonyabb áron jegyezték.

Eladatok:

Buza. Tiszavidéki 100 mm. 79.5 k. 8 K. 85 —, 100 mm. 80 k. 8 K. 85 —, 100 mm. 79.5 k. 8 K. 80 l., 200 mm. 79 k. 8 K. 85 —, 100 mm. 79.5 k. 8 K. 80 l., 200 mm. 78 k. 8 K. 80 l., 300 mm. 79 k. 8 K. 87½ l., 100 mm. 79 k. 8 K. 85 l., 300 mm. 79 k. 8 K. 80 l., 500 mm. 78 k. 8 K. 85 l., 100 mm. 78.5 k. 8 K. 75 l., 600 mm. 78 k. 8 K. 77½ l., 200 mm. 78 k. 8 K. 75 l., 100 mm. 78.5 k. 8 K. 40 l., 100 mm. 75 k. 8 K. 55 l.

Fehérmegyei: 800 mm. 78 k. 8 K. 75 f., 3000 mm. 77 k. 8 K. 80 l.

Pestmegyei: 100 mm. 79 k. 8 K. 60 f., 100 mm. 74.3 k. 8 K. 60 l., 600 mm. 77 k. 8 K. 60 l., 820 mm. 76 k. 8 K. 60 l., 300 mm. 76 k. 8 K. 37½ l., 100 mm. 76 k. 8 K. 55 l.

Bács-Földvári: 3300 mm. 75.5 k. 8 K. 55 f.

Dunai: 600 mm. 78.7 k. 8 K. 80 f., 1400 mm. 78.2 k. 8 K. 70 f.

Duna-Szekesői: 1500 mm. 76 k. 8 K. 57½ f.

Raktárára: 1350 mm. 76 k. 8 K. 50 l.

Mina három hónapra.

Rozs: 200 mm. 7 K. 07½ f., 150 mm. 7 K. 07½ f., 100 mm. 7 K. — l.

Arpa: 100 mm. 6 K. 15 l.

Zab: 100 mm. 7 K. 60 l., 100 mm. 7 K. 47½ f., 100 mm. 7 K. 47½ f.

Tengeri: (új áru) 200 mm. 4 K. 75 f.

Löhére: 100 mm. 45 K. 50 l.

Készpénzvetés mellett.

Szombat délután eladatok:

Gyoma: 800 mm. 79 k. 8 K. 87½ f., 300 mm. 75 k. 8 K. 87½ l.

Raktárára: 1495 mm. 75.2 k. 8 K. 42½ f., 1100 mm. 74.3 k. 8 K. 40 l., 1500 mm. 74.5 k. 8 K. 40 f.

Mina három hónapra.

A készáru hivatalos egyzése a budapesti áru- és értéktőzsde szokása szerint készpénzben 50 kilogrammonként — a minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	kilogramm áru		Kilós	kilogramm áru	
		K.-tól	K.-ig		K.-tól	K.-ig
Tiszavidéki új	76	8.35	8.5	50	5.75	5.75
"	77	8.4	8.6	51	—	—
"	78	8.5	8.7	52	—	—
"	79	8.6	8.8	53	—	—
Fehérmegyei	77	8.10	8.4	50	3.70	3.85
"	78	8.25	8.6	51	—	—
"	79	8.40	8.8	52	—	—
"	80	8.55	9.0	53	—	—
Pestvidéki	77	8.25	8.4	50	8.65	8.75
"	78	8.35	8.55	51	—	—
"	79	8.45	8.65	52	—	—
"	80	8.55	8.8	53	—	—
Bánsági	77	8.40	8.6	50	—	—
"	78	8.50	8.8	51	—	—
"	79	8.60	8.9	52	—	—
"	80	8.70	9.0	53	—	—
Bácsai	77	8.30	8.5	50	—	—
"	78	8.40	8.6	51	—	—
"	79	8.50	8.7	52	—	—
"	80	8.60	8.8	53	—	—

Egyéb gabonafélék	Kilós	kilogramm áru	
		K.-tól	K.-ig
Rozs új elsőrendű	70—72	7.15	7.15
" másodrendű	—	5.9	5.9
Arpa	—	6.0	6.0
" égetni való	—	5.8	5.8
" sörfőzésre való	—	6.0	6.0
Zab	—	7.2	7.2
Tengeri	—	6.0	6.0
Repece	—	3.45	3.45
Kéles	—	4.10	4.10

A határidőbizlet folyamán a következő költségek történtek:

Áprilisi buza 1902 . . .	8.67—8.66—8.65—8.66—8.67
Áprilisi rozs 1902 . . .	7.85—7.86
Áprilisi zab 1902 . . .	7.61
Májusi tengeri 1902 . . .	5.57—5.56—5.57
Augusztusi repce 1902 . . .	—

Déli egy óraok a következők záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1902	8.67	pénz	8.68	áru
Áprilisi rozs 1902	7.86	"	7.87	"
Áprilisi zab 1902	7.61	"	7.62	"
Májusi tengeri 1902	5.57	"	5.58	"
Augusztusi repce 1902	11.80	"	11.90	"

Délután fél 5 óraok zárul:

Buza áprilisa 1902	8.69	—	8.70
Áprilisi rozs 1902	7.37	—	7.38
Áprilisi zab 1902	7.61	—	7.62
Májusi tengeri 1902	5.57	—	5.58
Augusztusi repce 1902	11.80	—	11.90

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsdén a már néhány nap óta tartó szilárdaság végre valóságos hausse-szájlejtődött és így a nemzetközi értékek, mint egynehány helyi papír állapolya is lényegesen emelkedett. A mozgalom élén Rimamurányi részvények állottak, melyek a kartellra vonatkozó igen biztató hírekre szombati zárlatáróllyamukhoz képest már az előtőzsde első felében körülbelül 23 koronával emelkedtek és később is csak 6 koronával gyengültek nyereségrealizációkra.

11 óra 15 percek zárulnak: Magyar hitelrészvény 658.50. Osztrák hitelrészvény 649.50. Államvasut 644.—. Rimamurányi vasmű 471.—. Jelzálogbank 455.—. Leszámitolóbank 418.—. Közüti vasut társaság 502.—. Városi villamos vasut 297.50. Koronajáradék 93.80 korona.

A déli tőzsdén, nagyobb nyereségrealizációk folytán, az összes papirok némileg vesztekett ártóllyamukból, utóbb azonban a Koronajáradékbán beállott tetemes áremelkedés ismét megszilárdította az irányzatot és meglehetősen tartott ártóllyamok mellett a nemzetközi értékekben újra megjelentek a forgalom. A helyi piacon az tizlet lényegesen megesapant és az ártóllyamok alacsonyabban is zárulnak.

1 óra 30 percek zárulnak: Magyar hitelrészvény 657.50. Osztrák hitelrészvény 648.25. Államvasutak 442.75. Rimamurányi vasmű 467.—. Közüti vasut 589.—. Városi villamos vasut 296.50. Jelzálogbank 453.50. Leszámitolóbank 417.50. Koronajáradék 94.15 korona.

Utőtőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény 647.65. Magyar hitelrészvény 657.—. Leszámitolóbank 418.—. Rimamurányi vasműrészvény 469.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 642.—. Közüti vasut 586.—. Városi villamos vasut 295.— korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzlet árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ártóllyamokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 41.—48.— korona vörös aprószemű 39.—43.— korona, vörös erdőlyi — — — — — korona vörös búsági — — — — — korona középszemű 45.—47.— korona, nagyszemű 48.—62.— korona. Disznózsir: budapesti 54.—54.50 korona vidéki — — — — — korona. Tábiaszaionna: légszenszártott vidéki — — — — — korona városi 4 darabos 44.—44.50 korona. 3 darabos 45.75—46.25 korona üstölt — — — — — korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.—14.50 korona 120 darabos — — — — — korona 100 darabos 15.—15.50 korona. 85 darabos 16.5—16.75 korona azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 14.—14.50 korona. 100 darabos 15.—15.50 korona. 86 darabos 16.25—16.75 korona. Szilva: savóniai — — — — — korona, szerbiai 17.25—17.50 korona azonnal való szállításra.

A bécsi gabonátözsde.

Bécs, december 2. (A *Budapesti Napló* telefon-jelentése.) A határidőbizlet reformja iránt mutatkozó hangulat a tőzsde eddigi magatartását még inkább elkedvettenítette s így a mai piacon teljes tértelenség uralkodott. Az tizlet igen szűk korlátok közt mozgott s mindössze egy kötés fordult elő tavaszi buzában 8.86 koronán, tehát a tegnapielőtti ártóllyamhoz képest 2 fillér volt a hanyatlás. Zárlatkor maradtak: rozs tavaszra 7.63—7.64, zab tavaszra 7.91—7.92, tengeri május—júniusra 5.87—5.88 korona.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén szilárd volt az irányzat és különösen vasbányapapirokban volt emelkedő az irányzat. A déli tőzsdén csöndesebb volt a forgalom, de az irányzat szilárd maradt.

Zárlatkor az irányzat változatlanul szilárd. Berlinből szintén szilárd irányzatot jelentettek.

Bécs, december 2. (*Magyar értékek zárlata*.) 4%-os aranyjárdék 118.55. Liszi és szegedi kölcson sorjegy 148.60. Magyar vasuti kölcson ezüsten 100.50. Magyar keleti vasuti állami kötvény 119.—. Magyar eszmítő- és pénzügybank 408.—. Rimamurányi vasműrészvény 467.—. Magyar koronajáradék 94.05. 4%-os Magyar földterhm. kötvény 93.10. Magyar hitelbank részvény 657.—. Magyar hitelrészvény köl-

sorsjegy 174.75. Fassa-oderbergi vasuti részvény 352.— Magyar kereskedelmi bank 243.—

Becs, december 2. (Osztrák értékek árszáma) 4 2/10-os papírrészvény 98.35. 4 1/10-os osztr. aranyárjárdék 118.85. 1300-os sorsjegy 140.70. Osztrák hitelrészvény 407.— Angol-osztrák bank 262.50. Pécsi bankjegyet 448.50. Osztrák-magyar bank 16.00. Déli vasút 61.50. Dunagőzhajózási részvény 777.— Dohányrészvény 287.25 (szászai és királyi arany 11.24. Német bankváltók 117.15. 4 2/10-os ezüst járdék 98.80. Osztrák koronajárdék 95.80. 1864-iki sorsjegy —. Osztrák hitelintézeti részvény 647.50. Unionbank 532.— Osztrák Länderbank 406.50. Osztrák-magyar államvasút 641.— Elbavölgyi vasút 471.— Alpesi bányászati részvény 393.50. 20 frank arany 19.36. Londoni váltóár 236.35 Pécsi Tramway Litt B. 255.— Bécsi. Tramway Litt A. 259.— Lipót kohó 394.— Az irányzat nyugodt.

Becs, december 2. (A Budapesti Napló tudósítójának közleménye) A déliudni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 648.— Magyar hitelrészvény 658.— Angol-Osztrák bank 262.50. Bécsi bankjegyet 451.— Union bank 533.— Länderbank 402.— Osztrák-magyar államvasút részvény 641.50. Déli vasút 61.50. Elbavölgyi vasút 472.— Északnyugati vasút részvény 463.50. Dohányrészvény 469.— Rimamurányi vasút 292.50. Alpesi bányászati részvény 387.50. Májusi járdék 98.95 Magyar korona járdék 94.05. Török sorsjegyek 102.50. Német birodalmi márká 117.21—25. Napoleon d'or —.—

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 2. (Tőzsde tudósítás.) A párisi tőzsde állandó szilárdaságának és a bécsi tőzsde mai emelkedésének hatása alatt a forgalom jól indult. Kohó- és kőszénrészvények emelkedtek. Belföldi bankok mérésekkel forgalom mellett szilárdak, ugyszintén járdékok élénk üzlet mellett. Vasutak csöndesek. Az irányzat a második tőzsdeidőszak ut tartotta magát az árfolyamok emelkedése mellett. Magánészámítási kamatláb 2 3/4%.

Berlin, december 2. (Zárlat.) 4 2/10-os papírrészvény —. 4 1/10-os osztrák aranyárjárdék 101.40. Elbavölgyi vasút —. Magyar koronajárdék 95.30. Osztrák-magyar államvasút 137.80. Fassa-oderbergi vasút —. Bécsi váltóár 83.30. Magyar vasuti beruházási kölcsön 102.75. Alpesi bányászati részvény —. Disconto-Commandit 180.00. Általános vállamosági Edison 183.80. Gelsenkircheni 173.00. Laura-kohó 188.50. 4 2/10-os ezüstjárdék 98.10. 4 1/10-os magyar aranyárjárdék 99.00. Osztrák hitelrészvény 20.—. Déli vasút 15.90. Károly Lajos vasút —. Orosz bankjegyek 216.50. 4 1/10-os új orosz kölcsön —. Török dohányrészvény —. Olasz járdék 100.—. Magyar hitelbank —. Dynamit Trust 166.75. Harpen 165.30. Az irányzat ingadozó.

Berlin, december 2. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata) Esti forgalom. 4 1/10-os magyar aranyárjárdék 99.90. Magyar koronajárdék 95.25. Osztrák hitelrészvény 294.—. Osztrák-magyar államvasút 137.75. Déli vasút —. Északnyugati vasút 216.50 Elbavölgyi vasút —. Orosz bankjegy készpénz —. Buschtiehradi —. Orosz bankjegy 216.30. (Ultimo.) Lombard —. Páris, december 2. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút —. 4 1/10-os osztrák aranyárjárdék —. Osztrák Länderbank —. 3 1/10-os francia járdék 101.32. Ottomanbank 529.—. 3 1/20-os francia járdék 101.32. Alpesi bányászati részvény 425.—. Déli vasút —. 4 1/10-os magyar aranyárjárdék 102.—. Párisi bankrészvény —. Olasz járdék 100.80. Francia törleszt. járdék 99.95. Osztrák földművelésügyi részvény 1226.—. Török nohányrészvény 313.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, december 2. (Zárlat.) 4 2/10-os papírrészvény 99.40. 4 1/10-os osztrák aranyárjárdék 101.40. Magyar koronajárdék 95.25. Osztrák-magyar bank 116.—. Déli vasút 16.25. Elbavölgyi vasút —. Londoni váltóár 204.15. Bécsi bankjegyet 115.50. Villamos részvény 118.—. 3 1/10-os magyar aranyárjárdék 115.50. 4 2/10-os ezüstjárdék 99.20. 4 1/10-os magyar aranyárjárdék 99.85. Osztrák hitelrészvény 203.90. Osztrák-magyar államvasút 138.—. Északnyugati vasút —. Bécsi váltóár 85.66. Párisi váltóár 811.83. Unio bank —. Alpesi bányászati részvény 200.50. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, december 2. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 263.99. Német bank 200.—. Disconto 180.63. Bérisi kereskedelmi bank 140.60. Gelsenkircheni —. Harpen 164.80. Laura-kohó 188.—. Olasz járdék —. Szilárd.

Hamburg, december 2. (Zárlat.) 4 2/10-os ezüstjárdék 98.90. 1860. sorsjegy 141.—. Déli vasút 15.75. 4 1/10-os osztrák aranyárjárdék 101.20. Osztrák hitelrészvény 203.70. Osztrák-magyar államvasút 137.75. Olasz járdék 100.20. 4 1/10-os Magyar aranyárjárdék 100.—. Az irányzat gyöngyűlt.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

December 2. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések árszáma. A) Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felül súlyban) — fillérg. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felül súlyban) 93—95— fillérg. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 91—92— fillérg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 88—88 fillérg. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogramm felül súlyban) — fillérg. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm felül súlyban) — fillérg. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 290 kilogramm felül súlyban) 86—88 fillérg. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 84—86 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 80—82 fillérg.

Sertéselészetszám 1901. november 30. napján volt készlet 35.483 darab. — 1901. december 1. napján felhajtott 1617 darab. 1901. december 1. napján elszállított 2259 darab. 1901. december 3. napjára maradt készletben 34.811 darab.

Napirend.

Naplór: Kedd, december 3. Római katolikus: Xav. Ferenc. — Protestáns: Szofonias. — Görög-orosz: (november 20.) Dek. Georg. — Zsidó: Kisiev. 22. — Nap két: 7 óra 15 perckor. — Nyugszik: 3 óra 52 perckor. — Hold két: déli 12 óra — perckor. — Nyugszik: éjjel 12 óra 8 perckor. A földművelésügyi miniszter tegnap délután 5 órakor. Nemzeti Múzeum. Régiségár, nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. — Többi tárai 1 korona belépődíjjal meglehetnek.

Országos képtár az Akadémiában zárva. Iparművészeti múzeum nyitva délelőtt 9 órától 1-ig és este 5—8 óráig 40 fillér belépődíj mellett. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9—11-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72.) délelőtt 9-től 1 óráig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10—1-ig. Belépődíj egy korona. Közelkedelmi múzeum zárva. Kereskedelmi múzeum a városligeti iparcarnokban d. e. 9 órától 2-ig. Téli tárlat a Múcsarnokban délelőtt 9 órától délután 1-ig. Belépődíj 1 korona. A Nemzeti Szalon kiállítás d. e. 9 órától este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér. Vándorszáti kiállítás a városligeti fővárosi pavillonban, utolsó nap, reggel 8 órától d. u. 5-ig. Belépődíj 60 fillér. Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a háziipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség arisztokratái is eszaközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Kivonat a hivatalos lapból.

— December 1. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter Dornyó Viktort ellenőrré a kolozsvári fővámbivaltohoz és Frank Kiss István fűmei vámegédszítet eddigi állomáshelyén, a zárlati adóhivatalhoz Jurkovic Ferencet adóhivatali pénztárnokká, Ferkovic Károlyt az ogulni adóhivatalhoz adóhivatali ellenőrré, Krpan Milánt a rumai adóhivatalhoz adóhivatali tiszté, Horvát Máté a deincezei adóhivatalhoz adóhivatali pénztárnokká, Collagnath Miksát a károlyvárosi adóhivatalhoz ellenőrré, Nikolic Konstantint a mitroviczi adóhivatalhoz adósszíté, Hekele Istvánt a sárbogárdi adóhivatalhoz ellenőrré, a Budapest fő- és székvárosi pénzügyigazgatósághoz dr. Ajtay Józsefet pénzügyi fogalmazóvá, a budapestvidéki pénzügyigazgatósághoz dr. Feher Edgár Albint fizetés nélküli pénzügyi fogalmazóvá, a zilahi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevő-

séghez Csoőr Gáspárt pénzügyi számszíté a segésvári pénzügyigazgatósághoz Sirchich Elemért pénzügyi fogalmazóvá, koronokká, Fejér Miklóst pénzügyi számgakoronokká az erdő pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőszéghoz, Lende Bélát díjtalan pénzügyi számgakoronokká a körmezőbányai pénzverőhivatal mellé rendelt számvevőszéghoz, Caszkóczy Gyula vasgyári számmelőnt a zólyombrezói vasgyári hivatalhoz vasgyári számvizsgálóvá, a klenki fővámbivaltohoz Spisic Pált fővámbivaltozó, a mitroviczi fővámbivaltohoz Stefanovic Pétert fővámbivaltozó ellenőrré; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Nagy Károly szatmármegyéi tanfelügyelőségi tolnokot, jelen állomáshelyén való meghagyása mellett, segédtanfelügyelővé, Dostál Károlyt a csongrádmegyéi tanfelügyelőséghez tolnokká, Kininer Ottólit a hollóházi állami elemi népiskolához rendes tanítónóvé, Egeli Máriaát az odvasi állami órdóházhoz óvónóvé; a pénzügyminiszter Vörösmarthy Józsefet díjtalan pénzügyi számgakoronokká a pénzügyminiszteri számvevőszéghoz; az igazgatásminiszter Békly Tamást a csurgói járásbírószághoz alkalmazott ügyéségi megbízottnak állandó helyettesül, Nemes Istvánt és Elbogen Istvánt a buzási járásbírószághoz irnokká; a nagyzabeni törvényszék élnoke az ügyelvázi járásbírószághoz hivataloszólvá Tolnác Jánost, a kassai pénzügyigazgatóság Szilágyi Dezsőt és Hlavács Ödönt a kassai, illetve az abauzsántói adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakornokká, a máramarosszigeti pénzügyigazgatóság Kolozsvári Lajost a felsővíssói adóhivatalhoz díjas gyakornokká nevezte ki.

Pályázatok. Az igazgatásminiszteriumnál hivataloszóli állás január 15-ig. — A csurgói állami tanítóképző intézetnél igazgatói állás január 5-ig.

Áthelyezés. A beregszászi törvényszék élnoke Rác Károly beregszászi törvényszéki és Sikos András beregszászi járásbírószághoz hivataloszólkákat saját kérelmükre hasonló minőségben kölcsönösen áthelyezte.

Megerősítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Walton Róbert décsi állami gimnáziumi ideiglenes rendes tanár rendes tanári minőségében véglegesen, Jánky Sándor podolini kath. aligmúziánumi ideiglenes rendes tanárt rendes tanári minőségében véglegesen megerősítette.

Időjelzés.

— A Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, december 2.

A tegnapi depresszió a Fekete-tengerre vonult és az Ocean felől új depresszió közeledik a kontinens felé; a magas légnymós pedig Nyugat-Európát borítja.

Europában a hőmérséklet változása jelentéktelen volt. Francia- és Oszország kivételével mindenütt jelentéktelen kisebb-nagyobb csapadékok.

Hazánkban a hőmérséklet általánosan emelkedett és gyenge éjjeli fagyok csak szórányosan fordultak elő. Jelen-tékenyebb eső az ország északi felén, csekélyebb pedig délnyugat kivételével, helyenkint esett.

Kiállítás. Jelenétképpen hóváltózással változókéony idő várható, elvtrve — főleg az ország keleti felében — kevés csapadékkal.

Vizállás.

Table with columns: Dec. Nov., m.éter, Dec. Nov., m.éter. Lists water levels for various locations like Inn, Duna, Móra, Vág, Ráb, Sáv, Győr, Dráva, Mura, Száva, Sáros, Komárom, Kőrös, Szekes, Kapos, Tamas, Dobra, Cser.

Valódi keleti szőnyegek

Perzsa, Indus és Smyrna-minőség rendkívül nagy választékban.

Továbbá minden egyébnemű szőnyegek, futószőnyegek, cocos-futók, cocos-lábtörlok, kevert-ásvetők, angora-kecskebőrök és erdélyi pkrócok.

BÜTORSZÖVETEK,

ugymint: szalon-, uri-, ebédli- és hálószobáknak legújabb styl szerint. Ágy-, asztal-, flanell-, koci- és utatótakarók, függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Papir-kárpitok

a legegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben jutányos árak mellett.

HAAS FÜLÖP és FIAI

gyárosok, m. kir. udvari szállítók.

Főüzlet: Budapest, V., Gizella-tér I. Fióküzlet: Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca és Ujvilág-utca sarok (Gentrykaszinó-palota). Andrássy-ut 21. sz.

Néklözhetetlen minden háztartásban a Képes Budapesti Szakácskönyv. St-Hilare Jozefa és mások nyomán szerkesztette Zemplényi Szabó Antonia. Függelék: A magyar gazdasszony házi-kincstára. Hatodik, 4 színezett képpel, 58 faszíttal és számos kiváló magyar étellal bővített kiadás. Ára füzve 3 kor. 60 fillér, kötve 4 kor. d szíttésben 4 kor. 80 fill.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 3-án.
Warmuth Ignác vendégfellépével.

Bajazzók.

Dráma 2 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Leon-cavallo. Fordította Radó Antal.

Személyek:
Nedda Szilágyiné Silvio Mihályi
Csanó Warmuth 1. pór Ney B.
Tonio Várady 2. pór Juhász
Beppe Gábor

Utána:

A piros cipő.

Tánclegenda 4 képben. Zenéjét szerzerzte Mádor R. Szövegét írta Regél H. Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 3-án.

Ahol unatkoznak.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Pailleron. Ford. Huszár.

Személyek:
Dellac tanár Horváth Táborkok Gyenes
Céran Roger Mihályfi Révillonné Prielle
Raymond Derső Cérané Helvey
Toulonier Hetényi Raymondé Molnár R.
Des Millets Latabár Susanne Ligeti J.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 3-án.

Föld Olga vendégfellépével.

A svihákok.

Víg operette 3 felv. Zenéjét szerze Ziehrer C. M. Magyarosították Föld Aurél és Mérei Adólf.

Személyek:
Gilka, herceg Boross Maltér Prém Delli
Mimi, táncosnő Föld Roland Farkas
Blitz Fritz Szikláy Anna Bolgár
A feleség Ledófsky Kampel Matri
Rodenstein Margó Kampeln Selő
Muggenheim Dóry
Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 3-án.

A nevezetes kastély.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta: Bissón és Borr de Turique. Fordította Holtai Jenő.

Személyek:
Barrois Fenyvesi Marguerite Csillag
Baudoin Góth Geneviere Varsányi
Colombin Vendrei Chloé Nikó L.
Cabriac Hegedűs Justin Rónaszéki
Ludovic Bihari Philibert Gyász
Dufresnois Szerényi Augustino Bálint R.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 3-án.

Teréz kapitány.

Operett 3 felvonásban. Irta Alexandre Bissón. Zenéjét szerze: Robert Planquette. Fordították Fái J. Béla és Faragó Jenő.

Személyek:
Vardenit Szabó Duvet Kovács
Teréz Küry Boulligne Delli
Hermine Kreosányi Campastro Nagy V.
Philippe Raskó Goinfrère Szerdahelyi
Tancredi Szirmai Margot Kápolnai
Sombbrero Németh Claudine Dellinő
Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. december hó 3-án.

Magyar Lant.

Irta Körösi Henrik. Zenéjét szerze Stojanovits Jenő. Kezdeté 7 1/2 óraker.

Petanovits

METROPOLE-SZALLÓJA

A télikertben ma

Pongrácz Lajos Kolozsvárról
kittünő zenekara játszik.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	Nincs előadás	A vörös tájár	A páholy	Katalin	Florodora
Csütörtök	A zsidónő	Rablélek, Barátságból	A páholy	Flórikaszerelem	Florodora
Péntek	Nincs előadás	A bor	A páholy	Katalin	Florodora
Szombat	Walkür	A bor	A páholy	Teréz kapitány	Florodora
d. u. Vasárnap este	Kukuska	Hámméle A Nevelő A kaméliás hölgy	Oszkay brigadéros A páholy	Ösigánybáró	Flórikaszerelem Florodora

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17. szám.

Vasárnap, december 1-én.

Milla Barry

operett-diva.

Morton és Elliott

a papíros-királyok.

Les Haytons

komikus excentriksok.

Modl József

német-kómikus.

Az angyalvadászok

(Die Engelsjäger.)

Nagy kiállításos ballet 14 képben Rego H.-tól, zenéjét szerzerzte Bayer József. Teljesen új jelmezek és díszletek. Körülbelül 100 tagú balettkar. Primaballerinák:

Signora Alma Mary,
Signora Adolina Vercellorj
a milánói Scala-színházból.

Tarka Szinpad

új műsoraival; a többi közt:

Ne váljunk el, írta Courtoisne.

A kulcslyuk, kettős

sb. sb.

Az előadás 8 óraker kezdődik.

Jegy elővétel díj nélkül előre váltható délelőtt 10-11 1/2-ig a pénztárnál.
Előadás után a kávéházban reggel 5 óráig hangversenyez Vörös Miska híres zenekara.

Somossy-Mulató

Király-utca 71. szám.

Holnap, szerdán

megnyitó diszeloadás.

A páholyok és számozott földszinti helyek az első előadásra már elfogytak.

Földszinti belépők, számozott erkélyszékek és számozott karzati ülők ma még az igazgatósági irodában, Csengery-utca 28. l. em., a megnyitás napján a Mulató pénztáránál kaphatók.

Egy pompás ötlet.

Pompás ötlet, ha valaki hirtelen ötletet tud magának biztosítani. Erre legelőször az alkalom vezet. A kedvező alkalom már sok jó dolognak volt a megteremtője. Ilyen kedvező alkalom a párdalton szerencsésül Hecht-bankház fiókjának a megnyitása. mert eltekintve attól, hogy alakata igazi látványosság, az államsors-áték sorsjegyeit, melyeknek dec. 12-én van a húzása, 4 korona helyett 3 korona 60 fillérré lehet ott kapni, a minek bevásárlása pompás ötletnek bizonyul, ha a bankház nagy szerencsésje folytán megnyerik vele a 200.000 korona főnyereményt, a mire e nagy átkedvezmény folytán csak a Hecht-bankház fiókjatele vonódnak van alkalma. Húzás dec. 12-én. Kapható Hecht-bankház fiókjainál, Budapest, Erzsébet-körút 32.

Tűzmentes pénzszekrényeket, kassettákat,

vilamos vízjelző pénzszekrényeket, páncélszekrényeket és másolórészeket legjobb kivitelben és legolcsóbban szállít

HESKY TESTVÉREK
cs. és kir. szabad. hazai pénzszekrénygyára Budapest, VI. Szabolcs-u. 4.

Erdély részéző főraktár: **REHENYIK VIKTOR** vas-nagykereskedés Kolozsvár.

CRÉME DE FANCHON
a 3 szív véd.
EGYEDÜL

Rögtön finomító és szépítő arckrém. Legjobb a világon! Ártaalmatlan! Zsirtalan!

Kis tégely 1 K. Nagy tégely 2 K.

Árta: **URSITS** gyógyszertár, Budapest, Rákonyi-tér. Válassz 20 fillér elővétel nélkül, de az utánfrankó!

kapta: mindenütt. Raktár: Török gyógytár Budapest

Folies Moderne

Kerepesi-ut 63. szám.
Szenzációs műsor!

Uj! A régi Ghetto. Uj!
Eredeti bohózat. Irta: Müller Malvin.
Személyek:
Meritz Schmitt, magánzó — Müller ur
Teréz, felesége — Müllernő assz.
Blumau Adél, színésznő... — Halmi k. a.
Sperling Izidor... — Halmi ur
Zuckerkut Izig... — Teischmann ur
Flirk Mizsi, varrónő... — Werner k. a.
Stangl, házmester... — Baura ur
Lizi, szobalány... — Piccardi k. a.

PINKASZ & COMP.
Bohózat. Irta: Taufstein Louis.
PLAGIUM.
Bohózat. Irta: Flagizator, zenéje lopott.
20 SZÁM.

Nagy karácsonyi vásár!

Női kabátok, Paletok, Gallérok, Gyermekek-felöltök, ugyszintén Női ruhakelmék, vászonárak bámulatos olcsó árakban kaphatók
csakis

Politzer József
nagy áruházában
Budapest: Kerepesi-út 6. szám.
Földszint és I-ső emelet
a Nemzeti színházzal szemben.

Körveti Furdó Gőzmóso

Gőz- és porcellán kád-furdók, fedett teli uszoda, higiénizágyintézet, villamos-furdók.

Erzsébet-körút 51.
A gőzmósoja gyorsan és pontosan teljesíti megbízásait

Budapesti takarékpénztár
és országos zálogkölcsön részvény-társaság
Árverési hirdetmény.
Közhírré tétetik, hogy a IV., Károly-körút 18. sz. IV., Koronaherceg-utca 11. sz. VII., Király-utca 57. sz. VIII., József-körút 2. sz. és VIII., Üllői-ut 6. sz. a. zálogintézetünkben a bezárólag 1901. febr. 28-ig elzálogosított és nem rendezett kézi zálogok u. m.

é k s z e r e k

1901. december hó 1-én,
i n g ó s á g o k
1901. december hó 12-én

és a rákövetkező napokon mindenkor d. u. 2 1/2 óraker a VIII., Király-utca 57. sz. a. levő árverési helyiségünkben nyilvánosan elárvereztetnek.
Együttal közhírré tétetik, hogy az elárverezett tárgyak után befolyt fölölsegek a zálogjegyek visszaszolgáltatása mellett három éven belül azon zálogintézetünk pénztáránál vehetők fel, amelynél az elzálogosítás eszközöltetett.
Budapest, 1901. november 25-én.
Az igazgatóság.

Zálogházból veszek cédulákat.
Eladók
13 fontos ezüst évkészletet 12 szemre 120 frt, 6 szemre 60 frtól kezdve és fölfebb. Mindennemű Room ezüst tárgyak barokk és francia stílusban. Nagy raktár arany 1000 lánccsóból, mosóvíz aranygyűrűk 6 forint 40 kr. arany fűző-örök 12 frt, arany női-örök 9 frtől kezdve 12 darab masszív ezüst-örök 8-10-10 kr.
Képes Árjegyzékét hérmennyre és ingyen.
Grünberger A. Béla örökösöl
Budapestben, Harisbazar. Váci-utca 30. l. em. 23.

J. c. háziasszonyok!
A legmegfelelőbb karácsonyi ajándék az, mely egy-uttal praktikus is.
Még van idő
Árjegyzékét kérem sirting és siffonról ingekhez, brillantin, grafel és vöröses damasztok ágyhozatokhoz, ágyterítőszovalok és koper, valamint kintok és különböző nőcésűre a legszállítóképesebb forrásból hozhatók.
Minták kívánatra hérmennyre.
„Columbia“ szállítóház
Unter-Polaun, Csehország.

Mechanikai szövedő. Fehér- és bélsaru-gyár.

Minden azo egyszeri beiktatasa nonpareille betubkol 4 fill. Vastagabb betubkol 8 filler.

ARAJ HIRDETESEK

A hirdetesekre dijmentesen ad felvilagositast a kiadohivatal: Jozsef-kortut 18. szam.

Levelbellei tudakozadasra ingyen adunk felvilagositast, csak a valaszra szukseges belyegyet kell mellkelni. Tudakozasoknal a hirdetes szamat a kiadohivattal mindig kozbenni kell.

Apró hirdetéseket

breuer növérek, Engelmann Alot, Franke Pál, Jambrikovits, Eckstein Bernát, Fischer J. D., Goldberger A. M., Haasenstein és Vogler, Leopold Gyula, Mezei Antal, Sikráy Samu, Kernerberg Rozália, H. J. Nagel Ottó, Tenczer Gyula, Székely Miksané, Weitzenfeld Jakab, Zlizer és Köszeg, Benda Jozsefné, Egyetlenem, Leányok!, Vaskapu!, Fialalabb, Főúri Julia, Egy kellemes ember...

KERESLET.

Gazdatiszt, Társ keresteik, Komorna, Gazdaszony, Autombill, Néhány év, Levelezőző, Pallas Lexicon, Kiszolgált altiszt, Kertész, Szakavatott, Boreladás!, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember...

KINALAT.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...

KERESLET.

Gazdatiszt, Társ keresteik, Komorna, Gazdaszony, Autombill, Néhány év, Levelezőző, Pallas Lexicon, Kiszolgált altiszt, Kertész, Szakavatott, Boreladás!, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember...

KERESLET.

Gazdatiszt, Társ keresteik, Komorna, Gazdaszony, Autombill, Néhány év, Levelezőző, Pallas Lexicon, Kiszolgált altiszt, Kertész, Szakavatott, Boreladás!, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember...

KERESLET.

Gazdatiszt, Társ keresteik, Komorna, Gazdaszony, Autombill, Néhány év, Levelezőző, Pallas Lexicon, Kiszolgált altiszt, Kertész, Szakavatott, Boreladás!, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember, Fialat, nős ember...

Szálloda.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...

Szálloda.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...

Szálloda.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...

Az első gömörvármegei sajtógyár.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...

Az első gömörvármegei sajtógyár.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...

Az első gömörvármegei sajtógyár.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...

Téli loden-sacco.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...

Téli loden-sacco.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...

Téli loden-sacco.

Intelligens kisaszony, angol-francia, harzi kanárk, 50.000 forint, Zárdában, Takarítáért, Bizalmi, Gyermekruhá, Privát-kürot, Cimrást, Angol, francia, Rövid zongora, Szakácsnők, Vidéki 5000, Kérek, Legnagyobb, Egy csinosan, Szép lakás, Munkás ruhavarrónó, Bohánytörsében, Gyes lakás kiadó, Okt. tanítónő, Francia, Intelligens, Hetedikötés, Két szoba, Zongora, Két butorozott, Szép búkkfázisa, Német, Elegánsan, Egy, Üzlet felhagyása, Elegánsan, Egy, Mignon, Zongora, A ki hergett, Gyorsírási tanfolyam, Szép lakás, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve, Gyorsírási tanfolyam, Mindenkin segítve...